YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DRAMA VE ARAPÇA KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ

Selman KARACA

Yüksek Lisans Tezi
Eskişehir, 2016

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DRAMA VE ARAPÇA KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ

Selman KARACA

T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2016

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTİSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Selman Karaca tarafından hazırlanan "Yabancı Dil Öğretiminde Drama Ve Arapça Konuşma Becerisine Etkisi" başlıklı bu çalışma (Savunma Sınavı Tarihi) tarihinde Eskişehir Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, Jürimiz tarafından Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan …….

Akademik Ünvanı ve Adı Soyadı

Üye …….

Akademik Ünvanı ve Adı Soyadı

(Danışman)

Üye …….

Akademik Ünvanı ve Adı Soyadı

Üye …….

Akademik Ünvanı ve Adı Soyadı

Üye …….

Akademik Ünvanı ve Adı Soyadı

ONAY
…/ …/ 200…

(İmza)
(Akademik Unvanı, Adı-Soyadı)

Enstitü Müdürü

……./……/….

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin/projenin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

SELMAN KARACA

İMZA

ÖZET

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DRAMA VE ARAPÇA KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ

Karaca, Selman

Yüksek Lisans-2016

Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Karataş

Bu araştırmada İmam Hatip Ortaokullarında okutulan Arapça derslerinde konuşma becerisini geliştirmede drama yöntem ve tekniklerinin kullanılmasının etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma dünya üzerinde İngilizce öğretiminde başarılı şekilde kullanılan ve etkisi yabancı dil öğretiminde ispatlanmış olan drama yöntem ve tekniklerinin özelliklerini inceleyip gerekli görüldüğü yerlerde önerilerde bulunmaktadır. Bu çalışma giriş, 4 bölüm ve sonuç olmak üzere altı kısımdan oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, çalışmanın önemi, amacı ve alanı üzerinde durulmuştur.

Birinci bölümde, Türkiye'de yabancı dil öğretimi ve gelişme süreci, Türkiye'de Arapça öğretimi, Türkiye'de Arapça öğretiminin tarihsel gelişimi ve günümüzdeki durumu açıklanmıştır.

İkinci bölümde, dramanın tanımı, konu alanı temel kavramları, eğitimde drama, eğitimde dramanın tanımı ve eğitimde dramanın önemi başlıkları ayrı ayrı ele alınmış ve değerlendirilmesi yapılarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, genel olarak yabancı dil öğretiminde dramanın kullanımından bahsedilmiş, yabancı dil öğretiminde temel beceriler, yabancı dil eğitiminde dramanın kullanımı, dramanın Arapça konuşma becerisine olan etkisi ve Arapça konuşma

becerisinde uygulanabilecek teknikler ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde, öğrenci anketlerinden edinilen veriler ışığında her maddenin sonuçları ayrı ayrı değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca yine bu bölümde anket değerlendirmesinin sonunda verilerin istatiksel dökümleri tablo halinde verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise çalışmanın bilimsel probleminin tanımlanmış olduğu kuramsal çerçeveye ve kullanılan yöntem ve tekniklere bağlı olarak elde edilmiş olan bilgi ve bulgular, çalışmanın çeşitli bölümlerinde elde edilen sonuçlardan da yararlanılarak açıklanmıştır.

Anahtar kelimeler : Arapça Öğretimi, Drama, Yabancı Dil Öğretimi, Konuşma Becerisi

ABSTRACT

DRAMA IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND IT'S EFFECT IN ARABIC SPEAKING SKILLS

Karaca, Selman

Yüksek Lisans-2016

Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Karataş

In this study, the way to develop and use the speaking skills in Arabic courses that is taught in Imam Hatip Secondary Schools through drama methods and techniques are explained. Moreover, this research aims to examine the drama methods and techniques which are used all over the world as a beneficial language teaching technique and some suggestions will be made when required.

In the introduction part of the research the significance of the study, its aim and its main themes are mentioned.

In Chapter One the following headings are mentioned: foreign language teaching and its development process in Turkey, the basic skills in foreign language teaching, , "Arabic Teaching in Turkey", "It's historical development" and "Current status of Arabic teaching and after the Republic in Turkey".

In Chapter Two the following headings are investigated and mentioned in detailed: "The basic concepts of the subject", "The definition of drama", "Drama in education", "The definition of drama in education" and "The importance of drama in education", "The methods of the foreign language education".

Chapter Three includes the following headings: The use of drama in general in foreign language teaching, the use of drama in foreign language education, and then the impact of the speaking skills of drama and techniques that can be applied to the speaking skills in Arabic teaching.

Chapter Four examines and investigates the questionaire which was prepared for students is laid under consideration and after this some suggestions are made.

Moreover after the evaluations are made, the data as statistical are reflected in the table.

Conclusion provides a general survey of the study and gives the conclusions that the study reached.

Key Words: Arabic Teaching, Drama, Foreign Language Teaching, Speaking Skills.

İÇİNDEKİLER

ÖZET…….. VI

ABSTRACT……
..... VIII

İÇİNDEKİLER…… X

ÖNSÖZ…….
..... XVIII

GİRİŞ…… 1

1.BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YABANCI DİL VE ARAPÇA ÖĞRETİMİ

1.1. Dil, Anadil ve Yabancı Dilin Tanımı…….4

1.2. Yabancı Dil Öğretimi……....5

1.2.Yabancı Dil Öğretiminde Temel Beceriler…….7

1.3.1.Dinleme Becerisi..... 7

1.3.2. Konuşma Becerisi 9

1.3.3. Okuma Becerisi..... 10

1.3.4. Yazma Becerisi 11

1.4. Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi……12

1.5. Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Gelişme Süreci…….14

1.6. Tarihi Süreçte Türklerin Arapça Öğretimleri…….....16

1.6.1.Türklerin Arapça İle Tanışması……16

1.6.2. Türkiye'de Arapça Öğretiminin Cumhuriyet Sonrası ve Günümüzdeki Durumu……...19

2.BÖLÜM

DRAMA VE EĞİTİMDE DRAMA

2.1. Drama……...22

2.2.Drama Konusuyla İlgili Temel Kavramlar……...22

2.2.1. Dramatizasyon..... 22

2.2.2. Dramaturji 23

2.2.3. Dramatik..... 24

2.2.4. Dramatize Etmek..... 24

2.2.5. Dramatik Aksiyon 24

2.2.6. Dramatik Oyun..... 25

2.2.7. Etkileşim 26

2.2.8. Edim 26

2.2.9. Empati 27

2.2.10. Eylem 27

2.2.11. Yaratıcılık..... 28

2.3.Eğitimde Drama……..29

2.3.1. Eğitimde Drama Kavramı……..29

2.3.2. Eğitimde Drama Önemi…….31

2.3.3. Eğitimde Dramanın Amacı 35

2.4. Dramanın Türleri..... 37

2.4.1.Yaratıcı Drama 37

2.4.2.Eğitici Drama 39

2.4.3.Psikodrama..... 40

3.BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DRAMA VE ARAPÇA KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ42

3.1.Yabancı Dil Öğretiminde Drama Kullanımı……42

3.2. Dramanın Konuşma Becerisine Olan Etkisi……45

3.3. Arapça Konuşma Becerisinde Kullanılabilecek Teknikleri……60

3.3.1 Rol Oynama……60

3.3.2 Doğaçlama..... 62

3.3.3. Pandomim 63

3.3.4. Rol Değiştirme 64

3.3.5. Anlatı Tekniği 65

3.3.6. Kukla..... 65

3.3.7. Drama Lideri - Öğretmen..... 66

3.3.8. Dedikodu Halkası..... 68

3.4. Arapçada Konuşma Becerisine Yönelik Diğer Yöntemler……69

3.4.1. Benzetim 70

3.4.2. Gösteri..... 71

3.4.3. Beyin Fırtınası..... 70

3.4.4. Grup Çalışmaları 73

3.4.5. Soru-Cevap..... 73

4.BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi……75

4.2. Evren ve Örneklem……..……75

4.3. Verilerin Toplanması……...76

4.4. Öğrenci Anketinden Edinilen Verilerin Çözümlenmesi……..77

4.5. Bulgular ve Yorum……..80

4.5.1. Bulgular…….80

4.5.2. Yorum…….……...81

4.6. Test Sonuçlar……...85

SONUÇ VE ÖNERİLER……..……...……91

KAYNAKÇA……...……95

EKLER ……...104

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Öğrenci Anketi Verilerinin İstatistiksel Dökümü……...……79

Tablo 2: Geleneksel Anlatım Sonrası Uygulanan Test Sonuçları.……..……...84

Tablo 3: Drama yöntemi ile anlatım sonrası uygulanan test sonuçları……...86

Tablo 4: Geleneksel ve Drama Yöntemleri ile anlatım sonrasında yapılan testlerin özet istatistikleri…….….88

Tablo 5: Geleneksel ve Drama Yöntemleri ile anlatım sonrasında yapılan testler arasındaki farklılığı ortaya koymak üzere yapılan bağımlı örneklemler t testi sonuçları…….….88

EKLER LİSTESİ

Ek 1: Anketler …….104

Ek 2: Konu Testleri……..108

Ek 3: MEB 6. Arapça Konu Kitabı 6. Ünite…...110

KISALTMALAR

Çev.	: Çeviren
c.	: Cilt
Bkz.	: Bakınız
Ed./ed.	: Editör
ESOGÜ	: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar arası
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı ülkemizde yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi noktasında hissedilen eksikliğin giderilmesinde başta İngiltere, Amerika ve bir çok Avrupa ülkesinde başarılı şekilde yürütülen ve faydasına her geçen gün daha fazla inanılan drama yöntem ve tekniklerinin ülkemizde de özellikle Arapça derslerinde uygulanabilmesini değerlendirmektir.

Giriş bölümünde, çalışmanın önemi, amacı, alanı ve sınırları belirtilen çerçevede ele alınmıştır. Birinci bölümde, Türkiye'de yabancı dil öğretimi ve Arapça öğretiminin dününe ve bugününe değinilmiştir. İkinci bölümde ise eğitimde dramanın tanımı ve önemi açıklanmış ve değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde yabancı dil öğretiminde drama kullanımı ayrıntılı şekilde ele alınmış ve dördüncü bölümde anket çalışmalarına yer verilmiş ve buradan elde edilen veriler incelenerek değerlendirmesi yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise araştırmalar ışığında ulaşılan bulgular ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca kendisinden bilimsel ve akademik anlamda çok fazla şey öğrendiğim, bu uğraşlı çalışmanın her aşamasında vaktini hiçbir zaman esirgemeyen ve her zaman destek olan başta değerli hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yusuf Karataş'a sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, yüksek lisans sürecinde ve öncesinde tecrübelerinden ve desteklerinden güç aldığım değerli hocalarım Prof. Dr. Hüseyin AYDIN ve Prof. Dr. Dursun Hazer'e teşekkür ederim.

Tüm bunların yanında eğitimin kutsallığını hayatımın her anında bana bir öğüt olarak tavsiye eden ve ilim ile meşgul olmayı bana sevdiren çok değerli babam Hasan Karaca'ya ve dualarını her zaman üzerimde hissettiğim annem Saime Karaca'ya ve yine bu süreçte hiç bir fedakârlıktan kaçınmayan ve destek olan sevgili eşim Şeyma Karaca'ya canı gönülden teşekkür ederim.

Selman KARACA

ESKİŞEHİR 2016

GİRİŞ

Okullarda her kademede farklı seviyelerde gerçekleştirilen yabancı dil öğretiminde öğretmenlerce çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Genel olarak ülkemizde yabancı dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin kullanılmasından ötürü daha çok dersler okuma-çeviri-gramer ağırlıklı olarak verilmektedir. Fakat günümüz modern öğretiminde asıl olan öğrenci merkezli bir eğitim anlayışıdır. Böylelikle öğrencinin aktif şekilde bu sürecinde içerisinde yer almasını sağlayarak teorik bilgiyi aynı zamanda yaşayarak öğrenmesi sağlanılır.

Avrupa'da yürütülen yabancı dil öğretim faaliyetleri modern yöntem ve tekniklerin kullanılmasıyla sürdürülmektedir. Bu noktada ise kullanılan etkili yöntemlerden bir tanesi olan drama yöntemi karşımıza çıkar. Drama yönteminin yabancı dil öğretiminde kullanıldığı ülkelerde ortaokul seviyesindeki öğrencilerin yabancı dili önemli ölçüde konuşabildikleri görülmektedir. Fakat ülkemizde yükseköğretim seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin önemli bir kısmının bu yeterlikte olmadıkları bir gerçektir. Dolayısıyla bu çalışma İmam Hatip Ortaokullarında okuyan öğrencilerin Arapça derslerinde bu yöntemin uygulanmasının mevcut konuşma yeterliklerine etkisini ortaya koyma açısından önem taşır.

Ayrıca İmam Hatip Ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerin günlük yaşamda Arapça ile İngilizce'den daha az karşılaştıkları düşünüldüğünde yabancı dilde drama yöntem ve tekniklerinin önemi bir kat daha artmaktadır. Zira, drama sayesinde öğrenci merkezli işlenecek ders ile bir bakıma öğrenciler Arapçayı yaşayarak öğrenirler. Arapça öğretiminde drama yöntem ve tekniklerinden seçilecek görsel ve sözlü etkinliklerin kullanılmasıyla beraber konuşma becerisinin daha etkili şekilde gelişeceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sürdürülen Arapça öğretiminin, özellikle de Arapça konuşma becerisinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, günümüzde İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya gibi ülkelerin yabancı dil öğretiminde başarılı şekilde kullanılan ve ülkemizde ise İngilizce öğretiminde kullanılan drama yönteminin İmam Hatip Ortaokullarındaki Arapça öğretimindeki fayda ve katkılarını ortaya koymaktır. Günümüzde Arapça öğretiminde uygulanan geleneksel yöntemler ile maalesef dört temel dil becerisinin küçük bir kısmı gerçekleşebilmektedir. Drama yöntem ve teknikleri ile dört temel dil becerisi aynı anda gelişebilmekle birlikte burada konuşma becerisi ön planda olduğu için diğerlerine göre bir adım öndedir. Bu çalışma dramanın genel olarak öğretim alanında ve yabancı dil öğretiminde özelde ise Arapça konuşma becerisini geliştirmeye katkısını değerlendirip ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Diğer taraftan ise konuşma becerisinin ön planda tutulduğu drama uygulamaları, eğlenceli ve öğrenci merkezli içeriğiyle birlikte özellikle İmam Hatip Ortaokul düzeyindeki öğrencilere Arapçayı sevdirmeyi amaçlamaktadır. Buna ilave olarak özgüvenlerinin artması ve konuşma becerilerinin gelişmesi öngörülür.

Ayrıca öngörülen amaçlar arasında bu çalışmanın önemli kısmını oluşturan anket sonuçlarından ve uygulanan eğitimden yola çıkılarak Arapçanın sadece okuma, harekeleme, çeviri ve gramer öğretimine dayalı yürütülen öğretiminin yetersiz görüldüğü bir ortamda konuşma becerisinin önemi üzerinde durmak ve bu bağlamda drama yöntem ve tekniklerinin etki edici faktörlerinin tespit edilmesi de yer almaktadır.

Türkiye üniversitelerinde, eğitimde drama yötemlerinin kullanışı üzerine hazırlanmış iki tez bulunmaktadır. Bunlar bir tanesi Yusuf Akyüz'e ait olan "Arapça Öğretiminde Drama Tekniği" adlı tezdir. Çalışmada dramanın genel özelliklerinden bahsedilmiş ve Arapça öğretiminde uygulanabilirliği ele alınmıştır. Diğer eser ise İbrahim Koç'a ait olan "Yabancı Dil Öğretiminde Drama" adlı tezdir. Bir önceki eserde olduğu gibi dramanın genel özellikleri anlatılmış ve yabancı dil öğretimine nasıl bir katkı sağlayabileceği incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bahsedilen tezlerin her ikisinde de uygulama çalışması yer almamıştır. Ayrıca, bu eseri diğer tezlerden ayıran en önemli nokta, Arapçada konuşma becerisini de ele alıyor olmasıdır.

Çalışmanın alanı Eskişehir'de bulunan Çamlıca Ticaret Odası İmam Hatip Ortaokulu ve Hızırbey İmam Hatip Ortaokulu'nda 9 farklı sınıfta okuyan toplam 210

öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

Amaca ulaşmak için öğrencilere uygulanacak anket ve testler, Çamlıca Ticaret Odası İmam Hatip ve Hızırbey İmam Hatip Ortaokulların'da 7. sınıf'ta okuyan toplamda 9 sınıf 210 öğrenci tarafından cevaplandırılacaktır. Bu çalışma için adı geçen kurumların seçilmesindeki amaç Arapça öğretiminin temel seviyede ortaokulda başlıyor olmasıdır. Belirlenen öğrencilere anket öncesinde drama yönteminin farkını görmeleri için ders, hem geleneksel yöntemle hem de drama yöntemi kullanılarak iki farklı şekilde anlatılmış ve her iki eğitimin sonunda öğrencilere konu testi uygulanmıştır. Öğrencilere ders anlatımında MEB'e ait "*İlköğretim Arapça 6*" [1]adlı kitap kullanılmıştır. İmam Hatip Ortaokullarında Arapça derslerinde her kademeye bir alt sınıfın konu anlatım kitabı okutulmaktadır.

Öğrenci anketiyle, ankete katılacak öğrencilerin drama yöntemi ile dil öğrenmedeki ihtiyaç, amaç, beklentileri ve derse olan ilgilerinin artıp artmadığı ayrıca bu yöntemin motivasyonlarına olan etkisi belirlenmeye çalışılacaktır.

Düzenlenen anket çalışması, hem geleneksel hem de drama tekniklerine dayalı ders anlatımları sonunda uygulanan konu testlerinin sonuçlarıyla birlikte değerlendirilerek önerilerde bulunulacaktır.

[1] Mehmet Ali Kılay Araz, Selahattin Demirci, Murat Demir, "İlköğretim Arapça 6", Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2015

1.BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YABANCI DİL VE ARAPÇA ÖĞRETİMİ

Bu bölümde dilin, anadilin ve yabancı dilin tanımı, yabancı dil öğretimi, Türkiye'de yabancı dil ve Arapça öğretim süreçleri ele alınacaktır.

1.1. Dil, Anadil ve Yabancı Dilin Tanımı

Dilin tanımı literatürde şu şekilde yer almaktadır; Her ulusun kendi duygularını ve düşüncelerini, dilek ve şikâyetlerini kendilerine özgü seslerle ifade ettikleri sözcüklerdir. Diller; sözcükler açısından farklılık göstermesine karşın, kullanılan sözcüklerle kastedilen anlam birdir. Her ulusun insanı aynı şeyi isterken farklı seslerle dile getirmektedir.[2] Buna ilave olarak dil, sözlü ve yazılı göstergelerden oluşan ve insanları diğer canlı türlerinden ayırt ettiği kabul edilen simgesel bir iletişim sistemidir. Bu sistem belli kurallarla yönetilir ve esasen çok sayıda nedensiz saymaca göstergelerden oluşur[3].

Anadil: Kişinin anasından, doğduğu evin insanlarından, soyca bağlı bulunduğu topluluktan, içinde doğup büyüdüğü çevreden ilk öğrendiği; duygu, düşünce ve arzularını en iyi şekilde ifade edebildiği dildir[4]. Kısacası anadil adından anlaşılacağı üzere kişinin ilk öğrendiği yani anneden öğrenilen dil anlamına gelir.

Yabancı dil ise, insanların doğduğu, büyüdüğü, yetiştiği ülkede konuşulmayan ancak farklı bir ulusun insanlarıyla iletişim kurmak için öğrenilen veya öğrenilmesi gereken dildir.[5] Bunu ise özetle kişinin anadili dışında öğrendiği diller olarak tanımlanabilir.

1.2.Yabancı Dil Öğretimi

Dil insanlar arasında iletişimi sağlayan ve birinci derecede önemli olan

---

[2] Mustafa b. Muhammed Selim el-Galâyinî, Câmi'ud-Durûs'il-Arabiyye, (10. Baskı), *el-Mektebet'ul-Asriyye*, Beyrut, 1966, s. 7.

[3] Erol Mutlu, İletişim Sözlüğü, (6. Baskı), *Sofos Kıta Basın Dağıtım Yayıncılık*, Ankara, 2012, s. 77.

[4] Ali Püsküllüoğlu, Türkçe Sözlük, *Yapı Kredi Yayınları*, İstanbul, 1995, s. 103.

[5] Erdal Ceyhan, Yabancı Dil Öğretimi Teknolojisi, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s.71.

iletişim aracıdır. İnsan dil aracılığıyla karşı tarafa isteklerini, duygularını ve düşüncelerini aktarır. Dil sayesinde insanlar birlikte yaşayarak hayatlarını sürdürürler, daha sonra bu birliktelikten edindikleri tecrübeleri kendilerinden sonra gelecek nesillere aktarırlar. Diğer taraftan ise insanın kendi milleti dışındaki bireylerin dünyasını öğrenmesi, onların duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi yabancı bir dil öğrenerek gerçekleşir.

Günümüzde yabancı dil öğrenme adeta bir ihtiyaç olmuştur, dolayısıyla bireysellikten çıkıp küresel alanda bir ihtiyaç haline gelmiştir. Yabancı dil devletler, toplumlar ve insan ilişkileri arasında iletişimi sağlar, eğitim alanında üst düzey bir öneme sahip olmakla birlikte, uluslararası ticaretin gelişmesinde kilit rol oynar, turizm ve birçok farklı alanda önemini hissettirir.

Teknolojik gelişmenin ve değişimin kültürel değişimin daha ilerisinde olduğu 21. yüzyılda yabancı dil bilmenin, öğrenmenin önemi tartışılamaz. Bir dilin yeterli olmadığı günümüzde, entellektüel meslekleşmeye doğru gidildiği bir süreçte, bilgisayar ve yabancı dil bilmek çağa ayak uydurabilmek için olmazsa olmaz koşul olarak karşımızdadır.[6] Yabancı dil hayatın her alanında bu kadar yayılmışken, insanlar da kendilerini bu yönde geliştirerek yabancı dil öğrenimi ile meşgul olurlar. Yabancı dil eğitimi ilkokuldan başlayarak üniversite sıralarına orandan da iş ve özel hayata kadar sürekli olarak insanların hayatında yer alır, bu yolculuk kimi zaman uygulanan doğru yöntemlerle eğlenceli hale gelerek öğrencilerin yabancı dil öğrenimini istekli hale getirirken, diğer taraftan ise yapılan gramer ağırlıklı ve geleneksel yöntem ve teknikler yabancı dil öğrenimini bilfiil zorlaştırdığı gibi, öğrencinin dil öğrenme motivasyonunu da olumsuz etkiler, dolayısıyla öğrencilerde yabancı dile karşı bir önyargı oluşur.

Yabancı bir dil öğrenmek kişinin dünyaya olan bakışında önemli değişikliklere neden olur. Yabancı bir dili öğreniminden sonra, kişi farklı ülkelerden insanları tanıma ve onların hayatlarına dair geleneksel, kültürel ve ekonomik

---

[6] Mustafa Durmuş Çelebi, *"Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi." Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2006), No: 21, s. 286.

alanlarda önemli bilgi sahibi olma imkanı elde eder ve dünyaya bakış açısı değişir. Zira, bir dil öğrenmek çok daha fazlasını ifade eder.

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber yabancı dil öğrenmek geçmişe oranla çok daha kolay ve eğlenceli hale gelmiştir. Bilgisayar üzerinden yapılan ve küçük yaştaki çocuklardan başlayarak ileri yaşlardaki yetişkinlere kadar tüm yaş kategorilerini kapsayan eğitim programları sayesinde yabancı dil öğrenme çok daha ulaşılabilir olmuştur.

İnternet üzerinden yapılan yabancı dil öğretimi yabancı dili öğrenen kişinin başta konuşma becerisine daha sonra ise dinleme becerisine kısmen katkı sağlayabilmektedir. İnternet üzerinden izlenilen filmler, dinlenilen şarkılar ve günümüzde çocukların büyük bir kısmının oynadığı çevrimiçi oyunlar sayesinde yabancı dil öğrenimi daha aktif hale gelmiştir. Günümüz yabancı dil eğitmenleri tüm bu yöntemlerin faydasını kabul etmekle beraber bu öğrenim sürecinin disiplinli bir ortamda öğrenilecek metotlar ile pekiştirilmesi durumunda başarılı seviyelere ulaşılabileceğini savunmaktadır.

Çoklu ortam yazılımları, dil öğretimine çok yönlü destek sağlama işlevine sahiptir. Öncelikle gerçek dünyada olduğu gibi dinleme görsellikle birleşleştiğinden, özgün bir öğrenme ortamı yaratılmış olur. Ortamın sunduğu çeşitlilik tek bir etkinlikte dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlar.[7] Diğer taraftan ise bir sınıf ortamında bunlardan faydalanılmıyor ve sadece öğretmenin anlattıklarına ilave olarak kitap üzerindeki alıştırmalar yapılıyorsa dil öğrenen kişinin ağırlıklı olarak sadece okuma ve yazma becerileri gelişecektir. Dil eğitiminde yazılı kaynakların yanında görsel ve işitsel kaynaklarında kullanılmasıyla başarılı ve etkili bir yabancı dil eğitimi gerçekleşir.

[7] Hasan Cahit Mete, "Bilişim Teknolojisinin Yabancı Dil Eğitiminde Kullanımı", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2004, s. 61.

1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Temel Beceriler

Yabancı dil öğrenme, dili kullanmak için gerekli becerileri kazanma süreci olarak tanımlanabilir. Dili oluşturan dört temel beceri dinleme, konuşma, okuma ve yazma bütünlüğünün bir araya gelmesiyle oluşur. Bazılarına göre bu bütünlük okul öncesi oluşurken bazılarına göre ise çocuğun okula başlamasıyla beraber işlevselliğini kazanmış olur.[8] Diğer bir ifade ile bu dört becerinin gelişmesiyle birlikte ancak anlamlı bir yabancı dil öğrenimi tamamlanmış olur. Yabancı dil öğrenilirken ilk önce dinleme işlevinin gerçekleştiği ve daha sonra öğrenilenleri konuşma aracılığıyla aktarıldığı düşünülürse bu dört becerinin belli bir sırayı takip ettiği görülecektir. Ancak yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinin gelişmesi bazen de farklılık gösterebilir. Sınıf ortamında bir sıralama olmasına rağmen yabancı dil öğretimi yapılırken sıralamaya sadık kalmak pek de olası değildir. Zira sınıf içi uygulamalarda dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri birlikte kullanılmaktadır.[9] Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencinin yabancı dil eğitimini aynı ortamda gerçekleştirdiği için sadece tek bir becerinin üzerinde yoğunlaşılmamalı, konuşma becerisine yönelik bir çalışma yapılırken aynı zamanda dinleme becerisi de sağlanmalıdır.

1.3.1.Dinleme Becerisi

Yabancı dil öğreniminde dört temel dil becerisi arasında ilk deneyinim dinleme becerisi ile gerçekleşir. Dinleme beceresi diğer becerilerden çok farklıdır çünkü yabancı dil derslerinde diğer beceriler sürekli olarak aktif şekilde bu süreçte yer almazken dinleme becerisi öğretmenin konuştuğu her an bilfiil bu sürece dahil olur. Buna ilave olarak, kişi yabancı dili konuştuğu anda aynı zamanda karşı taraftaki muhatap ile kurulan diyalog neticesinde dinleme becerisi de kullanılmış olacaktır. Örneğin sınıf ortamında öğretmenin dersi şarkı ya da görsel bir materyal ile

[8] David Dickinson, Catherine Snow, "Interrelationships Among Prereading And Oral Language Skills In Kindergartners From Two Social Classes." Early Childhood Research Quarterly 2.1, 1987, s. 9.

[9] Erkan Karapirinler, "Özel İlköğretim Okullarında İkinci Yabancı Dil Öğretimi.", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2006, s. 59.

gerçekleştirmek istediği durumda dinleme becerisi ön plana çıkmış olacaktır. Diğer taraftan okuma ve yazma becerilerini kullanırken de aynı husus söz konusudur. Dinleme esnasında en önemli husus kelime bilgisidir, bu sayede dinlemenin amacı ortaya çıkar ve karşı taraftan iletilen mesaj dinleme yoluyla çözümlenmeye çalışılır. Aşağıda dil becerisini geliştirmeye yönelik ders içinde izlenilecek yöntemler yer almaktadır:

a. Dinleme öncesi etkinlikler:

1. Güdüleme ve ilişkilendirme,

2. Dersin amacını belirleme,

3. Metni tahmin etme,

4. Önemli sözcük ve bazı deyimleri öğretme,

5. Dinleme amaçlarının belirlenmesi.

b. Dinleme sırasındaki etkinlikler:

1. Geneli anlamaya yönelik dinleme,

2. Anlamaya yönelik soruları yanıtlamak amacıyla dinleme,

3.Yanıtları kontrol etme amacıyla dinleme.[10]

Yabancı dil öğretiminde belki de en çok sabrın gösterilmesi gereken bölüm dinleme becerisidir. Yabancı dil eğitiminde dinleme becerisi ilk aşamada yer aldığı için bu bölümde gösterilecek sabır ve özveri diğer becerileri de doğrudan etkileceyecektir. Eğer bu noktada olumsuz bir tavır sergilenecek olursa yabancı dil öğretimi maalesef başlamadan hayal kırıklığı ile sonuçlanabilir. Dolayısıyla, dinleme becerisinde izlenecek yöntemler hem öğrenci hem de öğretmen tarafından iyi şekilde seçilmeli ve uygulanmalıdır. Dinlemede öğretmenin yapacağı vurgu ve tonlamalar

[10] Özcan Demirel, Yabancı Dil Ögretimi, Pegema Yayınları, Ankara, 2003, ss.51-52.

dinleyen kişi tarafından doğru bir şekilde anlaşılmalıdır, aksi takdirde daha öncede ifade edildiği üzere dil öğretiminde arzu edilen seviyeye ulaşma zorlaşır.

Yabancı dil derslerinde dinleme etkinliği yapılırken mutlaka öğretmen belirli aralıklarla dinlenilen şeyi durdurulmalı ve öğrenciye dinlediği şeyden ne anladığını sormalıdır. Bu sayede motive olacak olan öğrenci izlediği görsel etkinliği anlayarak dinleyeceği için daha istekli takip eder.[11]

1.3.2. Konuşma Becerisi

Yabancı dilin en önemli becerisi konuşma becerisi olarak kabul edilir. Sebebi ise öğrenilen bütün birikimler burada aktarılır ve hedef dil ile iletişim sağlanmış olur. Yabancı dilde konuşma becerisi her ne kadar en önemli beceri olarak görülse de maalesef aslında ülkemizde en başarısız olunan beceri de konuşma becerisidir. Bu noktada dil öğretimini gerçekleştiren öğretmenlere çok büyük bir görev düşmektedir çünkü yabancı dili öğrenen kişi mutlaka bir konuşma ortamına dâhil edilmelidir. Geleneksel yöntemlerde bu işlem genel olarak zorlama ile gerçekleştiği için istenilen başarı bir türlü sağlanamamıştır. Modern öğretim yöntem ve teknikleriyle öğretmen öğrenciyi diğer üç beceride olduğu gibi uygun bir ortamda motive ederek konuşma cesaretini sağlamalıdır.

Öğrencilere konuşma becerisini kazandırmak için başlangıç düzeyinden itibaren en çok kullanılan alıştırmalar tekrar alıştırmalarıdır. Diyalog, söylev, münazara, rol yapma, doğaçlama, iletişimsel oyun ve hikâye anlatma gibi alıştırmalarla öğrencinin dili kullanma becerisi geliştirilebilir."[12] Belirtilen alıştırmalar sayesinde yabancı dil eğitimi bir zorunluluktan çıkarak bir eğlenceye dönüşebilir. Bu sayede yabancı dilde konuşma cesareti olmayan ve utanan öğrencilere yönelik çok faydalı bir etkinlik olurken böylelikle öğrenciler konuşma

---

[11] Michael Rost, and C. N. Candlin, *Listening In Language Learning*, Routledge, 2014, s. 11.

[12] İlhami Ege, "İkinci Yabancı Dil (Almanca) Öğretiminde Avrupa Dil Portfolyosuna Dayalı Uygulamaların Etkinliğinin Değerlendirilmesi.", Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2011, s. 27.

etkinliğinin içinde yer alacaklardır. Büyük sınıflarda genel olarak konuşma eğitimi vermek oldukça zordur. Öğretmen tarafından belirlenecek eğlenceli aktiviteler çok öğrencinin bulunduğu büyük sınıflarda küçük gruplar oluşturarak yüz yüze konuşmaları sağlanabilir. Bu şekilde çekingen öğrenciler sınıf önünde değil grupta daha rahat konuşma fırsatı bulur.[13] Öğrencilerin karakteristik özelliklerine göre belirlenecek yöntem ve teknikler her zaman başarıya ulaşmada anahtar etken olacaktır. Yukarıda belirtilen durum çekingen bir öğrenci için ne yapılabileceğine dair sadece bir örnektir, bunun gibi ve benzeri örnekler çoğaltılabilir.

1.3.3. Okuma Becerisi

Okuma becerisi diğer becerilerden farklı olarak yabancı dili öğrenen kişinin ders dışında sürekli olarak tekrar etmesi gereken bir beceridir. Okuma, sembol ve işaretler yardımıyla kaleme alınmış belli bir konudaki duygu ve düşünceleri anlama etkinliğidir. Bu nedenle, okuma-anlama becerisi hem bilişsel hem de psikomotor davranışlar içermektedir. Okuma, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur.[14] Okuma becerisinde sağlanacak gelişme doğrudan dinleme becerisiyle ilgilidir. Görsel kaynaklardan yararlanılarak etkili bir dinleme sonucunda okuma becerisi gerçekleşmiş olacaktır. Fakat yabancı dil öğretiminde başarının tekrar etmeye bağlı olması hususu bu noktada okuma becerisini doğrudan etkilemektedir çünkü dinlenilen içerik aksi takdirde hemen unutulacaktır. Bir metni doğru şekilde okuyabilmek ve aynı zamanda anlayabilmek ileriki aşamalarda yazma ve konuşma becerilerinin gelişmesinde önemli katkı sağlayacaktır.

Okuma becerisini geliştirmede ilk önce hedef harflerin iyi şekilde çıkışlarını ve vurgulamalarının nasıl olduğu öğrenerek başlamak faydalı olacaktır. Metin doğrudan öğrenciye okutulmamalıdır, zira adım adım gitmek her zaman daha

---

[13] Paul Man Sze, "Developing Students' Listening And Speaking Skills Through ELT Podcasts." *Educatıon Journal-Hong Kong-Chınese Unıversıty Of Hong Kong* (2006), C. 34, .No: 2, s. 122.

[14] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*,2004, s. 109

faydalıdır. Yabancı dilde bir metni okuyabilme kabiliyeti kişiden kişiye farklılık gösterebilir, bazıları için bu süreç hızlı ilerleyebilirken bazıları içinse daha yavaş ilerler. Bu durumda yavaş ilerleyen öğrencilere yönelik öğretmenin sürekli olarak öğrenciyi başaramama duygusuna kapılmaması için motive etmesi şarttır. Öğrenciye motivasyon aşamasında mutlaka metin okutulurken anlayamamanın normal olduğunu fakat zaman içerisinde kelime bilgisinin gelişmesiyle beraber metni de anlayabilecek seviyeye geleceği söylenmelidir.

Okuma becerisinde amaçlardan bir tanesi ve en önemlisi de metnin ne derece öğrenci tarafından anlaşıldığını görmektir. Bu noktada öğretmen metin öncesi ve sonrası öğrenciye metin üzerinden sorular yöneltmelidir. Bu şekilde öğrenci aynı zamanda anladığını görecek ve kendini değerli hissedecektir.[15] Öğretmen tarafından seçilecek metin oldukça basit ve kısa olmalıdır, bu noktada öğrencilerin seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer taraftan ise, okuma becerisini geliştirmede en etkili yöntemlerden bir tanesi de sesli okuma yöntemidir. Öğrenci metni öğretmen vasıtasıyla doğru şekilde okumayı gerçekleştirdikten daha sonra kendi başına sürekli olarak sesli şekilde okumayı denemelidir. Bu yöntem uygulandıktan bir müddet sonra okuma beceresinde ciddi bir gelişme sağlandığı görülecektir.

1.3.4. Yazma Becerisi

Yazma becerisi ile ders sürecinde hedeflere hızlı ve etkili olarak ulaşmak amacıyla bir taraftan hedef dilin yapısının kavranması, cümle kalıplarının öğrenilmesi ve sözcük dağarcığının harekete geçirilmesi; diğer taraftan bireyin basit düzeyde yazılı metinler üretebilme yeteneğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.[16] Yazma becerisi diğer beceriler arasında en sonda yer alsa da diğer beceriler kadar önemli ve yabancı dilin gelişmesini temelden etkileyen becerilerden bir tanesidir.

---

[15] Jack Richards, Willy Renandya. "Methodology In Language Teaching: An Anthology Of Current Practice." *Cambridge University Press*, 2002, s. 50.

[16] Ayfer Su Bergil, "İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Teknik: Yaratıcı Drama", Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Tokat, 2010, s.18.

Yazma becerisi diğer becerilerden farklı olarak biraz daha fazla ayrıntı içeren bir beceridir çünkü yazım esnasında görsel, psikomotor ve duyuşsal organlar aynı anda aktif olarak çalışır. Diğer bir ifade ile aslında yazma becerisi ne kadar iyi olursa konuşma, dinleme ve okuma becerileri de o oranda iyi olur ve gelişir.

Yabancı dil derslerinde öğretmenler genellikle öğrencilere öğretilen bilgilerin ne kadar geliştiğini görebilmek için yazma becerisini kontrol eder, bunun sebebi ise başta dilbilgisi olmak üzere birçok öğretilen içeriğin ne derecede kavrandığını ve yazıya yansıtıldığını görmektir. Ayrıca, yazma becerisi sayesinde derste öğrenilenler pekiştirilmiş olur. Özellikle de öğrenilen kelimeler yazma esnasında sürekli olarak tekrarlanır ve kelime dağarcığı da böylece gelişerek güçlenir.

1.4.Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi

20. yüzyılın başlarında, yabancı dil öğretim yöntemleri ile ilgili araştırmalar dil öğretimine ilişkin bazı önemli noktaları gün ışığına çıkarmıştır. Bu araştırmalar öğrencilerin yıllarca alınan dil öğrenimine rağmen iletişimsel yetiden yoksun olması, araştırmacıların, kuramcıların ve öğretmenlerin var olan yaklaşımları sorgulamalarına neden olmuştur.[17] Türkiye'de yabancı dil eğitimi kapsamında geçmişten günümüze kadar birçok yöntem uygulanmış fakat uygulanan bu yöntemlerin maalesef büyük bir kısmı geleneksel yöntemlerden oluştuğu için istenilen sonuç bir türlü elde edilememiştir. Geleneksel yabancı dil öğretimi ezberci bir anlayışa dayalı olduğu ve müfredatın çok büyük bir kısmını dil bilgisi konuları kapsadığı için yabancı dil öğretiminde uzun yıllar istenilen seviyeye gelinememiştir.

Ülkemizde uzun süre izlenen geleneksel öğretim yöntemleri daha sonraları yerini modern öğrenim yöntem ve tekniklerine bırakmıştır. Dil öğretiminde geçmişten bu yana sürekli yeni kuramlar ve yöntemler geliştirilmiş ve dinleme, konuşma, okuma ve yazma paralel olarak yürütülmeye çalışılmıştır. Öğretmenin

[17] Sedat Maden, "Drama Tekniklerinden Rol Kartlarının Konuşma Becerilerinin Öğretimindeki Başarı ve Tutum Üzerine Etkisi." *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2011), No: 2, s.24.

becerisi ve verimliliği, elinde yeterli yöntem ve materyallerin bulunması durumunda artmıştır.[18] Oyunu ilk başlarda eğitim ile beraber yan yana düşünmek birçok eğitimci ve aile tarafından garip karşılanmıştı. Düşünüldüğü zaman oyun öncelikle çocukların vazgeçemeyeceği bir olgu olurken, diğer taraftan yetişkinler içinde eğlenceli olarak görüldüğü aşikârdır. Böyle düşünüldüğünde yabancı dil eğitiminde oyun ve benzeri eğlenceli etkinlikleri dil eğitiminin içine yerleştirmek yabancı dil eğitiminde başarıyı etkileyen çok önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitsel oyunlar öğretmen kontrolü altında yürütülmelidir. Kuralların anlaşılması için gerekirse ana dilde açıklamalar yapılabilir. Bu oyunlara sınıftaki herkesin aktif olarak katılımı sağlanmalı ve öğretmen seçeceği oyunlar için dikkatli bir ön hazırlık yaparak ilginç ve kolay oyunları tercih etmelidir. Herkesin seviyesine ve yeteneğine göre uygulanabilecek oyunlar araştırılmalıdır.[19] Modern eğitim yöntemlerinde öğrenci bizzat dersin merkezinde yer alırken bu husus Türkiye'de yabancı dil eğitim sisteminde yer alan yöntemler ile karşılaştırıldığında ters düşmektedir. Geleneksel ve ezberci dil öğretiminde öğrenci sadece öğretmen müsaade ettiği sürece derse katılabilirken modern yöntemlerde ise öğretmen dersi sadece dışarıdan yönlendiren konumundadır, asıl rolü üstlenen ve dersi sürdüren taraf öğrencilerdir. Çağdaş eğitim yaklaşımları, öğrenme yaşantılarını düzenlerken neyi öğreneceğinden çok nasıl öğreneceğini sorgulayan insan tipini yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için bilgi ve kuralların öğretmen tarafından aktarıldığı geleneksel öğretimden uzaklaşmaktadır.[20] Türkiye'de uzun yıllar uygulanan ve bilgi olarak oldukça fazla içeriğin öğretildiği geleneksel öğretim yöntemi sonuç itibariyle konuşma becerisine çok az katkıda bulunmuştur. Tüm bu öğretilen içeriğe rağmen konuşma becerisi noktasında yetersiz kalınmasıyla beraber modern eğitim yöntemlerinde bu yönün geliştirilmesine önem verilmiş ve atılan adımlar bu yönde olmuştur.

---

[18] Aynur Gürsoy, Mustafa Arslan, "Eğitsel Oyunlar Ve Etkinliklerle Yabancılara Türkçe Öğretim Yöntemi.", 1.Yabancı Dil Öğretimi ve Uygulamalı Dil Bilimi Uluslararası Konferansı, Saraybosna, 5-7 Mayıs, 2011, s. 177.

[19] Gürsoy, Arslan, "Eğitsel Yöntemi.", 2011, s. 178.

[20] Maden, " Rol Kartları", 2011, s. 14.

1.5.Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminin Gelişme Süreci

Yabancı dil eğitimi, her ülke için başta uluslararası iletişimi sağlamada daha sonra ekonomik, kültürel ve benzeri birçok alanda kullanılması itibariyle her zaman önemli bir husus olarak görülmüştür. Türkiye'de de bu konumunu aynı şekilde önemle muhafaza etmiş ve geçmişten günümüze yabancı dil eğitimi/öğretimi alanında çok önemli çalışmalar ve yatırımlar yapılmıştır.

Ülkemizde yabancı dil öğretimi tarihsel olarak çok eskilere dayanmaktadır. Türkler göçebe bir hayat sürdüklerinden dolayı göç ettikleri devletlerin diline kolay şekilde uyum sağlayabilmiş ve bu dilleri öğrenmekte zorlanmamışlardır. Yüzyıllar boyu dünyanın birçok dilleriyle ilişki içinde olan Türkçenin tarih içinde yabancı dil olarak öğretile gelmesi doğaldır. Bu konudaki ilk eser 1072 yılında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılan Divan-i Lügat-i Türk'tür. Karahanlı Türkçesi ile yazılan bu kitapta Türkçe deyim ve atasözlerine yer verilmiştir.[21] Daha ileriki dönemlerde İslamiyet'e girilmesiyle beraber Arapça, yabancı bir dil olarak devleti hem kültürel yönde hem de ilmi yönde derinden etkilemiş ve yabancı dil öğreniminde çok önemli gelişmeler yaşanmasına neden olmuştur. Türklerin din olarak İslamiyet'i seçmesiyle beraber Selçuklular zamanında Farsça devlet dili ilan edilirken, Arapça ise bilimin ve dinin dili olmuştur. Osmanlı döneminde ise Arapçanın önemini daha da artmış, bilim ve dine ilave olarak yazı dili de Arapça olarak kendini kabul ettirmiştir. Yüzyıllarca birçok eser bu şekilde kaleme alınmış ve günümüze taşınmıştır. Arapça eğitimi Osmanlı'da devlet adamlarının yetiştiği Enderun'da birinci dil olarak öğretilmiş ve bunun yanında ise Fransızca öğretimine ayrı önem verilerek batı ile iletişimi sağlayacak olan devlet adamlarına büyük bir titizlik ile öğretilmiştir.

Cumhuriyet'in ilanından sonra (1923), Osmanlı Devleti'nin eğitim kurumlarında uzun süre yabancı dil olarak öğretilen Arapça ve Farsça yerine, Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretilmeye başlanmıştır.[22] İlk başlarda sadece Arapça ve Farsça ile başlayan yabancı dil öğrenimi sonraları çeşitli milletler ile

[21] Hüseyin Polat, "Arapların Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 1998, s. 15.

[22] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*,2004, s. 7.

gelişen ekonomik ilişkiler sonucu farklı bir alanda devam etmiştir. Bu dönemde dilin daha iyi ve daha çok çabuk öğrenilmesi için yurt dışından yabancı hocaların getirilmesi ise dil öğrenimini farklı bir boyuta taşımaktadır. Batıya açılmanın arttığı bu dönemde Fransızlardan sonra Amerikalılar, İngilizler, İtalyanlar ve Almanlar kendi dillerinde eğitim yapılan özel okullar açmışlardır. Bu okullar eğitim etkinliklerini günümüzde de sürdürmektedirler. Orta öğretim düzeyinde yabancı dille eğitim veren ilk devlet okulu 1868'de açılan Galatasaray Lisesi olmuştur.[23]

1923 sonrası, Cumhuriyet döneminin başlamasıyla olan dönemde tüm ülkede yaşanan gelişmeler dil eğitiminde de çok önemli gelişmelerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu dönemde eğitimde devrim niteliğinde bir düzenleme olan Tevhid-i Tedrisat kanunun yürürlüğe girmesiyle beraber Arapça öğretimi bir manada rafa kaldırılmıştır. Dil öğretiminde ağırlık batı dillerine verilmiştir. Bu dönem gösteriyor ki yabancı dil öğretiminde Arapça öğretimi bir kenara bırakılsa da diğer tarafta ise batı dillerine olan ilgi oldukça artmıştır.

Avrupa ile gelişen ilişkilerle yabancı dil ihtiyacı da artmıştır. İnternetin gelişmesi ve ticari ilişkilerin artması yabancı dilin gelişmesine zemin hazırlamıştır. 1980'den sonra Turgut Özal, kamu bankaları aracılığıyla halkın kaynaklarını özel ellere aktarılmasını sağlamış ve böylece Türkiye'de dış ilişkilerin gelişmesiyle yabancı dil ihtiyacı ortaya çıkmıştır.[24] İlerleyen dönemlerde ise yabancı dil eğitimi okullarda yaygınlaşarak bu ilerleme hızlı şekilde devam etmiştir. Bu ilerlemeye ilk başlarda TED koleji, Robert Koleji ve benzeri yüzde yüz yabancı dil eğitimi veren okullar öncülük etmişlerdir. Daha sonraları ihtiyacın tam olarak karşılanamaması dolayısıyla Fen liseleri, Anadolu liseleri ve Süper liselerin yapılanmasıyla yabancı dil saatlerinde önemli derecede iyileştirilmeler yapılmış ve yabancı dil eğitimi ülkenin dört bir yanına yayılmıştır. Tüm bunlara ek olarak, hemen hemen her şehirde yabancı dil eğitimi veren kurs ve dershanelerin açılması yabancı dil eğitiminin ne kadar geliştiğini hatta bir iş sektörü haline geldiğini göstermiştir.

---

[23] Demirel, Yabancı Dil Öğretimi, Ankara, s: 7.

[24] Saliha Ertural. "Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi." Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2008, s. 41.

Günümüzde tek bir yabancı dil ile yetinilmeyip aynı zamanda ikinci bir dil öğrenme isteği hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Hem iş hayatında hem de eğitim hayatında yabancı dil öğreniminin gerekliliği insanları yabancı dil sektörüne yöneltmektedir. Bu hızlı oluşumun sonucunda bazı insanlar kursa gitmeyi tercih ederken bazı insanlar ise yabancı dil eğitimini bilgisayar yoluyla, televizyon izleyerek veya şarkı dinleyerek kendi imkanlarıyla geliştirmeyi tercih etmiştir.

1.6. Tarihi Süreçte Türklerin Arapça Öğretimleri

Bu kısımda Türkiye' de Arapça öğretimini ele alındıktan sonra Arapça öğretiminin Cumhuriyet sonrası ve günümüzdeki durumu ayrıntılı şekilde incelenmektedir.

1.6.1. Türklerin Arapça İle Tanışması

Türklerde Arapça öğretiminin tarihi sürecine bakılacak olursa, Emeviler döneminde Türklerin İslam bayrağı altında yer almasıyla ilişkiler gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde gerek orduda Türk askerinin çoğunlukta olması gerekse sosyal hayatta ilişkilerin gelişmesiyle birlikte devam eden bu süreç hızlanmıştır. Arapça öğretimi ilk defa medreselerde yapılmaya başlandı.[25] Bununla bağlantılı olarak din olarak İslamiyet'in benimsenmesi Arapçaya olan yönelimi arttırmıştır.

İslamiyet'in kabulüyle hızlanan Arapça öğretimi farklı dönemlerde farklı merhalelerden geçerek gelişimini sürdürmüştür. Türkiye'de Arapça öğretimi Osmanlılar zamanında medreselerde öğretim yöntemi olarak çok teferruatlı değildir. Yöntemler, devlete ve zamana göre değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Başlangıçta ezberleme metodu uygulanırken sonraları yazma ve not alma yöntemi kullanılmıştır. Nakli ilimlerin yanında akli, felsefi ilimlere de yer verildiği görülmüştür. [26] Fakat asıl

[25] Doğan Candemir, *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Damla Yayıncılık Ankara, 1998, s.78.

[26] Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Eğitim-Öğretim*, Bilge Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 51.

ağırlık dini metinlerin üzerine veriliyordu çünkü medreselerde asıl hedef oralarda yetişecek din adamlarının Arapça metinleri anlayabilir seviyeye gelmeleriydi ve bu ise yeterli olarak görülmekteydi, bunun ötesi hedef olarak görülmemiştir. Maalesef medreselerde uzun seneler alınan Arapça öğretimi sonucunda iletişim kurmada yaşanılan sıkıntı yabancı dil eğitimindeki eksikliği gözler önüne sermektedir. Bir dili öğrenmenin başlıca amacı o dille iletişim kurabilmektir, ancak bu ise o dili kullanarak edinilen bir beceridir. Medresede yıllarca öğrenim gören insanların ancak bir Arap ülkesine gittiklerinde oradaki halkın dilini konuşmak zorunda kalmalarıyla Arapçayı öğrenmiş olmaları, dili kullanmanın önemini ve etkililiğini açıkça ortaya koymaktadır.[27] Osmanlıda Arapça öğretiminin önemli bir kısmı dini metinlerin çözümlenmesine ayrıldığı için dört temel dil becerisi bir bütün olarak öğretilemiyordu. Bu sebepten dolayı yukarıda bahsedilen konuşma sorunu önemli bir sorun olarak dikkat çekmekteydi.

Sistemli olarak ilk başlarda Osmanlıca ile bağlantılı olarak sürdürülen Arapça öğretimi 1700'lü yıllardan sonra kendini alanında yetişmiş hocalara bırakarak ayrı bir öğretim alanı olmuştur. Buralarda Arapça, İslami ilimlerin öğrenilmesi için anahtar ilim olarak öğretilirdi. Öncelikle sarf, nahiv, mantık, vaaz, münazara, belagat gibi ilimler öğretilerek fıkıh, hadis, tefsir, kelam gibi İslami ilimlere basamak yapılırdı. Günümüzdeki gibi dilin dört temel işlevinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kullanılmasına yönelik bir amaç gözetilmezdi.[28] Arapça öğretiminde tam manasıyla etkili bir yabancı dil öğretim şekli uygulanıyor olmasa da Arapçaya olan rağbet sürekli artarak devam etmiştir ve Osmanlıcada bulunan Arapça kelimelerin fazla olması dolayısıyla Arapçanın diğer dillere oranla daha çok tercih edilir hale gelmesini sağlamış, bu sayede hem anlama hem de kelime dağarcığı bakımından Arapça öğrenen kişi avantajlı duruma gelmiştir.

---

[27] A. Hümeyra Kütükçü, "Arapça Öğretiminde Drama Yöntemi Ve Arapça Dersini Yürüten Öğretmenlerin Bu Yöntemi Kullanma Düzeyleri", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s. 17.

[28] İbrahim Usta, "Medreseler ve İlahiyat Fakültelerindeki Arapça Öğretiminin Temel Dinamikler Bağlamında Değerlendirilmesi*", The Journal of Academic Social Sciense Studies*, C. 1, No:3, 2010, s. 48.

Osmanlıda Arapça öğretiminin bu kadar hızlı yayılmasının farklı sebepleri bulunuyordu. Osmanlı öncesinde, Anadolu'da bilim dili Arapça idi. Arapçanın bilim dili olarak İslam dünyasında yaygınlaşması da bu dönemde olmuştur. Bu dönemde medreselerde öğretim yöntemi çok teferruatlı değildir.[29] Dolayısıyla Arapçanın dinî kurumların dışına çıkmasıyla beraber ve Anadolu'da bilim dili olarak kabul görmesi Arapça öğretimine olan ehemmiyeti bir kat daha arttırmıştır.

Daha ilerleyen dönemlerde ise Arapça öğretiminde en verimli adımın atıldığı 1882 yılı, aynı zamanda Arapçanın "din öğretimi" kapsamından sıyrılarak yabancı dil öğretim yöntemi ile ele alındığı tarih olarak karşımıza çıkmaktadır. 1882'de İstanbul'da kurulan "Darüttalim" okulunda Hacı İbrahim Efendi'nin, Arapça bilmeyen öğrencilere öğretmesiyle başlamıştır.[30] Söz konusu okul bir özel okul olduğu için burada öğretilen ve uygulanan yöntemler medresedekilerden çok farklıydı. Zaman içinde Hacı İbrahim Efendi'nin Arapça öğretiminde toplum arasında bir otorite olarak kabul görmesi devletin de dikkatini çekmiş ve "Hacı İbrahim Efendi Usulü" şeklinde bir öğretim yönteminin eğitim kurumlarında öğretilmesi sağlanmıştır. Bu usül modern dil öğretim yöntemlerini içeriyor ve konuşmayı öne çıkarıyordu. [31]

Osmanlının son döneminde Arapça öğretimi belirli bir seviyeye gelmişti fakat bu dönemden sonra atılan adımlar ve yürürlüğe koyulan kanunlar yapılan tüm gelişmelerin önüne ket vurmuştu. Cumhuriyet döneminde 3 Mart 1924 yılında Tevhîd-i Tedrisat kanunuyla medreseler kapatılmış yerlerine bugünkü modern okullar açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde yoğun bir şekilde öğretilen Arapça ve Farsça faaliyetleri bu dönemde kaldırılmış, yerine batı dilleri konmuştur. Arapça, sadece İmam-Hatip liselerinde meslek dersleri arasında yer almıştır. [32]

---

[29] Zehra Yaşayan, Filiz Topçu, Selma Bekçi Koçarslan, *Anadolu Öğretmen Lisesi Türk Eğitim Tarihi 12. Sınıf Ders Kitabı,* (1. baskı), MEB Yayınları, Eskişehir, 2012, s. 44.

[30] Özcan Demirel, *Dünden Bugüne Türkiye"de Yabancı Dil*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988, s. 59.

[31] Demirel, Dünden Bugüne Yabancı Dil, s.60.

[32] Demirel, Yabancı Dil Öğretimi, s. 8,9.

1.6.2. Türkiye'de Arapça Öğretiminin Cumhuriyet Sonrasında ve Günümüzdeki Durumu

Tevhid-i Tedrisat kanunun yürürlüğe girmesiyle beraber eğitimde birçok maddenin değişmesi Arapça öğretiminde de bir takım değişikliklere neden olmuştur. Örneğin önceleri Arapça öğretiminde öğrenim alanları daha genişken daha sonraları sadece İmam Hatip liselerinde öğretilmesine izin verilmişti. Zaman için Arapça öğretimi daha iyi noktalara gelebilmiştir. Zira, ülkemizde şu an Arapça öğretimi ilk ve orta öğretimde; İmam-Hatip Liselerinde, yükseköğretimde; İlâhiyat Fakülteleri, Arap Dili ve Edebiyatı bölümleri ile Arapça Öğretmenliği bölümünde; yaygın eğitim kurumlarında; Halk Eğitim Merkezleri ve özel etüt merkezlerinde yapılmaktadır.[33]

Osmanlı Türkçesinin çok sayıda Arapça sözcüğü bünyesinde barındırmasının bir sonucu olarak Türkçeyi bilmek için Arapçayı öğrenmek bir zorunluluk haline gelmişti. 1989'dan önceki programlarda "Arapça, Türkçeye yardım bakımından" gösterildiği halde bu kez 1989 programında: "Arap dili Şeriat (İslam hukuku) dili olduğundan İslam olan herkes için gerekli olduğu gibi, Arapça yazılmış birçok güvenilir, bilimsel kitaplardan yararlanmak üzere" öğretilecekti.[34] Belirli bir kesim tarafından din dili olarak görülüyor olsa da ülkemizde Arapçayı turizm, ticaret ve eğitim amaçlı olarak öğrenen çok önemli bir kesim de mevcuttur. Dolayısıyla, küreselleşen dünyada İngilizcenin yanında ayrıca bir doğu diline olan ihtiyaç sonucunda Arapça öğrenmek isteyen insanların sayısı oldukça artmıştır.

İlginin artması öğretime de yansıması gerekiyordu çünkü Türkiye'de yapılan Arapça öğretiminin çoğunlukla, klasik bir yöntem olan, sadece yaşamayan diller için uygun görülen dilbilgisi-çeviri yöntemi ile sürdürüldüğü gözlemlenmektedir. Arapça Türkler için bir yabancı dildir ve başlangıç düzeyinde diğer diller nasıl öğretiliyorsa Arapça da öyle öğretilmelidir.[35] Mevcut yabancı dil öğretim yöntem ve metotları şu

[33] Ahmet Vefa Temel, "Türkiye'de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme.", *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* (2015), s. 166.

[34] Özcan Demircan, *Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988, s. 60

[35] İbrahim Polat, "Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısında "İmam Hatip Liseleri İçin Arapça" Adlı

an Arapça öğretiminde tam manasıyla kullanılıyor olmasa da yapılan yeni düzenlemeler ve çalışmalar sayesinde yakın gelecekte erken yaş gruplarından başlayarak ileri yaş gruplarına kadar arzu edilen seviyeye gelmesi beklenmektedir.

Bir iletişim dili olarak Arapçanın öğretimi dünyada ve Türkiye'de gelişme göstermektedir. Arapçanın da çağdaş yabancı dil öğretim yöntemlerine göre ders kitapları hazırlanmaktadır. Türkiye'de de Arapça öğretimiyle ilgili sayılı da olsa çalışmalar yapılmakta ve öğretimdeki sorunların belirlenmesi ve çözümünde faydalı olmaktadır. Türkiye'de yabancı dil öğretimi/öğreniminde başarı sağlanabilmesi için yabancı dil bakımından kim, kime, neyi, nasıl, niçin sorularının yanıtlanması gerektiğinden bahsedilir. Son yıllarda kimi dilbilimciler yabancı dil öğrenmedeki amaca uygun belli becerilerin öğrenilmesine ağırlık verilmesini vurgulamaktadır[36] Türkiye'de diğer yabancı dillerde uygulanan ve başarılı sonuçlar veren yöntemler Arapçada kullanılmaya başlanmış ve aynı şekilde başarılı sonuçlar alınmaya başlanmıştır. Yabancı dil öğreniminde Arapçada sürekli olarak dayatılan ezber esaslı yöntemler bir kenara konulmuş konuşma becerisini de kapsayan yöntem ve teknikler tercih edilir hale gelmiştir.

Geçmişten günümüze Türkiye'de yabancı dil öğretimi ekonomik, politik ve benzeri etkenlerden kaynaklanan süreçlerden geçmiştir. Fakat bu süreçlerin en önemlisi Avrupa Birliği'ne giriş süreciyle hızlanmış ve yabancı dil kriterlerinin gelmesiyle beraber bu alanda yeni bir sayfa açılmıştır.[37] Yukarıda bahsedildiği üzere modern yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri ülkemizde birçok eğitimci tarafından benimsenmekte ve Arapça ders kitaplarında kademeli olarak da olsa yer almaktadır. Bu sürecin yavaş ilerlemesi genel olarak ülke genelinde Arapça öğretimini kısmen etkilemekteydi çünkü Medrese usulü yöntemlerle yetişen eğitimcilerin yenilikçi yöntem ve teknikleri benimsemesi kolay olmamıştır. Fakat

---

Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi.", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2003, s. 10.

[36] Özcan Başkan, *Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi,* Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan. İstanbul, 1981. s. 155-166.

[37] Yasemin Kırkgöz, "English Language Teaching In Turkey Policy Changes and Their Implementations." *RELC Journal, C.* 2, No:28, (2007): s. 216-228.

diğer taraftan ise üniversitelerde Arapça bölümlerin artması ve mezun olan öğrencilerin buralarda öğrendikleri modern öğretim yöntem ve teknikleri Arapça öğretiminde uygulamaya başlamalarıyla birlikte özellikle günümüzde Arapça öğretimi diğer yabancı diller gibi dört temel dil becerisi üzerinde yoğunlaşmıştır.

2. BÖLÜM

DRAMA VE EĞİTİMDE DRAMA

Bu bölümde dramanın tanımı ve türleri ele alındıktan sonra eğitimde drama ayrıntılı şekilde incelenecektir.

2.1. Drama

Dramanın tanımını Kütükçü şu şekilde yapmıştır: Doğaçlama, rol oynama vb. drama tekniklerinden yararlanılarak, grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, olayı, fikri, kimi zamansa bir soyut kavramı ya da davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği "oyunsu" süreçlerde canlandırmasıdır.[38]

Kubbealtı lügatinde drama şu şekilde açıklanmıştır. " 1. Dram, sahneye konulmak üzere yazılmış eser, drama. 2. Hayattan alınma bir olayı canlandıran ve komik unsurları içine almakla birlikte esas bakımından üzüntü verici ve trajik olan sahne eseri.[39]

2.2. Drama Konusuyla İlgili Temel Kavramlar

Dramaya ait temel kavramlar aşağıdaki başlıklar altında tanımlanmıştır.

2.2.1. Dramatizasyon

Drama, bir olayı yaşama sanatı, dramatizasyon ise o olayı oyunlaştırma ya da yaşanır hale getirmedir.[40] Dramatizasyon, mevcut bir çalışmayı drama şemsiyesi altında belli kurallara uyarak onu seyircinin önüne sunabilmektir. Hali hazırdaki bir hikâyenin ya da çocukların kendilerinin oluşturduğu bir hikâyenin, içlerinden geldiği

---

[38] İnci San, Eğitimde Yaratıcı Drama, Naturel Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 3.

[39] İlhan Ayverdi, Ahmet Topaloğlu, *Kubbealtı Lugatı Türkçe Sözlük*, Kubbealtı İktisadi İşletmesi, İstanbul 2007. S.290.

[40] Cahit Kavcar, "Örgün Eğitimde Dramatizasyon", *Eğitim ve Bilim Dergisi* (1985), C. 10, No: 56, s. 10.

şekilde, istedikleri jest, söz ve hareketleri birlikte kullanarak canlandırmalarıdır[41]. Anlaşılacağı üzere dramatizasyonun oluşabilmesi için çok ayrıntıya ve uzun sürecek bir ön hazırlığa gerek yoktur, eldeki herhangi bir hikâyenin sınıf ortamında bulunan çocuk ya da yetişkinlerce doğaçlama şekilde uygulanmasıdır.

Ayrıca, çocukların oynadıkları oyunların hemen hemen hepsinde kendiliğinden gelişim süreci olan dramatik etkinlikler görülür. Dramatizasyon her şeyden önce çocuklara neşe veren ve onların ilgisini çeken bir etkinliktir. Dramatizasyon bununla birlikte çocuklara vücut ve yüzü sözün anlamına göre hareketlendirmeyi de sağlar.[42] Burada dramatizasyonun ne kadar kapsamlı olduğu görülmektedir. Drama uygulaması her ne kadar profesyonel olarak yetişkinler tarafından yapılıyor olsa da kapsama alanı bakımından öğrenciler yani çocuklarca daha sık gerçekleştirilmektedir. Bu noktada dramatizasyonun önemli özelliklerinden bir tanesi olan doğal ortamda gerçekleştirilme olgusu bize sınıf ortamının, oyun alanının ya da ev ortamının bu tür uygulamalar için en uygun ortam olabileceğini gösterir.

2.2.2. Dramaturji

Dramaturji kavramı, sahneye koyma eyleminin ana unsurlarından bir tanesidir. Yunanca 'da "*dramaturgia*" olan kelime "*bir dram yapıtı oluşturma'*"[43] anlamında kullanılmıştır. Türkçe 'ye de Fransızca telaffuzuyla giren "dramaturgia" sözcüğü, dramaturji olarak şekliyle ifade edilirken, diğer taraftan da tiyatro eserlerinin ideolojisi, ifadesi, akıcılığı ve anlam örgüsü üzerine yapılan inceleme şekli[44] olarak da karşımıza çıkmaktadır.

---

[41] Hüseyin Cahit Kayhan, "Türkiye'deki Drama Ağırlıklı Matematik Öğretimi Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme/An Evaluation of Drama Oriented Mathematics Teaching Studies In Turkey.", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2012), C. 9, No: 18, s. 101.

[42] Kavcar, Dramatizasyon, 1997, s. 15.

[43] Bülent Sezgin, "Avrupa'da Rejisörlük Kavramının Ortaya Çıkışı-"Stanislavski Ve Brecht" Örnekleri Üzerinden Yönetmenlik Metodolojisinin İncelenmesi", T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s. 13.

[44] Yaşar, Çağbayır, *Ötüken Türkçe Sözlük 5-10*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2007, c.2, s. 1297,

2.2.3. Dramatik

Bir olay ya da durum için kötü sonuçlanabilecek, tehlikesi veya üzücü yanların olabilen; korkunç; trajik; ya da duyguları harekete geçiren anlamlarına gelmektedir.[45] Dramatik kavramı Türkçede her ne kadarda duygu yoğunluğu anlamında kullanılsa da drama tam tersi anlamda dışa dönük bir eylem olarak karşımıza çıkar. Dramatik kavramı dışa dönük bir eylem olarak açıklanmakla beraber drama içerisinde olumsuz manada sonuçlanan olayların genel adı olarak da kullanılır.

2.2.4. Dramatize Etmek

Türkçeye İngilizceden geçmiş bir kavram olan dramatize etmek şu şekilde açıklanabilir: Bir edebi eseri sahne oyunu haline getirmek veya televizyon ve sinemaya uyarlamak. 2.mecaz anlamı ise; bir olayı olduğundan daha abartılı ve duygusal etkide bırakacak biçimde ortaya koymak.[46]

Dramatize etmek günümüz Türkçesinde duygu bağlamında olayın yoğun şekilde yaşanması olarak bilinse de modern tiyatroda mevcut eserin seyirciye sunulması ve yansıtılmasıdır.

2.2.5. Dramatik Aksiyon

Dramatik Aksiyon kavramı şu şekilde tanımlanmaktadır: "Aksiyon bir oyunun belirleyici ve temel koşuludur. Ancak aksiyon tanımlanırken herhangi bir eylemden ya da oluntudan değil, dramatikten yola çıkmasını, dramatik olanı getirecek olan aksiyonu ya da eylemi anlaşılır." [47]

Dramatik aksiyonda bilinmesi gereken husus karşımızda yani sahnede ne gördüğümüzden ziyade orada bulunanın bize ne anlattığıdır. Dramayı gerçekleştirenlerin karşıda onları izleyenlere neler verebildikleri ve o duyguyu nasıl

---

[45] Çağbayır, *Türkçe Sözlük*, c. 2, s. 1297.

[46] Çağbayır, *Türkçe Sözlük*, c. 2, s. 1297.

[47] Göktaş Erbil, "Melodi, Dramatik Aksiyon Ve Olay Dizisi." *Journal Of Fine Arts* (2000), No: 2, s. 152.

yansıtabildikleridir. Bunların hepsi dramatik aksiyon haline gelebilmesi ise o oyunun kurgusu ile ilgilidir.

2.2.6. Dramatik Oyun

Dramatik oyun şu şekilde tanımlanmaktadır: Dramatik oyun çocukların rollerini taklit etmek için bulundukları bir ortamda gerçekleşir, burada tüm çocuklar içlerinden geldikleri gibi özgürce davranırlar. Örneğin, bir aile ortamında çocukların anne ve babalarını taklit etmeleri ya da bir piknik ortamında süper kahramanları taklit etmeleri gibi olabilir.[48] Dramatik oyunda iki husus ön plana çıkmaktadır, birincisi özgür ortam ikincisi ise doğaçlama yani karşısındaki ile içinden geldiği gibi iletişim kurmasıdır. Dramatik oyun kavramı sahne ortamından ziyade doğal ortamlarda oluşmaktadır, bu da çocukların bulundukları her türlü mekânın dramatik oyuna uygun olabileceği anlamına gelir. Çocuklar için en kolay, en eğlenceli ve onları bu sürece dâhil etmenin en masrafsız uygulaması dramatik oyundur. Bu oyun sayesinde çocuklar bir sonraki oyun için daha istekli hale gelmiş olacaklardır.

Ayrıca, dramatik oyunlar tek kişi ya da grupla özgür bir ortamda oynanan, bir anda başlayıp belli bir süre devam eden ve metne bağlı kalmaksızın içeriğini günlük yaşantıdan alan evcilik, doktorculuk gibi çocukların ortaya koyduğu yapılandırılmamış oyunları içeren bir süreç [49] şeklinde benzer bir tanımı da kapsar. Burada açık şekilde görülmektedir ki dramatik oyunda hiç bir kural yoktur, bu ise çocuklar için en önemli kriterdir. Kuralın olmadığı her türlü ortam onlar için bir oyun ortamı anlamına gelir.

2.2.7. Etkileşim

Etkileşim genel olarak duygu ve düşüncelerin karşılıklı paylaşılması

---

[48] James Christie, "Dramatic Play: A Context For Meaningful Engagements.", The Reading Teacher (1990), No: 8, s. 542-545.

[49] Demet Gültekin, "Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimine Etkisi", İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmış Yüksek Lisans Tezi), Malatya, 2014, s. 15.

sürecidir. Etkileşim bir başka yaklaşımla, iletişim süreci içinde, kaynaktan semboller şeklinde gönderilen mesajların alıcı tarafından alınıp çözümlendikten sonra tepkide bulunulmasıdır.[50] Drama da etkileşim kavramının belirleyici bir rolü vardır, drama karşılıklı gerçekleşen bir etkinlik olduğu için iletişim sonucu ortaya çıkan etkileşim sayesinde drama oluşur. Bu süreçte gerçekleşen etkileşim kanalı sadece sözler ile değil aynı zamanda duygularında ortaya konmasıyla oluşur.

Etkileşim bir başka yaklaşıma göre ise okul öncesi dönemde hem birey hem de grup için önemli olan ve drama etkinliklerinin her aşamasında yer alıp kurulan, çok sayıdaki karşılıklı ilişkilerin oluşmasıdır.[51] Anlaşılacağı üzere etkileşim dendiğinde ilk olarak sözel ve duyguların etkileşimi akla gelir fakat bunlara ek olarak doğada ve insanın bulunduğu çevrede eşyaların hatta sosyal manada olayların dahi etkileşiminden söz etmek mümkündür.

2.2.8. Edim

Edim kavramının sözlük anlamı şu şekildedir: Belirli bir durumla karşılaştığı zaman kişinin yapabildiği davranış.[52] Edimin felsefedeki anlamı: Gerçekleşme durumunda anlam kazanan ve kavranır olan, insanın bilinçli olarak tek tek yaptığı davranışlardır,[53] olduğu ifade edilmektedir. Burada edimin hem sözlük hem de felsefi anlamları drama çatısı altında değerlendirildiğinde belli bir durumla karşılaşıldığında ve o durumun karar aşamasında bilinçli şekilde yapılan davranış olduğu görülür.

2.2.9. Empati

Empati, karşıdaki insanın davranışlarını ve hislerini, hayal gücünü kullanma

---

[50] Burçak Tulgay, "Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1997, s. 18.

[51] Şehnaz Ceylan, Esra Ömeroğlu, "Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." *Kastamonu Eğitim Dergisi* (Ocak 2012), C. 1, No: 20, ss.64-76

[52] TDK, *Türkçe Sözlük*, (10. bs.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s. 601.

[53] Çağbayır, *Türkçe Sözlük*, 2007, s. 1230.

yolu ile tam olarak anlama yeteneği ya da işlemidir. Bunun tam olarak anlamı; "diğer insanın acılarını, sevinçlerini, korkularını kısacası duygularını, kendini diğer insanın yerine koyarak anlayabilme yeteneği"[54] olarak açıklanır. Karşılıklı iletişimin oluştuğu ve çoğunlukla yaşanılan olaylardan esinlenerek gerçekleşen dramada karşıdaki insanın duygu ve düşüncesini anlamak ve bu duruma göre hareket etmek temel esastır. Bu noktada empatinin drama aracılığıyla insanın karakterinde önemli davranışların gelişmesine sebep olmaktadır çünkü bir insanın yerine kendini koyabilme ve onun hissettiklerini anlayabilme problem çözme noktasında ve birçok hususta çözümleyici etken olmaktadır. Buradan ise şuraya varılabilir, empatiyi iyi kurabilen bir birey aynı zamanda başarılı bir drama performası da ortaya koyabilir.

Ayrıca bir başka kaynakta empati için bireyin içsel hislerini nesne veya olaylara yansıtması, şahsını başka bir bireyin yerine koyarak bu bireyin duygularını, düşüncelerini, isteklerini anlayabilmesi yeteneği olarak tanımlanmış ve insanların toplum içinde birbirleri ile uyum içinde yaşayabilmelerini kolaylaştıran bir etken olduğu[55] şeklindeki tanım ise empati kavramının sosyal manadaki boyutunu gösterir. Dramayı sergilemedeki bir başka amaç ise topluma karşı sosyal içerikli mesajların verilmesidir. Eğer bir toplum kendi içerisinde empatiyi başarılı şekilde gerçekleştirebiliyorsa bu onların ne kadar kolay ve huzurlu bir hayat sürdürdüklerini gösterir. Bu tür toplumlarda sergilenen drama ise daha ılımlı bir havada geçer.

2.2.10. Eylem

Eylem kelime olarak sözlükte şu şekilde açıklanmaktadır: Bir durumu değiştirme veya daha ileriye götürme yönünde etkide bulunma çabasıdır.[56] Düşünüldüğünde insanların yaptığı her türlü davranışın bir eylemden oluştuğu görülmektedir. Eylem drama açısından ele alındığında ise sahnede sergilenen oyunun ileriki aşamalara taşınması olarak görülür ve ayrıca eylemin dramanın temel taşlarından birisi olduğu anlaşılır.

---

[54] Mehmet Ferhat Özbek, "İnsan İlişkilerinde Empatinin Yeri Ve Önemi.", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergis*i, 2010, No: 49, ss. 567-587.

[55] Kadir Teke, Ekrem CENGİZ, Cesim Demir, "Hekimlerin Empatik Özelliklerinin Ölçümü Ve Bu Ölçümlerin Demografik Değişkenlere Göre Değişimi.", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2010, s. 506.

[56] TDK, *Türkçe Sözlük*, (10. bs.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s. 601.

Bir oyundaki olaylar bütünü ve olay örgüsü; öykünün akışı olduğu gibi, hem dramatik süreç hem de oyunun temel yapısal bileşiğidir. Karşıtlık ve çelişmelerle oyunda gelişim gösteren eylem, oyundaki çatışma ve değişimleri belirleyerek neden sonuç ilişkilerini oluşturur,[57] şeklindeki açıklama eylem kavramının dramadaki yerini farklı bir boyutta gösterir. Drama'da yaşanılabilecek olağan bir aksaklıkta eylemin problem çözücü özelliği devreye girer ve akışın devam etmesini sağlar. Bir insanın hayatında eylemin sonucuna bağlı olarak gerçekleşebilecek olaylar aynı zamanda drama içinde söz konusu olabilmektedir.

2.2.11. Yaratıcılık

Yaratıcılık, yeni fikirler üretmek ve bu fikirleri daha çok geliştirerek kullanışlı ürünlere dönüştürmektir. Problemlere, bilgi eksikliğine ve yetersizliklere karşı duyarlı olma, sorunları bulma, çözüm yolları önerip tahminlerde bulunma veya eksikliklerle ilgili hipotezler kurma, bunları tekrar değiştirerek test etme, sonuçları açıklama yeteneğidir.[58] Yaratıcılık drama için olmazsa olmazların başında gelir. Dramanın oluşabilmesi için yaratıcı yönü gelişmiş olan insanları özgün eserler sunması gerekir. Onların bu yönleri sayesinde ortaya insanı konu edinen ve farklı yönlere dikkat çeken eserler ortaya konur. Yaratıcılık herkeste olamayacağı gibi bu özelliğin olduğu düşünülen kişilerin de bu duruma bağlı farklı türde eserler ortaya koymaları beklenilir.

Yaratıcılık insan yaşamının ve gelişiminin tüm yönlerinin temelini oluşturmakta ve insan tarafından tamamlanmış her işte temel öge olarak bulunmaktadır. Çocuğun gelişiminde önemli yer tutan yaratıcılık, doğurmak ve meydana getirmek anlamlarındadır ve tüm duygusal, zihinsel etkinliklerde ve her türlü çalışmayı kapsar.[59] Yaratıcılık sadece sanatsal anlamda kişiyi özel kılmaz, aynı zamanda kişiyi hayatında da belli çizgiler izlemesine neden olur. Bunu aile

---

[57] Aziz Çalışlar, *Tiyatro Ansiklopedisi,* T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, *1995,* s. 208..

[58] Zeynep Sütçü, "Drama Eğitiminin Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 6 Yaş Grubundaki Çocukların Besleme Alışkanlıklarının Etkisinin Analizi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2014, s. 8.

[59] Tulgay, "Yaratıcı Drama", 1997, s.3.

çevresinden başlayarak çocuklarının yetişmesine kadar tüm boyutuyla yaşar.

2.3. Eğitimde Drama

Bu bölümde eğitimde drama konusu ele alınacak ve bununla beraber eğitimde dramanın önemi ve amacı üzerinde durulduktan sonra dramanın türleri ele alınacaktır.

2.3.1. Eğitimde Drama Kavramı

Geçmişten günümüze eğitimde drama birçok eğitmen tarafından kullanılmakta ve başarısına inanıldığı için önemini hiçbir zaman kaybetmemiştir. Drama teknik olarak, birçok farklı alanda kullanılabilen bir yöntemdir. Türkçe, tarih, coğrafya, matematik, psikoloji gibi temel derslerden ekonomi, politika, endüstri, insan ilişkileri gibi alanlara kadar geniş bir yelpazede drama çalışmalarına yer verilmektedir. Drama sanat eğitimi, öğretmen eğitimi, polis eğitimi, asker eğitimi gibi alanları da kapsar.[60] Dramanın kullanım alanının bu kadar geniş olması onun kullanımını da arttırmış ve ilgi odağı haline gelmesini sağlamıştır. Bu kadar önem kazanmasında elbette kullanımındaki esnekliğin büyük payı vardır. Esnek yapısına ilave olarak ortaya koyulan başarı sayesinde her türlü alanda tercih edilir hale gelmiştir.

Dramanın her geçen gün dünyada ve ülkemizde yaygın olarak kullanılması ve tanımının daha iyi olarak kavranması üniversite seviyesinden daha aşağı kademelere yani ilkokul seviyesindeki öğrenciler tarafından kullanılmasını sağlamıştır. Son yıllarda çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak tüm gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde yaygın olarak kullanılmaya başlanan drama, artık ülkemiz eğitim sisteminde de, ilköğretim 4. sınıftan itibaren 8. sınıfa kadar "Drama" seçmeli ders olarak konmuştur.[61] Okullarda drama diğer ifadesi ile rol oynamak sunuş şekli

---

[60] Aysel Köksal Akyol, "Drama ve dramanın önemi.", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* (2003), C.1, No: 2, s. 1.

[61] Özlem Kaf, "Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi.", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2000), s. 176.

itibariyle ortaya konulan bir olayı tiyatro şeklinde öğrencilerin rol alarak oynamasıdır. Bir sonraki aşaması ise sınıf içerisindeki drama üyelerinin olaya müdahil olmasıyla devam eder ve bu üyeler her türlü ayrıntıyı dikkatli şekilde takip eder. Dramanın eğitimdeki yeri açıklanırken şu detayın da üzerinde durulmalıdır; Dramaya katılan her üye empati kurabilmelidir. Empati ile kazandıkları birçok davranış sayesinde gündelik hayatta karşılaşılaşılan problemlere karşı daha kolay çözüm yolu bulabileceklerdir.

Mevcut eğitim ve öğretimin öğrenciler tarafından sıkıcı görülmesi ve aynı zamanda öğretmenlerin de öğretilen bilgilerin kalıcılığını sağlama yönündeki çabaları göz önünde bulundurulursa drama tam da bu noktada bir kurtarıcı olarak ortaya çıkmaktadır. Drama sayesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin eğitimde ortak şekilde karşı çıktıkları ezberci eğitim sistemi ortadan kalkar ve ortaya hem öğrenilmesi hem de öğretilmesi eğlenceli olan bir yöntem çıkmış olur. Okul öncesi dönemde drama, ezberin kenara itilerek uygulamanın ön plana çıkmasında büyük rol oynar. Eğitimde drama uygulamaları çocukları birçok yönden geliştirebilmektedir. Çocuklar, duygu ve düşüncelerini, değerlerini, tecrübelerini, alışkanlıklarını göz önüne sererek, hayal güçlerini kullanarak, birbirleriyle grup içinde etkileşerek ve gözleyerek öğrenmektedirler.[62] Bir bilginin hafızada kalıcı olarak yer edinebilmesinin en önemli şartı o bilgiyi uygulamaya dökerek öğrenilmesi gerçeği herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bu yüzden eğitim sisteminde öğrenilenlerin en eğlenceli uygulama alanı dramadır. Sebebi ise, dramayı gerçekleştirirken bu süre içerisinde aklın yanı sıra birçok uzuv bu sürece dâhil edilir, dolayısıyla öğrenilenlerin bir bütün halde olması yapılan eğitiminde kalıcı olmasını sağlamaktadır.

2.3.2. Eğitimde Dramanın Önemi

Eğitim kurumlarında bir ders işleme yöntemi olarak kullanılan drama, profesyonel ve amatör tiyatro oyuncusu yetişiminde, küçük çocuk ve ergenlerin özgür zaman etkinliğinin önceden belirlenmiş amaçlara uygun biçimde

[62] Ayşegül Ulutaş, "Okul Öncesi Dönemde Drama Ve Oyunun Önemi." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2011), s. 234.

yürütülmesinde, zihinsel ve bedensel özürlülerle, içe kapanıkların eğitilmesinde başvurulan değerli bir kaynaktır.[63] Dramanın esas kullanım alanı olan tiyatro öğrencilerin kendilerine özgüven sağlamasından dolayı birçok öğrenciyi tiyatroya yöneltmiştir. Drama da verilen bu eğitim sayesinde öğrenciler bir eğitimin içinde aynı zamanda eğlenebilmeyi de tecrübe etmişlerdir. Bir kısım veliler tarafından tercih edilme sebebi ise, içe dönük öğrencilerde bu davranışın ortadan kaldırıldığına inanıldığı gerçeğidir. Drama da her bir birey özeldir, fakat kalabalık bir ortamda bulunulduğunda gerçekleştirilen aktiviteler sayesinde ortaya birliktelik çıkar. Bu sayede bu tür bireylere daha fazla rol aldırılarak onları pasif halden kurtarıp aktif hale getirmek mümkün olur.

İleriki aşamalarda ise eğitimde dramanın önemine şu şekilde vurgu yapılır; eğitimde drama, kısaca bir yaşam felsefesidir. İnsanın empati yeteneğinin gelişmesinde, bireyin eğitim ve öğretimde aktif olmasında, kendini ifade edebilmesinde, yaratıcı olmasında yaşamı çok yönlü algılamasında, araştırma duygusunun gelişmesinde büyük bir etkendir. Ayrıca bireyin eğitim ve öğrenme arzusunu arttıran bir eğitim yöntemidir.[64] Buradan şu noktaya gelinir, drama ilk olarak bir eğitim şekli olarak ortaya çıkarken ileriki aşamalarda kişide bıraktığı izler itibariyle aslında bundan daha fazlası olduğu görülür. Bunun sebebi ise kişinin en önemli ahlaki normlarından birisi olan empati yeteneği bu noktada devreye girer ve kişinin çevresindeki olaylara karşı duyarlı olmasını sağlar. Buna ilave olarak drama esnasında konuya hâkim olma içgüdüsü kişinin analitik düşünme yeteneğini de farklı bir boyuta taşır ve sonuç olarak kişiyi sürekli olarak sorgulayan ve araştıran bir birey haline getirir.

Diğer taraftan, günümüzde eğitim çoğunlukla aktarma yoluyla yapıldığı için, bireylerde sosyal becerilerin uygulama düzeyinde davranışa dönüşmediği görülmektedir. Oysa çocuklar, yaşamı ve çevrelerini oyun oynayarak öğrenir ve toplumsallaşır. Drama yöntemi bireylere oyun yoluyla, yaparak ve yaşayarak

---

[63] Yaratıcı Drama, İlköğretim Online Öğretim Uygulamaları Serileri, 2003, (Çevrimiçi) http://www.ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/wu1.pdfs.2, 1998.

[64] Sütçü, "Drama Besleme Alışkanlığına Etkisi", 2014, s. 7.

öğrenme olanağı sağladığından sosyal becerilerin kazandırılmasında uygundur.[65] Herkesin dil eğitimi hakkında bildiği ve sürekli olarak ortaya atılan bir gerçek vardır, o da yabancı dil eğitiminde öğretilenlerden hafızada sadece ezberletilmiş dilbilgisi kurallarının kalıyor olmasıdır, fakat ne zaman öğretilenlerin pratiğe dökülmesi istenilse o noktada öğrencilerde bir duraksama meydana gelmektedir. Yabancı dil eğitiminde drama çalışmaları öğrencilerin ezberledikleri bilgiyi pratiğe dökmelerine fırsat sunacaktır. Tekrar edilmeyen bilgilerin unutulması kaçınılmazdır öte yandan drama sayesinde öğrenci zaman içinde kullanacağı kelimeleri belleğine kalıcı şekilde yerleştirmiş olur. Dramanın yaparak-yaşayarak ve aynı zamanda da eğlenerek öğretim şekli öğrenimi daha kolay hale getirebildiği için günümüzde bu yöntem yabancı dil öğretmenleri tarafından çok sıklıkla tercih edilmekte ve faydasına inanılmaktadır.

Dramanın adından da anlaşılacağı üzere drama iki farklı boyuta sahiptir. Birinci boyut drama etkinliğini sergileyen konuşmacıların olduğu kısım ikinci boyut ise sahneyi takip eden izleyicilerin olduğu kısımdır. Fakat eğitim boyutunu ilgilendiren sahnedeki konuşmaları sergileyen konuşmacılardır dolayısıyla seyirci kısmı ikinci planda kalmaktadır.

Eğitimde yaşanılan ve tecrübe edilen bilgilerin insan belleğinde daha uzun süre kaldığını ve bu noktada dramanın önemli bir rol üstlendiği konusuna daha önce değinilmişti. Tüm bunlara ilave olarak, eğitim sürecinde yaşantının ve özellikle anlamlı yaşantılar geçirmenin önemini ifade eden bunu en iyi bilen eğiticimlerden birisi John Dewey'dir. Dewey, eğitim sürecinde yaşantının gereği üzerinde önemle durmuştur. Ona göre her öğrenme gerçek yaşantıdan kaynaklanmaktadır, fakat her yaşantıda eşit derecede eğitsel nitelik olamamaktadır.[66] John Dewey yazmış olduğu birçok eserinde bunun üzerinde ısrarla durarak başarılı ve kalıcı bir eğitimin ancak bu şekilde gerçekleşebileceğinin altını çizmiştir.

---

[65] Özlem Kaf, "Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi.", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2000), s. 175.

[66] Sıdıka Oruç, Bekir Necati Altın, "Müze Eğitimi Ve Yaratıcı Drama." *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2008), No:3, s. 125-141.

Sonuçlarının istenen verimlilikte olmamasndan ötürü daha önce vurgulanan önemli bir detay ise eğitimde çoğunluk tarafından eleştirilen ezberci eğitim geleneğinin sürdürülüyor olmasıdır. Okul öncesi dönemde drama, ezberin kenara itilerek uygulamanın ön plana çıkmasında büyük rol oynamaktadır. Drama uygulamaları çocukları birçok yönden geliştirebilmektedir. Çocuklar, duygu ve düşüncelerini, değerlerini, tecrübelerini, alışkanlıklarını göz önüne sererek, hayal güçlerini kullanarak, birbirleriyle grup içinde etkileşerek ve gözleyerek öğrenmektedirler.[67] Eğitimde ezberin neredeyse hiçbir faydasının olmadığı ve bunun maalesef eğitimciler tarafından da biliniyor olması acı bir gerçektir. Ezbere dayanan eğitim ve öğretim bireyin öğrendiklerinin nasıl işlevsel hale gelebileceğini anlamasına olanak vermez. Oysa drama bireyin öğrenilen bilgileri üstlendiği rol ile birlikte kullanmasını, hatta rolü geliştikçe kendisine gerekli olan bilgileri talep eder hale gelerek kendisinin ona ulaşmasını sağlar.[68] Drama sayesinde hem öğretmenler hem de çocuklar ezberci sistemden uzak tamamen farklı bir ortama girer ve eğitimin tam manasıyla tadına varırlar. Eğitimde başarının yakalanması bir manada drama eğitiminin önemini daha iyi kavramakla mümkündür. Bu noktaya gelindiğinde eğitimde önemli adımların ve mesafelerin kat edildiği görülecektir. Bir işin temelden alınıp ilerlere taşınması bu bağlamda çok önemlidir. Dolayısıyla, drama eğitimine temelden yani okul öncesi dönemden başlayarak ileri seviyelere taşımak yapılması gereken önemli işlerin başında gelir. Öğrencinin burada erken yaşta edineceği kazanımlar onu ileriki dönemlerinde hem eğitim hayatında hem de kendi yaşamında daha başarılı hale getirecektir.

Kısaca dramanın yararlarını şu şekilde özetlenebilir:

• "Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir,

• Kişinin kendine olan güvenini artırır,

• Anlama yeteneğini ve yaratıcılığı artırır,

---

[67] Ayşegül Ulutaş. "Okul Öncesi Dönemde Drama Ve Oyunun Önemi." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2011), s. 234.

[68] Engin Karadağ, Nihat Çalışkan, "İlköğretim Birinci Kademesi Öğrencilerinin Drama Yöntemine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi.", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2006), s. 48.

• Dilin pratiğini yapmaya olanak sağlar ve akıcı konuşmayı geliştirir,

• Dile hâkimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir,

• Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir."[69]

Modern eğitimde öğrencilerin sürekli olarak üretken olmaları istenir. Dramanın sayısız faydalarından bir tanesi de bu yönde ilerliyor olmasıdır. Zira, drama da asla bir sınırlama yoktur ve öğrencinin kendini keşfetmesine izin verilir. Drama, eğitim alanında öğrencilere öğrenim yaşamları sırasında zaman zaman yakındıkları 'üretememe' kaygısıyla baş etme gücü verir. Eğitim ve öğretimde duyuları harekete geçiren ve başarıları artıran önemli etkinliklerdendir. Üretken insanı yaratmada gerek okulun, gerek ailenin, gerekse sosyal çevrenin etkisi vardır.[70] Fakat unutulmamalıdır ki bir çocuğu üretken kılabilmede temel görev çocuğun aile ortamında yani çekirdekten yetiştiren anne ve babaya düşer. Okulda ise drama ağırlıklı çalışmalarla bu özellik geliştirilir. Bu sayede hem kendisine hem de topluma faydalı bir birey haline gelmiş olur. Ayrıca, eğitimde yaratıcı drama; "katılımcılara hem çalışma ortamında, hem de özel yaşamda, yalnızken ya da başkaları ile ilişkide iken, ilişkileri ve sorunları anlamak, değerlendirmek, yorumlayabilmek, sorgulayabilmek, gereken tutum ve davranışları ortaya koyabilmek için yaratıcılıklarını olabildiğince kullanmalarını sağlayan bir öğrenme yöntemidir,"[71] şeklindeki yaklaşım bize öğrencinin monoton bir hayattan çıkarak sorgulayıcı ve eleştirici bir kişiliğe bürüneceğinin haberini vermektedir. Gündelik hayatta sorgulayan insanların üretkenliği sayesinde birçok yenilik gün yüzüne çıkabilmekte ve toplumumuz yararına kullanılabilmektedir, bu da dramanın eğitim sayesinde toplumsal hayatta ne kadar önemli olduğunun anlanmasına yardımcı olur.

Sonuç olarak farklı yaşantıları tanıma, "farklı rollere girerek farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanma, yaşamın çok yönlü algılanmasını ve araştırma isteğinin gelişimini sağlama, yaparak, yaşayarak öğrenme, öğrenilenlerin kalıcı

---

[69] Özcan Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara, Pegem Yayınları, 2004, s. 63.

[70] H. Nâlân Genç, "Eğitimde Drama Ve/Veya Dramada Eğitim.", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (2005), s. 99.

[71] Emine Bayram Topdal, "İletişim Ve Eğitimde Yaratıcı Drama Süreci.", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* (2004), Ankara, s. 2.

olması eğitimde drama kullanımı sayesinde bireylerde olması beklenen kazanımlar arasında sayılabilir,"[72] şeklinde özetlenebilir.

2.3.3. Eğitimde Dramanın Amacı

Eğitimde dramanın temel amacı hem öğretmen hem de öğrencide üretebilme kavramını geliştirmek ve aynı zamanda eğitimi daha eğlenceli hale getirmektir. Günümüzde okullardaki mevcut eğitim yöntem ve araçları incelendiği zaman karşımıza belli kalıplaşmış ve öğrenciyi üretme noktasında kısıtlayan olguların bulunduğu görülür. Ayrıca daha öncede üzerinde durulan öğrencilerin ezberci bir eğitime tabi tutulmaları onların bu yolda etkin olabilmelerini zor hale getirmektedir. Dolayısıyla eğitimde dramanın amacı önem kazanır çünkü drama öğrenciyi kısıtlamayacağı gibi özgür bir ortamda kendisini keşfetmesine imkan tanır.

Ayrıca, "drama çalışmalarında anne-baba-çocuk ilişkileri, okul aile ilişkileri, kent yaşamı ve sorunları, çevre sorunları gibi konular ele alınarak katılımcılar bu konularda bilgilendirilmekte, çözüm yolları bulma gibi amaçlara yönlendirilmektedirler[73] (San, 1996)." Bahsedilen konular doğrultusunda kişide oluşacak sosyal farkındalık eğitimde dramanın amacını anlama noktasında ışık tutar.

Dramanın "amacı olan iletişim doğuştan gelen bir beceri olmasına karşın, onun etkili ve yeterli biçimde kullanılması sonradan geliştirilmesiyle mümkündür. Yazınsal bir eserin yazılı veya sözlü olarak bir bölümünün veya tamamının öğrencilerce tamamlanması; diksiyon eğitimi gibi değişik çalışmalar iletişim becerilerini geliştirebilir."[74] Dramanın eğitimdeki amaçları arasında en önemli maddelerinden biriside iletişim olduğu düşünüldüğünde dramanın ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Kişi bu sayede sözcük dağarcığını ve diksiyonunu geliştirirken diğer taraftan da kendi zihninde oluşturacağı kavramları zenginleştirir.

Yapılan bir araştırma "insanların okuduklarının %10'unu, işittiklerinin

---

[72] Aysel Köksal Akyol, "Drama Ve Dramanın Önemi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* (2003), s. 4.

[73] Akyol, "Dramanın Önemi", s. 4.

[74] H. Nalân Genç, "Eğitimde Yaratıcı Dramanın Alımlanması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2003), s. 203.

%20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini; söylediklerinin %70'ini ve yapıp söylediklerinin %90'ını hatırladıklarını" göstermektedir. Bu, öğrencinin en iyi öğrenmeyi öğrenme sürecine katılarak gerçekleştirdiğini göstermektedir.[75] Yapılan araştırma kısaca öğrenmenin tam olarak gerçekleşebilmesi için öğrencinin öğrenme sürecine tüm duyu organlarını kullanarak ve aktif olarak katılmasıyla mümkün olabileceğini açıklamaktadır. Bu şekilde öğrenci öğrenme sürecine tüm duyu organlarıyla birlikte katılarak eğitim adına başarılı bir süreç geçirmiş olur. Ayrıca bu sonuçlar dramanın eğitimde ne kadar yararlı ve başarılı sonuçlar ortaya koyduğunu açık şekilde sunmaktadır. Diğer taraftan, dramada öğrenci yaparak yaşayarak öğrenirken bir yandan da duyu organlarını harekete geçirir ve unutulmayacak yaşantılar kazanır. Bireyin sözel ve sözel olmayan iletişim becerileri de gelişir. Dramada yaparak yaşayarak gerçekleşen öğrenmeler, kalıcı olduğundan, çeşitli disiplinlerden gelen bilgiler kullanılarak yaşamla ilişkilendirilir[76] tezi doğrulanmış olur.

Dramanın eğitimdeki amaçları kısaca şu şekilde özetlenebilir;

- "İletişim ve dil yeteneklerini geliştirmek,
- Problem çözme yeteneklerini geliştirmek,
- Yaratıcılığı geliştirmek,
- Kendi kendine kavrama yetisini geliştirmek,
- Sosyal olayları takip edebilme yetisini geliştirmek,
- Değer ve tutumların ne ifade ettiğini kavramak,
- Sanat anlayışını kazandırmak,
- Hayal gücünü geliştirmek,
- Olayları değerlendirme yeteneğini kazandırmak."[77]

---

[75] Karadağ, "İlköğretim Drama Uygulaması", s. 3.

[76] Ebru Altıntaş, Hasan Kaya, "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemiyle Fen Ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz-Yeterlik Ve Tutumları." *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* (2012), s. 288.

[77] Sütçü, "Drama Besleme Alışkanlığına Etkisi", 2014, s. 8

2.4. Dramanın Türleri

Farklı kaynaklar incelendiğinde dramanın birkaç türlü olduğu görülür: yaratıcı drama, eğitici drama ve psikodrama.

2.4.1. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama; "bir eylemin, bir olayın, duygunun, çeşitli rollerin, bir kavramın, konunun ya da öykünün, hatta şiirin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsüz, kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile temsili olarak ifade edilmesi, canlandırılmasıdır."[78] Yaratıcı dramayı diğer dramalardan farklı kılan ve asla göz ardı edilmemesi gereken husus burada yazılı bir metne ihtiyaç yoktur. Bir lider yönetiminde katılımcıların eğlenceli olarak hayal ettikleri ya da başlarından geçen herhangi bir yaşantılarını yansıtırlar. Bu noktada katılımcıların hayal güçlerinin, duygularının ve düşüncelerinin gelişmesi ve sahneye koyulması sağlanır. Tüm bunları sergilerken katılımcı elinden geldiğince doğallığını ortaya koymaya çalışır. Drama sonunda izleyiciler ya da yöneten kişi tarafından yapılacak dönütler sayesinde dramayı sergileyen kişi kendisinde gizli kalmış yönlerini keşfetme imkân bulur.

Oyun her öğrencinin hatta öğretmenin seveceği ve eğitimde kullanıldığı takdirde ortaya yararlı sonuçların çıkabileceği bir yöntemdir. Bunu yaparken elbette belli bir sistem dâhilinde fakat kuralların çok fazla ön planda olmadığı bir yöntem olmalıdır. Bu noktada aklımıza ilk gelen yöntem dramadır ve dramada yer alan yöntemler arasında ise kullanışlığı açısından yaratıcı drama ön plana çıkmaktadır. Yaratıcılığı geliştirmek için çocuklarla yapılan drama etkinliklerinin tümünü kapsar ve eğitici drama denilen eğitim tekniğinin bir alt türü olarak kabul edilir. Amaç oyun yaratmaktır.[79]

Oyunun temel esaslardan olduğu ve oyunun içerisinde gerçekleşecek olan

---

[78] Selin Doğan Üst, Mine Gökçe, "İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcı Drama", *Sanat ve Tasarım Dergisi* (2013), s. 91.

[79] Mustafa İsmail Bağdatlı, "Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Eğitici Drama", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2012, s. 38.

doğaçlama tekniği sayesinde yaratıcı drama önem kazanacaktır. Doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği "oyunsu" süreçlerde canlandırmasıdır.[80]

Yaratıcı drama çalışmaları, sanat eğitimi alanı başta olmak üzere eğitim bilimlerinin tüm anabilim dallarından yararlanır. Fotoğraftan müziğe, heykelden şiire, öyküye, kitle iletişim araçlarının eğitim açısından etkilerinden resme, eğitimin psikolojik temellerinden sosyolojiye olduğu gibi pek çok alandan kendine içerik oluşturabilir.[81] Bu bağlamda bu türün ne kadar geniş bir alanda işlevselliğe sahip olduğu önemli bir ayrıntıdır. Ayrıca belirtilen alanlarda sosyalleşmenin ön planda olduğunu unutmamak gerekir çünkü bu sayede öğrencilerin özgüvenleri doğrudan artar.

2.4.2.Eğitici Drama

Pedagojik drama olarak da bilinen eğitici drama, çocuğun hemen hemen her türlü eğitimi için kullanılabilecek bir tekniktir. Çocuğun psikolojik yaşantıları konusunda bilinçlenmesini de ve özel bir yetenek olarak yaratıcılığı kazanmasını da hedefler. "Amaç, anlamak, farkına varmak ve öğrenmektir. Oyun sadece bir araçtır."[82] Eğitici dramanın isminden de anlaşılacağı üzere amacı eğitim olan sınırları da yine eğitimle belirlenen bir etkinliktir. Burada amaç öğrencinin eğitilmesidir ve bu eğitimi gerçekleştirirken kurallar öğretmen tarafından belirlenir. Yaratıcı drama ile pek çok benzer özelliğe sahip olmasına rağmen eğitici drama da bulunan kurallar daha net ve bellidir. Diğer taraftan eğitici drama içeriği bakımından yaratıcı drama ve psikodramadan daha geniştir, hatta birçok kaynakta bu iki türü eğitici dramanın

---

[80] Yakup Yıldırım, "Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi", Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 2011, s. 12.

[81] Yaratıcı Drama, İlköğretim Online Öğretim Uygulamaları Serileri, 2003, (Çevrimiçi) http://www.ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/wu1.pdfs.2, 1998.

[82] Bağdatlı, "Din Kültürü Derslerinde Drama", İstanbul, s. 38.

kapsamına dâhil edilmektedir.

Eğitici drama; önceden belirlenmiş açık ve net eğitim amaçları olan, tüm çocukların kendi öğretmenleri ile birlikte daha çok büyük motor hareketlerle yaptıkları, ifade etmeye, rol oynamaya, canlandırmaya ve tartışmaya dayalı grup etkinlikleridir.[83] Eğitici drama sayesinde öğrenciler bilgilerinin dolasıyla tecrübelerinin de arttığının farkına varırlar. Bu bağlamda eğitici drama da yer alan rol oynama, canlandırma ya da etkinlik esnasında karşılaşılacak her türlü olay, diyalog ve yaşantı öğrencilerin ileriki hayatlarında karşılaşabilecekleri durumlara onları hazır hale getirmiş olur.

"Eğitim Ansiklopedisi'nde çocukların dört yaşından itibaren dramaya başlayabilecekleri ifade edilmektedir. Eğitici dramaya başlamanın çocuğun gelişim süreci ile alakalı olduğuna işaret edilmekte ve kelime hazinesi zengin olan, konuşmasında akıcılık olan çocukların erken yaşlarda bu işe başlayabilir."[84] Yazarın da belirttiği üzere eğitici dramanın çok erken yaşlarda başlanabileceğinin temel nedeni çocukların bu türü doğrudan bir oyun olarak algılayabildikleridir.

Eğitici dramayı uygulayan bireyler yukarıda bahsedilenlere ilave olarak bir takım farklı kazanımlar edinirler. Eğitici drama uygulamalarında çok sayıda çeşitli öğrenme tekniği mevcuttur. Söz konusu öğrenme türleri aşağıda açıklanmıştır:

- "Deneyimlere (Yaşantılara) dayalı öğrenme,
- Aktif öğrenme,
- Etkileşim yolu ile öğrenme,
- Sosyal öğrenme,
- Tartışarak öğrenme,
- Keşfederek öğrenme,
- Duygusal öğrenme,
- İşbirliği kurarak öğrenme,

---

[83] Yıldırım, "Öğretmen Adaylarının Drama Tutumları", Konya, s. 12.

[84] Bağdatlı, "Din Kültürü Derslerinde Drama", İstanbul, s. 38.

• Kavram öğrenme."[85]

2.4.3.Psikodrama

"Pedagoji sözlüğünde psikodrama şu şekilde tanımlanır, sujelerin kendilerinde var olduğu düşünülen bozukluklarla ilgili bir temayı, tiyatrovari bir egzersiz şeklinde sahnede oynayarak, kendi benliklerini keşfetmelerini ve komplekslerinden kurtulmalarını sağlama tekniğidir."[86] Diğer bir ifade ile, kişinin her hangi bir ruhsal bozukluğunda tiyatroyu kullanma yoluyla tedavi edilebilme yöntemi olarak açıklanabilir. Aslında psikodramanın geçmişi oldukça eskidir fakat önemi geç fark edildiği için eğitmenler ve psikologlar tarafından son zamanlarda çok sık başvurulan bir yöntem haline gelmiştir. Başlarda yetişkin tedavilerinde kullanılması öngörülse de günümüzde gençlerin ve özelliklede sosyalleşme noktasında sıkıntısı olan çocukların tedavilerinde kullanılmaktadır.

Psikodrama üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar; ısınma, oyun ve paylaşımdır. Isınmada grup üyeleri oturuma hazırlanır ve çeşitli ısınma oyunları bu hazırlığa yardımcı olur. Oyun aşaması, grup üyeleri ya da protagonist temelli olan bir aşamadır. Paylaşım rol geribildirimleri ve özdeşim geribildirimlerinden oluşur.[87] Farklı kaynaklarda paylaşım aşaması, görüşme aşaması olarak da yer almaktadır. Paylaşım aşaması dramaya katılan tüm katılımcıların bir araya gelerek gerçekleştirilen dramanın baştan sona değerlendirmesini yapıp ve sonuç olarak olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koymalarıdır.

Genellikle grup terapisi olarak da uygulanan psikolojik bir tedavi yöntemidir. Katılan bireylerin katarsis (arınma) elde etme ve iç görü kazanmaları yolu ile psikolojik gelişimlerinin sağlanması ve böylece tedavi edilmeleri amaçlanır.[88]

---

[85] Özgür Kökalan, "Drama Eğitiminin Yönetici Adaylarının Beşeri İlişkiler Yeteneği ve Kavramsal Yeteneği Üzerine Etkisi", (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s. 45.

[86] Bağdatlı, "Din Kültürü Derslerinde Drama", İstanbul, s. 37.

[87] Zeynep Karataş, Zafer Gökçakan, "Psikodrama Teknikleri Kullanılarak Yapılan Grup Uygulamalarının Ergenlerde Saldırganlığı Azaltmadaki Etkisinin İncelenmesi." *Türk Psikiyatri Dergisi* (2009), s. 360.

[88] Selin Üst Doğan, Mine Gökçe, "İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcı Drama.", *Sanat ve Tasarım*

Psikodrama uygulaması mutlaka bir gözetmen kontrolünde gerçekleştirilmelidir. Diğer drama türlerinde olduğu gibi psikodramada da belli bir metne bağlı kalma zorunluluğu yoktur. Zaten her şeyin kendi akışında doğal şekliyle ilerleyeceği görülecektir. Burada amaç oluşacak doğal seyir sayesinden kişinin kendinde bulunan ruhsal sıkıntıları bulmak, ortaya çıkarmak ve bu sonuca bağlı olarak bir tedavi şekli belirlemektir.

Psikodrama ile yaratıcı drama genelde benzer etkinlikler olarak nitelendirilseler de aslında birbirlerinden birçok noktada ayrılmaktadırlar. Bu iki türü birbirinden ayıran en önemli özellik şudur: yaratıcı drama genel olarak toplumsal bir yapıya hitap ederken psikodrama doğrudan kişinin kendisini hedef alır. Bunun sebebi ise, bir tedavi süreci olduğu için merkezde tek bir kişinin olması gerekliliğidir. Fakat günümüzde psikodramanın geçmişte olduğu gibi sadece psikolojik tedavi süreçlerinde kullanılmadığı, tam aksine dramanın en önemli türlerinden birisi olarak diğer türler ile benzer şekilde kişileri tanıma yöntemi olarak kullanıldığı unutulmamalıdır.

Dergisi (2013). s. 91.

3. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE DRAMA VE ARAPÇA KONUŞMA BECERİSİNE ETKİSİ

Bu bölümde yabancı dil öğretiminde drama ve Arapçada konuşma becerisine etkisi ele alındıktan sonra Arapça konuşma becerisinde kullanılabilecek drama ve drama dışında kullanılabilecek yöntemler incelenecektir.

3.1. Yabancı Dil Öğretiminde Drama Kullanımı

Yabancı dil öğretiminde dramanın kullanımı dünyada ve ülkemizde her geçen gün yaygınlaşmakta ve faydasına daha fazla inanılmaktadır. Dramanın etkili bir öğretim yöntemi olduğu sadece yabancı dil öğretiminde değil farklı birçok alanda da kendisini göstermiştir. Gerek gündelik hayatta gerekse eğitim ve öğretim hayatında öğrenilenler pratiğe dökülmediği takdirde kısa sürede unutulur. Diğer bir ifade ile bilgiler ancak kullanıldığı sürece kalıcı hale gelir. İşte tam bu noktada dramayla eğitim yabancı dil öğretiminde çok yönlü olması itibariyle tercih edilen bir yöntem olarak karşımıza çıkmar. Drama yabancı dil öğretiminde dilin yaşandığı bir laboratuvar olarak görülebilir. Öğrenci bu ortamda her şeyden sıyrılarak öğrendiklerini fiiliyata döker.

Dil öğrenme ortamlarının sahip olması gereken niteliklerden bir tanesi de doğal yaşam alanına uygun olmasıdır. "Drama sürecinde kullanılan yöntem ve teknikler, dil öğretimi ve dilin doğasında bulunan bilgi, beceri ve kurallara doğal olarak uygundur. Dramanın dil öğretimindeki öneminin göz ardı edilmemesi gerekir."[89] Sebebi ise belirtilen şartlar oluştuğunda bulunulan ortamın doğal bir ortam olacağı görülecektir çünkü hem dramanın hem de dil öğreniminin yapısı gereği kurallardan uzak bir ortam gereklidir. Böyle bir ortamda dil öğreniminin işleyişi daha akıcı olacaktır.

[89] Maden, " Rol Kartları", 2011, s. 26.

Motivasyon yabancı dil eğitiminin gelişimini etkileyen önemli etkenlerden bir tanesidir. Hatta birçok araştırmacı motivasyonsuz bir yabancı dil eğitiminin düşünülemeyeceğini belirtmiştir. Motivasyon ile başarma isteği birleşince başarının ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu ikisi oluştuğunda yeni bir dil öğrenmek her şeyden kolay olacaktır.[90] Zira, drama sayesinde öğrenciler yabancı dil derslerinde kendilerini keşfetmeleriyle birlikte motivasyonları da üst seviyeye çıkacak ve böylece yabancı dil artık onlar için bir eğlence haline gelecektir.

Yabancı dil öğretiminde drama; "Pandomim, oyun, kukla, doğaçlama, rol oynama ve benzetim gibi etkinliklerin yabancı dil sınıflarında kullanımını içerir. Tüm bu etkinliklerin ortak yanı öğrencilerin hayal güçlerini canlı tutarak öğrenmeyi kolaylaştırıcı olmalarıdır."[91] Belirtilen etkinlikler sayesinde drama yabancı dil öğretiminde amaç olarak değil dili öğrenme aşamasında bir araç olarak karşımıza çıkar. Drama etkinlikleri sayesinde öğrenci yabancı dil eğitimine tüm uzuvlarıyla katılarak dört dil becerisini de geliştirmiş olur. Birçok eğitimci ve araştırmacı tarafından yukarıda belirtilen tekniklerin öğrencileri derse teşvik ederken aynı zamanda öğrencileri soru sormaya yönelten ve sorgulayan bireyler haline getiren bir yöntem olduğu savunulmuştur.

Yabancı dil derslerinde kullanılan dramatik etkinlikler, öğrencilere konularda malzeme yaratmada kendi kişiliklerini kullanma şansı veren etkinliklerdir. Bu etkinlikler, öğrencilerin taklit ve mimiklerini kullanarak kendilerini ifade etmedeki doğal yeteneğini ortaya çıkarır. Öğrencilere deneyimlerini hayata geçirme ve hayal gücünü kullanma şansını verir.[92] Drama bize geleneksel dil öğretim yöntemlerinden sıyrılıp modern dil öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanabilirliğini gösteren en belirgin yabancı dil öğretim yöntemidir. Geleneksel yöntemlerde öğretmen merkezli

---

[90] Gökhan Öztürk, "Foreign Lanaguage Speaking Anxiety and Learner Motivation: A Case Study at A Turkish State University.", ODTÜ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2012, s. 7.

[91] İbrahim Koç, "Yabancı Dil Öğretiminde Drama", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2009, s.71.

[92] Alan Maley, Alan Duff, Drama Techniques in Language Learning, Cambridge University Press, New York, 1982, s. 8.

bir eğitim yer alırken öğrencilerin duyguları, hayalleri ve yetenekleri göz önünde gerektiği kadar bulundurulmazken, drama tekniğinde tam tersine tüm bu sayılanları temel alarak öğrenci merkezli bir öğretim tekniğidir. Ayrıca, drama sayesinde öğrenci bütün organlarını etkili şekilde kullanmayı öğrenir. Vücut dilini iyi şekilde kullanarak iletişimde becerileri gelişir ve böylece olayları yorumlama ve algılama mekanizması daha iyi çalışır. Belirtilen bütün özellikler modern dil öğretiminde yer alması gereken yöntem ve tekniklerdir. Bu yöntemler sayesinde Avrupa'da ortaokul çağında bir öğrenci yabancı dili rahatlıkla konuşabilirken Türkiye'de maalesef üniversite seviyesindeki öğrenciler dahi arzu edilen seviyede değildir, ümit edilir ki drama yöntemlerini kullanarak zaman için istenilen seviyeye gelinilebilir.

Türkiye'de özellikle de ortaokullarda öğrenciler üzerinde hata yapma korkusu sonucunda kaygılar oluşur. Bu tür öğrenciler bir hata yaptıklarında sınıf içerisinde arkadaşları tarafından alay konusu olacaklarını veya tüm sınıfın kendisine güleceği düşüncesiyle ders içi etkinliklerde aktif olarak yer almaz. Bunun muhtemel sebebi geçmişte yaşadıkları olumsuz tecrübelerdir Dil öğretiminde öğreticilerin dikkat etmesi gereken diğer bir husus, "kaygı"dır. Yanlış yapma kaygısı ile "susmuş öğrenci", büyük bir ihtimalle "başarısız olmuş öğrenci profilini" karşımıza çıkaracaktır. Bu sebeple korkulardan arındırılmış bir öğretim ortamı oluşturmak elzemdir.[93] Eğer öğrenci mevcut kaygı sorununu aşamazsa ileride muhtemel daha büyük sıkıntılarla karşılaşacaktır. İlk başta öğretmenin bu problemi tespit etmesi ve daha sonra drama yöntem ve tekniklerini kullanılarak korkulardan arındırılmış bir sınıf ortamı oluşturması gerekir. Bir vakit sonra başta yabancı dil derslerinde olmak üzere diğer derslere de aktif katılımın sağlandığı görülecektir. Dikkat edilecek bir diğer önemli nokta ise kişiye ve derse en uygun yöntemin seçilmesidir.

Drama da dil becerisi için gerekli aşamalar şu şekilde sıralanabilir;

- "Sözcük dağarcığında gelişme,

- Düşüncelerin sözlü ve yazılı olarak anlatımında gelişme,

---

[93] Uçak, v.d. *"Yabancı Dil",* (2015), s. 222.

- Kendini ifade etmede güven,

- Konuşma ve dinleme becerisinde gelişme,

- Okuma becerisini geliştirme,

- Farklı role ilişkin değişik dil biçimlerini kullanabilme,

- Eleştirel bakabilme ve çözüm üretme."[94] (Bayram, 1999; Gönen-Dalkılıç 2003)

3.2. Dramanın Konuşma Becerisine Olan Etkisi

Yabancı dil eğitiminde konuşma becerisini geliştirme adına ülkemizde birçok çalışma sürdürülmektedir fakat daha öncede bahsedildiği üzere istenilen seviyeye ulaşmak pekte mümkün olmamıştır. Bu noktadan sonra yapılan araştırmalar ve incelemeler rotayı Avrupa'ya çevirmiştir çünkü özellikle belli Avrupa ülkelerinde uygulanan yöntemler orada ne derece çabuk ve etkili şekilde konuşma becerisinin ilerlediğini açık şekilde göstermiştir. Konuşma becerisinde başarılı olmuş Avrupa ülkelerinin yabancı dil öğretim yöntemleri incelediğinde hepsinin ortak kullandıkları yöntem drama olarak karşımıza çıkmaktadır. Aslında Türkiye'de yeni bir öğretim yöntemi olarak görülse de, başta Avrupa olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde drama özelliklede yabancı dil eğitiminde en eski öğretim yöntemlerinden birisi olarak kabul edilir. Dramanın yabancı dilde en başarılı yöntemlerden birisi olarak kabul edilmesindeki temel neden doğrudan konuşma becerisini geliştirmeye yönelik içeriğe sahip olmasıdır. Hem öğretmen hem de öğrenci tarafından eğitimin eğlenerek gerçekleşmesi drama'ya olan talebi her geçen gün arttırmıştır. Bunun sebebi ise, bahsedildiği üzere konuşma becerisindeki alınan hızlı ve başarılı sonuçlardır.

"Drama, iletişimci yaklaşımın önemli bir aracıdır. İletişimci yaklaşıma göre dil öğretiminin asıl amacı iletişimdir. İletişimin ana hedefi konuşmadır ve konuşmada konuşmacı ve dinleyici arasındaki etkileşimden oluşur. En önemli

[94] Sedat Maden, "Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Gerekliliği." *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi* (2010), s. 507.

iletişim aracı olan dil; mutluluk ve üzüntü gibi hisleri ifade etmeyi sağlar."[95] Bu bağlamda öğretim yöntemlerinden bir tanesi olan drama özellikle de yabancı dil eğitiminde konuşma becerisini geliştirmede çok önemli bir yere sahiptir. Dramanın konuşma becerisini eğlenceli ve sistemli şekilde öğretiyor olması iletişimin daha etkili olmasını sağlar. Ortaya çıkacak etkileşim sonucu birden fazla beceri aktif olarak devreye girecek, bunlardan en önemlisi olan konuşma becerisi beyin ile kuracağı irtibat sonucu sözel iletişim ortaya çıkacaktır. İlave olarak, "drama iletişimci dil öğretimi gibi yeni bir dil öğrenme kuramı değil, daha çok, belirli dil yetilerini geliştirmekte kullanılan bir yöntemdir."[96]

Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi, iletişimin temelini oluşturur. Konuşma, mesaj alış verişin en doğal ve en pratik yoludur. Bu bakımdan sözlü iletişim kanallarını geliştirmek her şeyden çok önem kazanmaktadır. Drama yoluyla konuşma becerisinin incelikleri sayılan vurgu ve tonlama, rahatlıkla öğretilebilir.[97] Öğretmenin sınıfta uygulayacağı dramanın türüne göre ileri seviye konuşma tekniklerini öğretirken vurgunun nerede yapılacağı nerede yapılmayacağı öğretmen tarafından bu süreç esnasında öğrenciye bildirilmelidir. Örneğin, uygulanacak drama türü şiddet içeriyorsa o zaman konuşmacının kullanacağı cümledeki ses notu yüksek sesle ve sinirli şekilde olacaktır. Diğer taraftan, eğer drama türü duygusal bir parçadan oluşuyorsa o zaman da ses tonun ona göre düşük ve duygu yoğunluklu bir ses tonu kullanılır. Konuşmayı gerektiren rol oynama sırasında çocuk, ses yüksekliği, diksiyon, telaffuz gibi konuşulan dilin unsurlarını ve konuşma sırasını bekleme, dinleme, başkasının sözünü kesmeme gibi iletişim unsurlarını doğrudan doğruya çalışmıştır.[98] Öğrenci tüm bu özellikler ile kendisinin hitabet noktasında ne kadar geliştiğinin farkına varacaktır. Konuşmasını artık her türlü ortamda yapabilir

---

[95] Şenil Kılıç, Meriç Tuncel, "Yaratıcı Dramanın İngilizce Konuşmaya Ve Tutuma Etkisi.", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2009), s. 58.

[96] Hayati Çevik, "Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde DramaTekniğinin Kullanımı", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 2006, s. 36.

[97] Uçak, v.d., "Yabancı Dil", 2015, s. 225.

[98] Ramazan Sever, Elvan Yalçınkaya, Fatma Mazman, "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Etkili Bir Öğretim Yöntemi: Dramatizasyon.", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2009), s. 161.

seviyeye gelecektir. Yeri gelir önemli bir kişi karşısında, yeri gelir tüm okul arkadaşlarının önünde herhangi bir zorluk ve heyecan yaşamadan konuşabilir hale gelecektir.

Yabancı dil derslerinde öğretmenin derste her an yeni bir kelime öğretebileceği düşünülürse bu durumda öğrencinin derste her an aktif olması gerekir, dolayısıyla ders için seçilecek aktivitede öğrenciyi dinç tutacak türde bir etkinlik olmalıdır. Buna ilave olarak modern öğretim yöntem ve tekniklerinin temel esaslarından birisi olan öğrenci merkezli eğitim öğrencilerin ders boyunca motivasyonunun yüksek kalmasını sağlayacaktır. Her öğrenme yaşantısında olduğu gibi, "yabancı dili konuşmayı öğrenmenin de kalıcı ve etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için, değişik metotlara her zaman ihtiyaç vardır. Bu, öğrenmeyi hem kolay hem de zevkli hale getirecektir. İşlenen dersin içeriğine en uygun metodun seçilerek öğrenmenin gerçekleştirilmesi en doğru yoldur."[99] Sayılan bu maddeler öğrenciyi doğrudan drama eğitiminin merkezine koymaktadır. Bu sayede konuşma becerisini geliştirme noktasında öğrenci bir taraftan kendi cümlelerini kurarken diğer taraftan da bu sürecin eğlenceli bir ortamda geçmesi dolayısıyla öğrenilenler kalıcı hale gelmektedir.

Konuşma becerisi kendi içerisinde çeşitli özellikleri barındıran bir beceridir. Kişi konuştuğu zaman karşısındaki muhatabı onun verdiği mesajı ancak konuşanın aktarabildiği kadarını anlayabilir. Konuşan kişinin mesajı doğru şekilde aktarabilmesi için tonlama ve vurgulama dışında beden dilini de iyi şekilde kullanabilmelidir. Dramanın etkinliğine yönelik yapılan çalışmalarda, çocukların dramatik etkinliklerle; konuşmalarını geliştirdiklerini, beden dilini iyi kullandıklarını, yazılı anlatımda kendilerini daha güzel bir biçimde ifade ettiklerini belirtmektedirler.[100] Drama sayesinde öğrenci yabancı dil eğitiminde konuşma becerisinin yanı sıra aynı zamanda beden dilini de daha iyi kullanmaya başlar. Özgüvenin gelişmesiyle beraber kişi muhatabına ileteceği mesajı tüm yönleriyle

---

[99] Murat Demir, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Konuşma Öğretimine Etkinlik Temelli Bir Yaklaşım" Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009, s. 59.

[100] Maden, " Drama Yönteminin", 2010, s. 511.

farkındalık uyandırarak iletir. Bu şekilde konuşma becerisi tüm yönleriyle gelişmiş ve işlevsel hale gelmiş olur.

Her alanda olduğu gibi yabancı dil alanında da başarılı bir seviyeye gelmek bilgiye ve öğrenilen bilgiyi kullanmaya bağlıdır. Özellikle konuşma becerisinde ağızdan çıkacak her bir kelime geçmişte öğrenilen kelimelerle doğrudan alakalıdır. Eğer kelime hazinemiz geniş ise ve öğrenilen kelimeler pratiğe dönüştürüp kullanılmışsa o zaman konuşma becerisi daha rahat gelişir. Drama etkinlikleri dili kullanma yeteneğini geliştirerek dili kullanma sıklığını arttırır. "Çocukların kelime hazineleri, yaratıcı drama da fazla sözcük kullanımı, gramer bilgisi, renk, biçim, sayı gibi çeşitli kavramlara ait sözcüklerin kullanımıyla genişler. Kelimeler doğru ve yerinde kullanılarak sözlü anlatım gelişir."[101]

Günümüzde yabancı dillere ait etrafımızda o kadar çok kelime bulunmaktadır ki artık her yaştan insanın mutlaka az ya da çok yabancı kelimelere aşinalığı vardır. Diğer taraftan yıllarca yabancı dil eğitimi alan daha sonra dinlediği şarkılarda ve oynadığı oyunlarda yabacı kelimelerle karşılaşan öğrencilerin kelime hazinesi doğal olarak belli bir seviyeye gelmiştir fakat yabancı dille iletişim kurmaları gerektiği zaman, bildikleri kelimeleri kullanamamaktadırlar. Zira daha önce öğrendikleri yabancı dili kullanacak ortam bulamadıkları için konuşma becerileri gelişmemiştir. Belirtilen sorunları aşmak için drama etkinlikleri öncelikle öğrencilere kendilerini rahat hissetmelerini sağlayan bir ortamda gerçekleşir, bu sayede öğrencinin endişe ve heyecanı bir süre sonra kaybolur. Daha sonra öğrenci adım adım ortama adapte olmaya başlar ve artık yabancı dile ait bildiklerini kullanmaya başlar yani konuşma becerisi devreye girerek öğrenciye onun da yabancı dilde kendini ifade edebileceği hissini verir.

Avrupa ülkelerinin aksine Türkiye'de yabancı dil öğretimi dilbilgisi ağırlıklı olarak ilerlemektedir. Türkçe dilbilgisi kurallarını tam olarak aşamayan ve anlamakta sıkıntı çeken öğrenciler bunun üzerine bir başka dilin dilbilgisi kurallarını öğrenmek için çok büyük uğraş vermekte ve zorluk çekmektedir. Dil kuralları ve gramerin

[101] Çevik, "Çocuklara Drama Kullanımı", 2006, s. 37.

soğuk yüzünü kırmak, öğrenciyi dilin sıcak atmosferine çekmek için dramadan yararlanmak faydalı bir çözümdür. Yabancı dil öğretiminde esas olan konuşma becerisinin gelişmesidir. Bu bağlamda diyalog ve dramayı en iyi öğretim yöntemi olarak görmek ve değerlendirmek gerekir.[102] Drama etkinliklerinde gramer kuralları ikinci planda kaldığı için öğretmenler bu etkinlikleri konuşma merkezli görerek yabancı dil öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirirler. Bu sayede öğrenciler yabancı dillerini ve özelliklede konuşma becerilerini geliştirebilecekleri sıcak bir ortam bulurlar. Bu ortamda yapılacak her türlü gramatik hata hoş görülür, çünkü bu ortamda öncelik konuşma becerisinin gelişmesidir. Yapılan hata daha sonra arka planda bulunan öğretmen tarafından öğrenciye iletilir. Burada şu hususa dikkat etmeliyiz, öğrenciye etkinlik esnasında hiçbir zaman müdahalede bulunulmaz. Bu durumun sebeplerini ise şu şekilde sıralayabiliriz; öğrencinin kendini rahat hissettiği ortamda rencide olmasına mani olmak, artan özgüveninin önüne geçmemek ve hata yapmanın doğal bir davranış olduğunu ona hissettirmektir.

Bir dili konuşma ve anlama becerisi, kendi kültürü ile öğrendiği yabancı dilin kültürünü algılama, anlama çabası, öğrencinin olası konuşma durumlarında belirli yapılara hakim olabilmesi ve duruma uygun tepki verebilmesiyle ortaya konulur. Yabancı kültür, toplum bilgisi ve bakış açısının değişmesi ile oluşur.[103] Örneğin, Arapça dersi için yapılacak bir drama etkinliğinde cümlelerin arasında Arap kültürüne ve toplumuna ait belli ifadelerin yerleştirilmesi faydalı olacaktır. Bunun drama öncesi yapılacak çalışmalarda öğretmen tarafından öğrencilere o kültüre ve topluma ait bilgiler öğretilir. Dramanın uygulama aşamasında ise öğrencinin bu ortama daha çabuk adapte olabilmesi için Arap kültürüne ait kıyafetlerin kullanılması ve ortamın o toplumu yansıtan eşyalarla süslenmesi etkili olacaktır. Bu şekilde bir ortam öğrencilerin de çok hoşuna gidecek ve sonuç olarak iletişim kurma rahatlığını hissedeceklerdir.

Sınıf ortamında öğretmen öğrencilerin bilgilerini yoklamak istediğinde genel

---

[102] Uçak, v.d., "Yabancı Dil", 2015, s. 225.

[103] Tahsin Aktaş, "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti.", *Journal of Language and Linguistic Studies* No:1, 2005, s. 46.

olarak quiz türü kısa sınav tercih eder. Ancak, bu tür bilgiyi sınama yolları her ders için etkili olmayabilir, etkili olduğu durumlarda dahi çekingen öğrenciler bildikleri halde susmayı tercih edebilmektedirler. Öğrenci ne kadar bilgiye sahip olursa olsun bu bilgiyi sözlü olarak dışarıya yansıtmakta başarılı değilse öğretmen tarafından onun bilgi düzeyinin ölçülüp değerlendirilmesi zor olacaktır. Bilginin dışarı yansıtılması bilginin kendisi kadar önemlidir.[104] Drama etkinliklerinde öğretmen öğrencilerin kelime ve konuşma seviyelerini ölçmek istediğinde mevcut etkinliklerden uygun birini seçerek öğrencileri sınar. Seçilecek etkinlik türü öğrencinin durumuna uygun olmalıdır ki öğrenci bildiklerini rahat şekilde dışarı yansıtabilsin.

Erken yaş grupları için drama ileri yaş gruplarına göre çok daha farklıdır çünkü erken yaşlarda çocukların dikkatini çekmesi adına eğitim içerisinde hayali kahramanlardan fazlaca yararlanılır. Erken yaştaki çocukların dil eğitiminde bu tür kahramanları dramaya uyarlamak, hayal güçlerindeki kahramanların yerine kendilerini koyup ve onlar gibi konuşmalarını sağlamak yabancı dili öğrenimi onlar için kolay ve eğlenceli hale getirecektir. Diğer taraftan ise konuşma becerisi en doğal şekilde gelişmiş olacaktır. "Drama etkinlikleri sırasında çocuk sözel iletişimi başlatarak çeşitli durumlarda hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurar, doğal ve içinden geldiği gibi hayal gücünü kullanarak konuşur. Yine organize edilmiş etkinlikler sayesinde çocuk sesinin tonunu, yüksekliğini, alçaklığını ve hızını ayarlayabilir."[105] Seçilecek hayali kahraman çocuğun hayalindeki kahraman olmalıdır, bu şekilde çocuk drama etkinliği esnasında o hayali kahramanın nasıl bir davranış sergilediğini bilinçaltında çok iyi bildiği için yeri geldiğinde ses tonunu yükselterek yeri geldiğinde de alçaltarak ortaya iyi bir performans koyar. Böylece yabancı dilde konuşma gelişimini başarılı şekilde gerçekleştirmiş olacaktır.

Ayrıca, öğretilmesi amaçlanan konu ile ilgili etkinliklerin arasına öğrencilerin sevdikleri kavramların ve isimlerin yerleştirilmesi hem konuya olan ilginin artmasına

---

[104] Abdullah Er, "Drama Ve Dil Öğretimi: Dramanın Sözlü Dil Öğretiminde Etkisi.", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, No: 8 (2003), ss. 249-250.

[105] Çevik, "*Çocuklara Yabancı Drama Kullanımı*", 2006, s. 36.

hem de konuda geçen kelimelerin pratiğe dönüştürülerek öğrenilmesine yardımcı olacaktır. Öğretmen işe geleneksel yöntemleri bir kenara koyarak öğretilecek konuyu oyun ile harmanlayarak ders işlemeye başlar, burada öğretmenin yapması gereken diğer bir husus ise küçük gruplar oluşturmaktadır. 25 kişilik bir sınıfta öğretim zor olurken beşer kişilik gruplarda daha rahat bir öğrenim süreci gerçekleşir.[106] Örneğin, derste renklerin öğretilmesi hedefleniyorsa gruplara bu yönde etkinlik içerikli diyaloglar verilir. Öğrencilerin kuracakları cümlelerde sürekli olarak renklerin adlarını duymaları ve söylemeleri öğrenimi pekiştirecektir. Bu sayede derste hedeflenen konu örneklerle öğrenilmiş olacaktır.

Öğrencilere konuşma becerisini kazandırmak için başlangıç düzeyinden itibaren en çok kullanılan alıştırmalar tekrar alıştırmalarıdır. Bunu daha sonra anlama ve iletişime dayalı alıştırmalar izler. Ancak konuşma becerisinin kazanılması için dil kurallarını yani dilbilgisini ve telaffuzu iyi bilmenin gerektiği vurgulanmaktadır.[107] Eğer yapılan drama etkinliklerinden herhangi birisi öğrenciler tarafından çok beğenildiyse bu etkinlik sürekli olarak tekrar edilmelidir. Bu sayede öğrenciler konuşma becerilerini geliştirirken aynı zamanda tekrarlar sayesinde cümle yapılarını ve kelimeleri ezberleyerek hem telaffuzlarını hem de dilbilgisi kurallarını pekiştirmiş olacaklar. Bu aşamada öğretmen devreye girmeli ve aynı etkinlik üzerinden yeni cümleler, yeni kelimeler ve farklı cümle yapılarının eklenmesi gibi ufak değişiklikler yaparak öğrenmeyi sürekli hale getirmelidir.

Ancak şu noktada çok dikkatli olunması gerekir, öğrenciler drama etkinliğinde kullanacakları diyalogları doğaçlama şeklinde değil de hazır öğretmenin verdiği diyaloglardan hazırlayacaklarsa o zaman çalışacakları bu hazır metinleri mutlaka iyi şekilde öğretmen eşliğinde çalışmalı, cümlelerin ne anlamlara geldiğini bilerek ve hissederek okumalı. Aksi takdirde etkinliğin konuşma becerisi üzerinde sağlayacağı başarı düzeyi düşük olacaktır. “Diyaloglar öğrenilmeden ezberlenerek sunulursa iletişimle ilgisi olmayan durumlar ortaya çıkar, bunun için aşağıda

---

[106] Judith Gray Royka, "Overcoming The Fear Of Using Drama In English Language Teaching." *The Internet TESL Journal* 8.6 (2002).

[107] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 2004, s. 94.

belirtilen hususlara dikkat edilmelidir.

* Eşler sırayla konuştuklarında ortaya diyalog değil ikili monolog çıkar.

* Öğrenci sesi izlediğinden eşi sustuğunda, sözü bitmese de, sırası geldiğini düşünerek konuşmaya başlayabilir.

*Tümceler doğru söylense de düşünceler ve duygular ifade edilmemiş olur."[108]

Drama etkinlikleri, günlük yaşamda kullandığımız söz ve ifadeleri içinde barındırır. Gelişen ve hızla kalabalıklaşan dünyada, bireylerin gündelik yaşantısında kullandıkları bazı ifadeler kalıplaşmıştır. Örneğin, canımız sıkkınken vereceğimiz bir selam ya da teşekkür çoğu zaman hissetmeden gerçekleşir.[109] Öğrencilerin ders esnasında en çok sıkıldıkları ve hoşlarına gitmeyen husus yıllardır onlara anlatılan kalıplaşmış ifadeler ve kurallardır. Drama işte tam noktada bu kalıplaşmış ifadeleri ortadan kaldırır ve dışarıdaki hayattan yani aile ortamında, arkadaşlarıyla ve sosyal yaşamlarında kullandıkları ifadelerin kullanıldığı sıcak bir ortama dönüşür. Öğrenci drama etkinliği esnasında gerçek hayattan ifadeler kullanacağı için daha rahat olur. Örneğin, drama etkinliği arkadaşlarıyla beraber muhabbet ettikleri bir ortamda geçen bir konuşmayı yâ da bir pazar alışverişi esnasında pazarcı ile arasında geçen konuşmayı yansıtan diyaloglardan oluşabilir. Bu diyaloglar ön hazırlıkla yapılabileceği gibi doğaçlama olarak da gerçekleşebilir.. Önemli olan öğrencinin özgürce konuşabilmesi ve kelime haznesindeki kelimeleri pratiğe dökerek ortama uyum sağlamasıdır.

Diğer taraftan, öğrenciler aslında muhatap oldukları cümlelerin önemli bir kısmını anlamaktadırlar fakat cevap verme aşamasında zorlanmaları onları her defasında geri adam atmaya zorlamıştır. Aslında kendisinde muhatap olduğu soruya karşı cevap verme potansiyeli varken tam bir cümle kurma yerine ya jest, mimik ve

---

[108] Çevik, "Çocuklara Drama Kullanımı", 2006, ss. 62-63.

[109] Maley Alan, Duff Alan, Drama Techniques In Language Learning: A Resource Book Of Communication Activities For Language Teachers, *Cambridge University Press*, New York, 1982, ss. 7-8.

vücut dilini kullanarak cevap verir ya da bir iki kelime ile soruya cevap vermeyi tercih eder. Drama sayesinde öğrenci edineceği özgüvenle daha kısa cevaplar yerine daha uzun cümleler kurmayı tercih edecektir. Artık jest, mimik ve vücut dilini konuşma ile birlikte bir bütünlük içinde kullanarak daha başarılı bir beceri ortaya koyacaktır. "Yaratıcı dramanın dil öğretimi ve öğrenimi üzerinde açık bir etkisi bulunmaktadır. Yaratıcı drama bireyleri konuşmaya teşvik eder ve vücut hareketleri, yüz ifadeleri gibi sözel olmayan; ancak sözel ifadeleri destekleyen bir dilin kullanımıyla bireylere iletişim kurma şansı yaratır."[110] Yaratıcı drama etkinliği ile beraber doğaçlama gerçekleşecek olan söylemleri takiben bir vakit sonra öğrenci kendiliğinde vücut dilini de kullanılır hale gelecektir. Konuşma becerisi yaratıcı drama ile öğrencide birden fazla organın işlevsel şekilde çalışmasına yardımcı olur.

Eğitimin dışında sosyal hayatta da özgüveni yüksek olan öğrencilerin hayatın her aşamasında daha başarılı oldukları bilinmektedir. Öğrencilerin özgüvenlerinin yüksek tutulması sosyal hayatta ailenin okulda ise öğretmenin görevidir. Diğer dillerde olduğu gibi Arapça öğretiminde de konuşma becerisinin kazandırılması, başlıca hedeflerden olmalıdır. Az da olsa Arapça konuşabildiğini fark eden öğrenci, daha da güdülenecek ve öğrenme isteği artacaktır. Öğrenme isteği artan öğrenci, dili uygulayarak kullanma fırsatı yakalayacağı için daha istekli hale gelecektir.[111] Yabancı dili konuşurken dilbilgisini ve kuralları ikinci planda bırakılarak öğrencinin kurduğu cümlenin içeriğine bakılması her zaman daha faydalı olacaktır. İletişimde konuşmacının verdiği mesaj anlaşılabilir şekilde karşı taraftaki muhatabına ulaşmışsa konuşma becerisinde önemli bir mesafe kat edilmiş demektir. Bu mesajın muhatap tarafından onaylanması ise verilen mesajın içeriğinin doğru olduğunun bir ispatıdır. Dolayısıyla, öğrencinin yabancı dili konuşabilmede bu aşamaya gelebilmesi ve bu tür cümleleri kurabileceği inancına sahip olması kendisinde ileriki aşamalarda büyük bir istek uyandıracaktır.

Bir taraftan konuşma becerisini gelişirken diğer taraftan ise o dilde

[110] Bergil, "İngilizce Öğretiminde Drama", 2010, s. 62.

[111] Murat Demir, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Konuşma Öğretimine Etkinlik Temelli Bir Yaklaşım" Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009, s. 10.

sağlanacak gelişim sonrası temel birçok konuyu ifade edebilecek duruma gelinebilmelidir. Genel olarak konuşma öğretiminde, kendisini tanıtabilme, herhangi bir konu veya durumu anlatabilme, grup çalışmalarında görüşlerini belirtebilme, isteklerini bildirebilme, konuşmada günlük yaşamdan örnekler verebilme, deneyimleri kullanabilme, olayları sırasına uygun anlatabilme, uygun ses tonu ile konuşma biçimi belirleme gibi amaçlara ulaşmak hedeflenir.[112] Dramanın doğaçlama esaslı etkinliklerinde aslında bu tür hedefler açık hedef olarak belirtilmese de öğrenciyi bu yönde hazırlar ve belli bir süre sonra drama etkinliklerindeki yapılacak tekrarlar sayesinde konuşma becerisinde ileri düzeyde mesafe kat edildiğini gösterir.

Eğitimde öğretmenler ve eğitimciler tarafından bir öğrencinin eleştirel düşünceye sahip olması istenir. Eleştiri yapıcı olduğu müddetçe güzel ve somut şeylerin ortaya çıkmasına sebep olur. Fakat maalesef mevcut ezbere dayalı eğitim ve öğretim müfredatında bu pekte mümkün görünmemektedir. Öğrenci, drama etkinliklerinde dil becerisini istediği gibi ve kendini rahat hissettiği ortamda öğrenir. Eğitici drama etkinlikleri, eleştirel bir anlayışla düzenlenmiş öğretim programlarına uygun olarak konuşma, dinleme ve izleme gibi iletişim becerilerini kazandırmak için etkili bir öğretim aracı özelliği taşımaktadır.[113] Drama etkinliği tamamlandıktan sonra öğretmen öğrencilere etkinlik hakkında bazı eleştirel sorular yöneltir ve onlarında benzer eleştirel soruları etkinliği gerçekleştiren arkadaşlarına yöneltmelerini ister. Bu şekilde öğrenciler izledikleri etkinliğin olumlu ve olumsuz yönlerini kendi cümleleriyle yabancı dilde sorarlar. Bu sayede hem eleştirel düşüncelerini geliştirirken hem de konuşma becerisinde farklı bir safhaya geçerek eleştirel cümle kurabilme yeteneğine sahip olurlar.

Drama iletişimin güçlenmesinde ve öğretimde kullanılabilecek en güçlü silahlardan biridir. Drama etkinlikleri yorumlayıcı, belleği besleyici ve öğreticidir. Aynı zamanda sol ve sağ beynin, yani mantık ve yaratıcılığın işbirliği yapmasını sağlar. Öğrenmenin bir yolu olan basit etkin deneyimler içerir.[114] Ülkemizde yabancı

---

[112] Maden, " Rol Kartları", 2011, s. 25.

[113] Uçak, v.d., "Yabancı Dil", 2015, s. 225.

[114] Kenneth Hoskisson, Gail Tompkins, Language Arts, *Merrill Publishing*, Ohio, 1987, ss.130-135.

dil eğitiminde gerek fizikî şartlardan olsun gerekse materyal eksikliğinden olsun birçok sıkıntı ile yüzleşildiği aşikârdır. Bu durum, sadece Türkiye'de değil aynı zamanda Avrupa ve Asya ile Afrika'yı da kapsayan birçok ülkede yaşanan bir sorundur. Fakat ilginç bir ayrıntı göze çarpmaktadır, imkân ve olanak bakımından Türkiye'den çok daha geride olan bir kısım ülkelerdeki öğrenciler bulundukları şartlar içinde kendilerini yetiştirerek yabancı dilde konuşma becerisinde ülkemizdeki pekçok öğrenciden daha iyi seviyelere gelebilmektedirler. Elbette bu ülkelerde eğitim alan öğrenciler yabancı dili kendi başlarına öğrenmemektedirler, onları yetiştiren ve onlara belli yöntem ve teknikleri gösteren öğretmenleri sayesinde bu seviyelere gelmektedirler. Ancak bu ülkelerde öğretilen yöntem ve teknikler ezberci eğitim anlayışından uzaklaşarak doğal ortamlarda gelişen ve öğrenci merkezli bir anlayışla ilerlemektedir. Bu yöntemlerin başında ise drama yöntem ve teknikleri gelmektedir. Onlar için malzeme bazen yerden buldukları bir taş ya da bir dal parçası olabilmektedir. Burada en büyük pay olayın gizli kahramanı durumunda olan öğretmene düşmektedir. Öğretmenlerin sınıflarda konuşma becerilerini geliştirmek için sayısız yöntem ve teknik kullandıklarını düşünürken gözden kaçırdıkları en önemli nokta konuşmaların doğal, yazısız ve yaratıcı olması gerektiği gerçeğidir. Aslında bu şekilde gerçekleştirilen konuşma becerileri öğrencilerin ilgisini çeken, ihtiyaç duydukları ve öğrenmek istedikleri konuşmalardır.[115] Diğer beceriler düşünüldüğünde örneğin dinleme, yazma ve okuma becerilerinde yazma olmadan belli bir ilerlemenin olabilmesi zor görünmektedir fakat konuşma becerisinde öğrencileri yazının bulunmadığı bir ortamda eğitmek çok daha etkili ve cezbedici olacaktır. Bu ortamı sağlarken de öğrencilere yabancı dil dersinin en eğlenceli kısmını geçirecekleri konusu mutlaka vurgulanmalıdır. Bu sayede öğrenci kendini daha rahat hissedecek ve dramanın akışına kendini kolay bırakacaktır.

"Konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan ciddi sorunlardan biri "öğrenim ortamı"dır. Bu bakımdan öğrencinin pratik yapma imkânı kısıtlı ise farklı yol ve yöntemlerin denenmesi zorunludur. Sadece sınıfla sınırlanmış öğrenme evreni yetersizdir. Konuşma evrenini mümkün olduğu kadar genişletmek, başarının önemli

[115] Bergil, "İngilizce Öğretiminde Drama", 2010, s. 59.

anahtarlarından biri olacaktır."[116] Yukarıda bahsedildiği üzere bir öğrenci kendini ne kadar baskı altında hissetmez ne kadar rahat hissederse sergileyeceği performansta o kadar başarılı ve etkili olur. Öğrencilere hazırlanacak drama ortamı öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde düzenlenmelidir. Bu mekânların sınıf dışı açık yerlerde olması ön hazırlık sürecinin daha hızlı atlatılmasına yardımcı olur çünkü bu şekilde öğrenci kendini ders ortamında görmeyerek konuşma becerisini daha rahat sergilemek isteyecektir. Diğer taraftan eğer etkinlik sınıf dışında gerçekleştirilemiyorsa o zaman öğretmen mümkün olduğunca kendini arka planda tutar ve öğrencilerin daha özgür ve doğal hissetmelerini sağlar. Özetle, drama yapılan çevre, çocuğa her yönden güven veren, çocuğun her bakımdan denemeler yapabileceği, hayali anlamda sınırları olmayan esnek bir çevredir. Drama yapılan yerde oynanacak rollerle ilgili gerçek ya da benzer nesneler bulunmasındansa, o nesnelerin yerini tutabilecek benzer basit nesnelerden de yararlanılabilir.[117] Sonuç olarak, drama uygulamasında göz önünde bulundurulması gereken koşullar düşünüldüğünde çevre konuşma becerisini doğrudan etkileyen dış faktörlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda dramanın konuşma becerisine olan etkisiyle ilgili olan bahsettiklerimiz ve verdiğimiz örnekler dramanın yabancı dil eğitiminde ne kadar etkili olduğunu göstermiştir, özelliklede konuşma becerisine olan katkısı ayrı bir önem arz etmiştir. Aşağıda ise dramanın bu bağlamda konuşma beceresinde hedef edindiği maddeler yer almaktadır.

"Drama dil gelişimi ile ilgili amaçlara sahiptir:

- Konuşurken kendine güven duygusunun gelişmesi,
- Konuşmanın gelişmesi,
- Akıcılığın gelişmesi,
- Kelime hazinesinin artması,
- Fikirlerin ifade edilmesi,

[116] Uçak, v.d., "Yabancı Dil", 2015, s. 222.

[117] Engin Karadağ, Nihat Çalışkan, *Kuramdan-Uygulamaya İlköğretimde Drama "Oyun ve İşleniş Örnekleriyle"*, (2. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara 2008, s. 120.

- İnsanlarla ilişki kurma becerisinin kazanılması,
- Dinleme becerisinin kazanılması,
- Farklı durumlarda farklı dilin kullanılması,
- Tartışma ve değerlendirme becerisinin kazanılması."[118]

Bahsedilen amaçlar etkin şekilde uygulandığı takdirde birçoğu drama etkinliği aracılığıyla gerçekleşmesi hiç de zor olmayan amaçlardır. Bunların gerçekleşmesi için öğretmenin sınıfta bazı adımlar atması gerekecektir. Öncelikle klasik yöntemleri bir kenara koyarak konuşma becerisini geliştirmede en etkili yöntem olan dramaya yönelmek yer alır. Klasik yöntemlerin tercih edilmemesinin birçok sebebi vardır fakat bunlardan bir tanesi öğrenci merkezli olmamasıdır. Buna herkesin bildiği en genel şu örnek verilebilir: Ders ortamında öğrencinin söz alması genellikle parmak kaldırmak şeklinde olur. Öğretmenler parmak kaldırana söz verip diğerlerine söz vermeyecekleri hususunda öğrencileri sürekli uyarma eğilimindedirler. Gerçek bir iletişim ortamında konuşmacının söze başlaması parmak kaldırmak ve birilerinin de ona konuşma hakkı vermesi şeklinde gerçekleşmez.[119] Derste parmak kaldırma her okulda kullanılan ve özelliklede belli bir disiplinin sağlanması adına olmazsa olmaz iletişim şeklidir. Bu iletişim şekli yabancı dil derslerinde de belli bir noktaya kadar kullanılabilir ancak konuşma becerisi noktasında derste olumsuz sonuç vermesi pek muhtemeldir. Sebepleri ise öğrencilerin özgürlüğünü kısıtlaması, derse ilgiyi azaltması ve karşılıklı iletişime bir engel teşkil etmesidir. Burada iletişime mani olan sebep bir tarafın soru sorması ve karşı tarafın ise cevap vermesi yani tek taraf ile sınırlı kalmasıdır, oysaki iletişim parmak kaldırmadan muhatabının sözü bittiğinde ya da bitmediğinde söze katılması şeklinde gerçekleşir.

Yapılan bir araştırmada dramanın İngilizce öğretiminde konuşma becerisine olan etkisi araştırılmış, öğrencilerin drama uygulaması öncesi ve sonrasında dramayı nasıl buldukları konusunda şu verilere ulaşılmıştır: "Drama öncesinde yapılan

---

[118] Çevik, "Çocuklara Drama Kullanımı", 2006, s. 37.

[119] Abdullah Er, "Drama Ve Dil Öğretimi: Dramanın Sözlü Dil Öğretiminde Etkisi.", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, No:8, (2003), s. 252.

aktiviteler sıkıcı bulunuyor ve derslere katılmak istenmiyordu. Uygulama öncesinde öğrenciler drama aktiviteleri uygulanacağı konusunda bilgilendirildi. Çoğu aktivitelerin faydalı olmayacağı düşüncesindeydi. Ancak uygulamayla öğrencilerin değiştikleri, aktivitelere istekli katıldıkları, eğlendikleri ve en isteksiz öğrencilerin bile aktivitelere katıldıkları gözlenmiştir."[120] Yapılan çalışmaya göre öğrenciler birçoğu muhtemelen dil eğitiminde şimdiye kadar hiç görmedikleri bir yöntemler karşılaşmışlardı. İlk olarak fark ettikleri şey aslında bir şeyleri yaşayarak ta öğrenebilme olgusu olmuştur. Özellikle yabancı dil eğitimini sıkıcı bulan öğrenciler drama uygulamasında kurulan iletişim ve birlikte çalışma gibi kazanımları elde ederken aynı zamanda yabancı dile olan ön yargılarını yıkarak konuşma becerilerini de geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Ayrıca öğrencileri rahatlatan bir diğer husus ise öğrencilerin ders materyali olarak kitap ve defteri bir kenara atarak sadece kendi konuşmalarının yer aldığı sıcak bir ortamda olmaları özgüvenlerinin artmasını sağlamıştır.

Dramayı doğaçlama olarak gerçekleşen etkinlikler olarak düşündüğümüzde öğrenci kendini sanki hayattan bir kesiti yaşıyormuş gibi rahat hisseder ve bu şekilde konuşacağı cümleleri strese girmeden kolaylıkla kurar ve kullanılır. Drama yöntemi, bilgi, kavram ve tasarıların canlandırma teknikleriyle gerçek yaşama uygun olay ve durumlar içerisinde somutlaştırıldığı bir öğretim biçimidir. Bunun yanında drama, duygu ve düşüncelerin sözlü-sözsüz devinimlerle ifade edilmeye çalışıldığı bir yaşam deneyimini öğrenme ortamlarına kazandırır.[121] Diğer taraftan ise öğrenci tecrübe edeceği bu kesitler sayesinde ileriki yaşamlarında karşılaşabilecekleri muhtemel durumlara karşı tecrübe kazanır ve bu durumlarda ister ana diliyle olsun isterse yabancı dille olsun önceden geçirdiği tecrübe sayesinde daha rahat şekilde kendini ifade eder. Böylece drama etkinlikleri aynı zamanda konuşmacı açısından bir deneyimin kazanılmasına sebep olur. Öğretmenler, oyunun bazı bölümlerinin sınıfta öğrenciler tarafından oynanmasının, iletişim ve isbirliğini artırdığını belirtmektedirler. Bununla birlikte gerçek yasamdan bir durumla ilgili çalısma

[120] Şenil Kılıç, Meriç Tuncel, "Yaratıcı Dramanın İngilizce Konuşmaya ve Tutuma Etkisi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*,C. 2, No:9 (2009), s. 77.

[121] Maden, " Rol Kartları", 2011, s. 25.

yaptıklarında, zihinsel ve duygusal olarak motivasyon sağlanmaktadır. Bu sayede öğrenciler kendi deneyimlerini paylasarak diğerleri ile duygudaslık kurmayı basarmaktadırlar.[122]

Arapça dersinde drama ve benzeri uygulamaların konuşma becerisi üzerine yapılan bir diğer araştırmada ise çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Etkinlik temelli Arapça konuşma öğretimi sonucunda etkinliklerin uygulandığı gruplarda görülmüştür ki:

- Öğrencilerin derse daha aktif katılımı sağlanmıştır.
- Öğrencilerin motivasyonu artmıştır.
- Dersler daha yaratıcı ve keyifli hale gelmiştir.
- Dersler daha çok öğrenci merkezli işlenir duruma gelmiştir.[123]

Bir önceki ve yukarıdaki araştırmada yer alan sonuçlar karşılaştırıldığında her ikisinde de öğrencilerin derse karşı daha aktif olarak katıldıkları ve yine öğrencilerin en çok önemsedikleri bir diğer husus olan derslerin keyifli şekilde ilerlediği görülmüştür. Yapılan benzeri araştırmalarda incelendiğinde görülecektir ki hepsinin sonunda mutlak bir başarı yer almaktadır. Konuşma becerisinde öğrencilerin aslında sanıldığı gibi zor olmayan uygulamanın içinde yer alması onları Arapça ile muhatap oldukları müddetçe sürekli olarak daha fazlasını keşfederek öğrenmeye itecektir.

3.3. Arapça Konuşma Becerisinde Kullanılabilecek Drama Teknikleri

Yabancı dil öğretiminde drama çatısı altında birçok teknik mevcuttur. Drama teknikleri arasında sınıf için uygun olan teknik öğretmen tarafından seçilir ve öğrencilere uygulanır. Ders doğrultusunda uygulanacak etkinliğin açık hedefi mutlaka öğretmen tarafından önceden belirtilmelidir. Öğretmen etkinlik esnasında aktif olarak yer almaz fakat herhangi bir uyarının yapılması söz konusu olursa ister

---

[122] Valeria Whiteson, Nava Horovitz, The Play's The Thing, St. Martin's Press, New York, 1998, s. 15.

[123] Murat Demir, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Konuşma Öğretiminde Etkinlik Temelli Bir Yaklaşım", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009, s. 59

ana dil yoluyla isterse Arapça yoluyla bu uyarıyı yapar. Arapça öğretiminde bu tekniklerden faydalanılarak konuşma becerisinde hedeflenen başarıya hem eğlenceli hem de etkili şekilde ulaşılmaya çalışılır.

Drama da yer alan bazı yöntem ve teknikler şu şekildedir:

3.3.1 Rol Oynama

Dramanın kullanım alanlarından olan rol oynama büyük oranda uygulama çalışmalarını kapsar. İçerisinde çeşitli aşamaları ve teknikleri içeren rol oynama gönüllük gerektirir. Rol oynamadan önce öğrenciler rolleri konusunda bilgilendirilmelidir. Özgün ve yaratıcı olmaya itilen öğrencilere rol oynamaları için ortam yaratılması gerekir.[124] Rol oynamada gönüllü ve istekli öğrencilerin çıkmasındaki esas ilk önce rolü daha başarılı şekilde sergileyecek olmalarıdır ve daha sonra sınıftaki diğer arkadaşlarının onlardan cesaret alarak güdülenmeleridir.

Arapça öğretiminde rol oynama tekniğinin yeri tartışma götürmez bir gerçektir. Çünkü dil, her ulusun kendi duygularını ve düşüncelerini, dilek ve şikâyetlerini kendilerine özgü seslerle ifade ettikleri sözcüklerdir.[125] Arapça öğretiminde en etkili yöntemlerden bir tanesi rol oynamadır. Ağız yapısı olarak Türkçeden farklı olan Arapça öğreniminde ilk başta diyalogları öğretmen uygulamalı şekilde göstermeli ve daha sonrada öğrencilerin öğretmenden öğrendiklerini sınıfta ya da sahnede uygulamaya çalışmalıdırlar. Bu sayede en etkili şekilde verim alınacaktır.

Rol oynama sayesinde öğrencilerin en önemli kazanımı duygularını kontrol etme noktasında olacaktır. Rol oynama ve doğaçlama etkinliklerinde, sosyal beceri eğitiminde yer alan yöntem, teknik ve etkinlikleri kullanılmaktadır. Etkinlik sırasında, çocuklara, duygularını ifade ederler, duyguları öğrenirler, problemler

---

[124] H. Nalân Genç, "Eğitimde Yaratıcı Dramanın Anlamlanması.", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* No: 28, (2003), s. 203.

[125] Mustafa b. Muhammed Selim el-Galâyinî, *Câmi'ud-Durûs'il-Arabiyye,* 10. Baskı, el-Mektebet'ul-Asriyye, Beyrut, 1966, s. 7.

hakkında konuşurlar, başkalarının bakış açılarını görebilirler, dilin işlevlerini ve kullanım şekillerini deneyebilirler."[126] Karşısında konuşan insanın neler hissettiğini anlamaya çalışarak bir manada empati kuracak ve karşılıklı olarak aynı şekilde kendi duygusunu yansıtacaktır.

Uygulama aşamasında ise, roller ve oynayacak kişiler belirlendikten sonra sahne düzeni ya da durum öğrencilere açıklanır. Rol yaparken öğrencilerden öğrendikleri diyalogları ya da bir konuşma metninde geçen aynı cümleleri kullanma yerine o durumda söylenmesi gereken ve öğrendikleri cümle kalıbına uygun kendi cümlelerini kullanmaları istenir.[127] Bunun sebebi ise öğrencilerin kendi cümlelerini kurabilmesini sağlamaktır. Öğrenci o ana kadar öğrenmiş olduğu cümleleri ve uygulama esnasında kendi zihninden oluşturacağı cümleleri yansıtarak Arapça cümle kurabilme yeteneği geliştirmiş olacaktır.

Aşağıda rol oynama tekniğine dair kısa ve basit bir örnek yer almaktadır. Etkinlik dört kişiden oluşmaktadır. Kişilerden birisi hasta, iki kişi ise hastanın anne ve babası ve en son kişi ise doktor rolünü oynar. Burada dikkat edilmesi gereken husus öğrencilerin her biri o karakter duygusunu katarak oynamalıdır. Örneğin, hasta olan kişi sancı içinde olduğunu belirtmesi gerekir.

الولد: أُ مي! أُ مي!

الأم: نعَ مْ يا و لَدِي.

الولد: أَشْعرُ بِأَلم شَ د يْد في بَطنِيْ.

الأم: ماذا قلْت؟! شَ فاكَ الله. مَ اذا حَدَثَ؟

الولد: لا أعْرِفُ ، و لَكِنَّه يؤلِمُنِي جدا بَطنِيْ!

[126] Fatma, Önalan, Sosyal Yeterlilik, Sosyal Beceri ve Yaratıcı Drama. *Yaratıcı Drama Dergisi* (2006) C. 1, No: 1, s. 50.

[127] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*,2004, s. 61.

الأم: ولَدي! و لَدي!. [128]

3.3.2 Doğaçlama

Doğaçlama önceden hiç belirlenmemiş veya çok az tasarlanmış, spontan, serbest bir biçimde gerçekleşir ve insanla birlikte vardır. Doğaçlama Latince "imrovisus" sözcüğünden türetilmiş olup, önceden bilinmeyen, sürprizli, planlanmamış anlamına gelir.[129] Doğaçlama tek bir kişi ile gerçekleşebileceği gibi bir topluluk halinde de gerçekleşebilir. Ayrıca yazılı bir metne ihtiyaç yoktur yani öğrencinin içinden geldiği gibi davranması esastır.

Doğaçlama canlandırılırken öğretmen tarafından seçilecek konular gündelik hayattan olursa öğrenciler tarafından kurulacak cümlelerde rahatlıkla kurabilecekleri kolay cümlelerden oluşur. Ayrıca ilk defa yapılacak uygulamada seçilecek öğrenci profili çok önemlidir, konuşma için seçilecek öğrencinin hitabetinin iyi olması gerekir çünkü öğretmen tarafından hazır bir metin verilmeyeceği için kurulacak cümleler aşağıdaki örnekte olduğu gibi durumun gidişatına göre şekillenecektir.

Örnek: Ayşe 7. sınıfta okumaktadır. Babası kızının yüzücü olmasını, amcası mühendis, babaannesi doktor, annesi öğretmen olmasını istemektedir. Fakat Ayşe, meslek seçimine kendisi karar vermek istemektedir. Ailesi baskı yapmamaktadır ama onun fikrini de sormamaktadırlar. Ailesi ve Ayşe meslek seçimi hakkında konuşmaya başlarlar.[130] Buradan sonra öğrenci doğaçlama olarak devam eder. Eğer öğretmen tarafından öğrenci konuşmaya başlamadan önce duygu ve düşüncelerini ifade eden yardımcı kelimeler sunulursa öğrenci tarafından cümleler daha rahat kurulacaktır.

---

[128] Yusuf Akyüz, "Arapça Öğretiminde Drama Tekniği", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2014, s.63.

[129] Annett Siegemund, Wörterbuch der Theater Paedagogig, *Schibri Verlag*, Berlin, 2003, s.138.

[130] Tekin Çelikkaya, "Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Önemi Ve Uygulama Örnekleri.", Turkish Studies 9.2 (2014), s. 459.

3.3.3. Pandomim

"Pandomim, öğrencilerin sözcük yerine hareketlerle bir şeyi canlandırması veya oynamasıdır. Grupla yapılan Pandomimin çocukta zihinde canlandırma becerisini geliştirdiğine farkındalık düzeyini arttırdığına dikkat çekilmektedir. En basit Pandomim etkinliği bile dikkati arttırmakta ve hayal gücünün gelişmesine fırsat vermektedir."[131] Ayrıca Pandomim drama etkinlikleri arasında öğrencilerin en hoşuna giden etkinliklerden bir tanesidir.

Arapçada konuşma becerisine doğrudan bir etkisi olmasa da Pandomim yabancı dil derslerinde öğretmenlerin kavramları anlatmak için yararlandıkları bir yöntemdir. Öğrenciler Pandomimde mümkün olabildiğince jest ve mimikleri kullanılır. Diğer bir ifade ile sözün bittiği ve vücut dilinin devreye girdiği bir yöntemdir.

Pandomimde grup büyüklüğü 15–20 kişiyi aşmamalıdır. Grup sayısı fazla ise öğretmen grubu ikiye bölerek etkinliği uygulayabilir. Pandomimde bireysel dikkat önemlidir. Küçük çocuklarla çalışırken 10–15 dakikalık etkinlikler yeterli olabilmektedir. Pandomim etkinliklerinde kullanılan mekânın çocukların hareketlerini kısıtlamayacak büyük olması gerekmektedir.[132] Öğrencilerin etkinliği yapacakları ortamın eşyalardan arındırılmış ve ferah bir ortam olması gerekir. Önemli olan öğrencinin kendisini rahat ve hür hissetmesidir çünkü performansını da ona göre şekillenecektir.

3.3.4. Rol Değiştirme

Rol değiştirmede esas olan öğrencilerin aynı ortamda birden fazla rol alabilmeleridir, bu sayede farklı rollerin gereği oynayacağı roldeki çeşitli davranışları

---

[131] Mustafa İsmail Bağdatlı, "*Kâzım Karabekir'in Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme ve Eğitici Drama.*", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, s. 124.

[132] Filiz Erbay, "Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Verilen Yaratıcı Drama Eğitiminin Çocukların İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerilerime Etkisinin İncelenmesi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Lisans Tezi), Konya, 2009. s. 26.

sergileyebilmesi ve empati kurmasını sağlamaktır. Örneğin, doktor - hasta etikliğinde doktor olarak rol alan kişi daha sonra hasta olarak rol alması sağlanır. Böylece karşı karakterin neler hissettiğini bizzat kendisi tecrübe eder.

Yabancı dil eğitiminde öğrencilerin birden fazla becerisini geliştirdiği için tercih edilen yöntemlerden bir tanesidir. Arapça öğretiminde konuşma becerisine doğrudan etkisi vardır çünkü öğrenci sadece kendi cümlelerini değil aynı zamanda başka karakterlere ait cümlelerde kullanarak hem kelime bilgisi açısında hem de değişik cümle yapılarını tecrübe etmiş olur.

3.3.5. Anlatı Tekniği

Anlatı tekniği sayesinde öğrenciler Arapça konuşma becerilerini geliştirebilir hatta ileri seviyelere çok rahatlıkla taşıyabilirler. Bu teknik daha çok konuşma becerisinin gelişimine yarar sağlamaktadır. Bazen öğrenci; duyduğunu veya gördüğünü, herhangi bir anısını, bir öyküyü, bir fıkrayı öğretmenin isteği üzerine sınıfta ya da herhangi bir yerde anlatır.[133]

Arapça derslerinde öğretmen kitaptan bağımsız olarak bir öğrenciyi kaldırarak bu yöntemi uygular. Öğrenci isterse bu teknik için bir ön hazırlık yapabilir. Ayrıca öğretmen anlatının içerisinde kullanılacak kelimeleri öğrenci konuşmaya başlamadan önce ona verebilir ve bu şekilde cümlelerinin arasında o kelimelerden yararlanarak kelime haznesini de zenginleşir. Anlatı tekniği konuşma becerisini geliştirecek farklı ve eğlenceli etkinliklerdendir bir tanesidir çünkü konu öğretmen tarafından değil öğrenci tarafından belirlenir.

3.3.6. Kukla

Bazı çocuklar, kendilerini bir grubun önünde ifade etmekte zorluk çekerken,

---

[133] Ömer Adıgüzel, Tülay Üstündağ, Ali Öztürk (Editör), *İlköğretimde Drama*, (3. Baskı), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2012, s. 127.

kuklayı ellerine aldıklarında kendilerini daha güvende hissederek konuşabilirler. Kumaş veya karton gibi malzemelerden yapılmış, parmak veya el yardımı ile oynatılabilen kuklalar, çocukların doğrudan dışa vuramadıkları iç dünyalarını ifade etmelerini kolaylaştırır.[134] Öğrencilerin en sevdiği etkinliklerden bir tanesi olan kukla etkinliğinde öğrenci kuklayı eline aldığı andan itibaren bir mutluluk yaşar ve kuklayı konuşturma sürecinde bu heyecan ve mutluluğu belirgin şekilde yansır hatta ses tonunu bile buna göre ayarlar. Arapça öğretiminde konuşma becerisini eğlenceli şekilde gelişmesini sağlamak için kullanılabilir.

Sınıfta derse en az katılımı sağlanan öğrenciler dahi kukla tekniğini denemek ve bu etkinliğin içinde yer almak isteyecektir. Kukla draması sadece bir öğrenci ile gerçekleşebileceği gibi birden çok kişi ile de gerçekleşebilir. Öğretmen kukla etkinliğinde malzeme olarak ister Türkçeden Arapçaya çevrilmiş hikâyeler, kıssalar isterse de öğrencilerin diledikleri bir fıkrayı kullanabilir. Örnek olarak aşağıdaki oyunlardan da yararlanılabilir. Öğretmen bunlardan bir tanesini tahtaya yazar ve daha sonra öğrenciler tarafından kuklalar ile oynanması sağlanır.

كراكوز وعيواظ.

نصر الدين جحا.

3.3.7. Drama Lideri - Öğretmen

Öğretmenin dramada rol alması sergilenecek performans içerisinde bir rol üstlenerek öğrencilerle birlikte oynamasıdır. Öğrenciler ve öğretmenin arasında açık bir anlaşma olmalıdır, böylece öğrenciler öğretmenin ne zaman rol yaptığını anlayabilirler. Aynı zamanda öğrencilere etkinliğe katılıp katılmayacakları yönünde açık ipuçları verilmelidir.[135] Öğretmenin drama etkinliğinin içerisinde yer alması dramanın seyrini değiştirecek bir hamledir. Zira öğretmenin üstleneceği rol

---

[134] Engin Karadağ, Nihat Çalışkan, *Kuramdan-Uygulamaya İlköğretimde Drama* "Oyun ve İşleniş Örnekleriyle" (2. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 138.

[135] Onur Yücel Tutuman, "Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama UygulamaYeterlilikleri", Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2011, s.35.

öğrencilerin motivasyon artmasını sağlayacaktır. Ayrıca öğretmen, etkinlik içerisinde kendisini öğrencilerden birisi gibi hissettirerek ortaya hem eğlenceli hem de daha başarılı bir performansın çıkmasını sağlayacaktır.

Drama etkinliği süresince baştan sona kadar tüm süreci yöneten ve en kilit rolü üstlenen kişi dramanın lideri olan öğretmendir. Drama lideri olan öğretmen bu süreci planlı ve kontrollü yönettiği sürece her şey kendi usulünce rahat şekilde ilerleyecektir. Lider; eğitim, drama ve oyun ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Dinleme yeteneği, uyarıcı soru sorma yeteneği, dramanın gücüne inanmak gibi temel özellikleri taşımalıdır. Drama grubunun ilgilerini, gereksinimlerini, gelişim dönemi özelliklerini bilmelidir. Grubun ilgisine yönelik materyal, konu ve tema geliştirebilmelidir.[136] Kısacası öğretmen dramanın öğrencilere verebileceği en yüksek seviyede yararı sağlatacak tüm olanakları sunar.

Bir drama lideri olan öğretmendeki özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

• "İnsana saygılı ve değer veren kişiliğe sahip olmalıdır.

• Öğretmen etkinliklerin direk içinde bulunmadığından iyi bir dinleyici ve izleyici olmalıdır.

• Drama etkinliğinin tüm sorumluluğunu üstlenen öğretmen grup üyelerinin hak ve özgürlüklerine saygılı olmalıdır.

• Etkinlikler sırasında öğrencilerin söz haklarına saygılı olmak durumundadır."[137]

Dramanın liderinin amaçları bireyi grup bilincine alıştırıp, ileriki dönemlerde kendi duygu düşüncelerini seçip, bunları drama ile şekillendirip sunarak, yaşam deneyimlerini arttıracak cesareti verebilmek, etkili dil kullanıma ve gelişimine önem verebilmek, kendilerinin ve başkalarının değerlerini saptamada yardımcı olabilmek

[136] Aysel Köksal, "Drama Ve Dramanın Önemi.", Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 1,2 (2003). s. 7.

[137] Engin Karadağ, "Drama Lideri Olarak Öğretmen Ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Analizleri.", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2008), C. 2, No:28, s. 176.

şeklinde sıralanabilir.[138] Drama etkinliklerinde öğretmen dersin planlanması, sürenin doğru kullanılması ve etkinlik boyunca kontrol edilmesinden sorumludur. Yeni bir dil yapısının öğretilmesi ya da tartışma ortamı oluşturulması dersin amacını oluşturabilir. Amaç ne olursa olsun öğretmen tüm enerjisini bu konuya yöneltmelidir.[139] Öğretmenin drama etkinliği içerisinde rol alması ısınma sürecinin daha hızlı atlatılmasına yardımcı olur. Ayrıca, drama lideri olarak öğretmenin etkinliklerde rol alması öğrencilere hem motivasyona sağlayacak hem de sergiledikleri karakterde zorladıkları anda içeride bulunan öğretmen tarafından destek alacaklardır.

Drama lideri, "öğrenciye onun dramada, kendini grup bilincine alıştırması, değer ve fikirlerine yanıt verip geliştirebilmesi, rolü ya da çeşitli durumları söz ve devinimlerle inceleyebilmesi için deneme olanakları sunmalıdır. Öğretmen anlamlı bir eğitim programı için öğrenci merkezli çevre imkânları sunarak temel oluşturmalıdır."[140] Dramanın eğitimdeki en önemli özelliği öğrenci merkezli olması hasebiyle eğitimin her alanında tercih edilmektedir. Öğretmen öğrencileri drama ya hazırlarken onlara vereceği cesaret ile çeşitli kazanımları elde etmelerini ve kendilerini değerli hissetmelerini sağlar.

Dramada kilit rolü üstlenen öğretmen Arapça öğretiminde belirleyeceği teknikler sayesinde öğrenimi daha kolay ve öğrenciler için eğlenceli hale getirebilir. Öğrencilere edineceği başında eleştirel düşünme gelir. Eleştirel düşünme yeteneği ile birlikte kendini ifade etme, duygularını ve düşüncelerini geliştirme, farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanma, yaşantıları somutlaştırma ve sonunda sözcük dağarcığını geliştirme ve iletişim becerileri kazanma gibi temel beceriler kazanılır.[141] Bu hedefler doğrultusunda öğrencilerin eleştirel yönleri ile konuşma becerileri gelişerek onlar için yabancı dil öğrenimi apayrı bir boyuta taşınmış olur. Belirtilen bu

---

[138] Tulgay, "Yaratıcı Drama", 1997, s. 21.

[139] Charlyn Wessels, *Drama*, Oxford U.P., Oxford, 1987, s. 15.

[140] Demet Gültekin, "Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimine Etkisi", İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya 2004, s. 18.

[141] Michael Fleming, M. *Starting Drama Teaching*, David Fulton Publishers, London, 1995. s. 24.

gelişmelerin tümü öğretmen kontrolünde gerçekleşir. Zira öğretmen bu sürecin merkezinde yer almasa da gözlemleri sonucu öngörülen hedefe ne kadar yaklaşıldığını tespit eder.

3.3.8. Dedikodu Halkası

Dedikodu halkası tekniği, yaratıcı drama süreci içinde bulunan ana karakterin sorununu oluşturan bir davranışı ya da onun genel davranışları hakkında, katılımcıların, sürecin, içerisindeki taşıdıkları rol içinde veya başka çevrede bu davranışlar üzerine dedikodu yaparak veya fısıltı içinde konuşmaları biçiminde gerçekleşir.[142] Bu sayede sadece etkinliği gerçekleştiren öğrencilerin değil tüm sınıfın etkinliğe dâhil olması amaçlanır. Bu teknik ile öğrenciler dedikodu yaparken de aynı zamanda eleştirel açıdan kendilerini geliştirmiş olacaklar. Öğrencilerin Arapçada konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik bu teknikten yararlanılabilir.

3.4. Arapçada Konuşma Becerisine Yönelik Diğer Yöntemler

Yabancı dil öğretiminde kullanılan drama yöntem ve tekniklerinin dışında bir de ülkemizde ve yurtdışında ileri düzeyde başarılı sonuçlar alınmış teknikler bulunmaktadır. Konuşma becerisini geliştirirken işlenen konuya bağlı olarak bunlardan da faydalanılabilir. Örneğin; önceleri Arapça öğrenmeye başlayan çocuklara Arapça dilbilgisi kuralları Arapça olarak ezberletilmekteydi. Bu metodun verimli olmadığı fark edilince dilbilgisi kuralları anlaşılır bir Türkçe ile öğretilmeye başlandı. Bu şekilde öğrenim yapan öğrencilerin yılsonunda -geçmişe nazaran- daha başarılı oldukları görüldü.[143]

Dramada kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin dışında incelenecek olan teknikler arasında en çok kullanılan ve tercih edilen beş teknik seçilmiştir.

---

[142] Ömer Adıgüzel, Eğitimde Yaratıcı Drama, *Naturel Yayıncılık*, Ankara, 2010, s. 36.

[143] Mustafa Cemil , Ahmet Naim, *Mektebi Sultaniye Mahsus Sarf-I Arabî Temrinatı,* Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi Mehmet Seyfettin Özege Koleksiyonu, No: 43215/NE, s. 7.

Seçilen teknikler konuşma beceresinde en etkili olan tekniklerdir. İncelenecek olan teknikler sırasıyla şu şekildedir: 1. Benzetim, 2. Gösteri, 3. Beyin Fırtınası, 4. Grup Çalışmaları 5.Soru ve Cevap.

3.4.1. Benzetim

Benzetim tekniği adından da anlaşılacağı üzere bir olayın gerçek şekilde yansıtılamadığı durumlarda o olayı sanki gerçekmiş gibi sınıf ortamında bir benzetim ile gerçekleştirmektir. Bu teknikte öğrencilerden bir problemi gerçeğe uygun olarak ele almaları ve karar vermek için değerlendirme yapmaları istenir. Öğretmen, tekniğin uygulanmasında kendisi de rol alabilir. Bu sayede, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Öğrencilerden bireysel deneyimlerini ortaya koyarak sorunu çözmeleri ve karar almaları istenir.[144] Bu teknik sayesinde Arapçada konuşma becerisinde öğrencilerin hayatlarında tecrübe edebilecekleri benzeri duruma karşı sözel olarak nasıl bir tepkinin ortaya koyabilecekleri konusunda deneyim kazanmaları öngörülmektedir.

Benzetim tekniği Arapça öğretiminde de yararlar sağlayabilir. Dil aynı zamanda kullanıldığı kültürün aynasıdır. Dil ile kültür, et ve kemik gibi birbirinden ayrılmaz iki olgudur. Öğrencilerin Arap ülkelerine götürülme imkânı olmadığı durumlarda; öğretmen, Arap ülkelerindeki bir olayı sınıfta benzetim yoluyla öğretebilir.[145] Böylelikle öğrenciler Arap kültürü hakkında bilgi sahibi olmuş olurlar. Bu tekniğin etkili şekilde kullanılmasında yabancı dil öğretiminde sadece konuşma becerisinin değil diğer becerilerinde gelişmesine fayda sağlar.

Benzetim tekniği uygulamasına hazırlanırken:

- Sınıf içinde uygulanan benzetim olayında öğretmen de rol almalıdır.
- Öğretmen tekniğin genel noktalarını kısaca anlatmalıdır.

---

[144] Bergil, "İngilizce Öğretiminde Drama", 2010, s. 43.

[145] Doğan Aksan, Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, (5. Baskı) *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara 2009, S. 1-3, C. 1, s.13.

- Öğrencilere roller yansız şekilde verilmelidir.
- Eğer olay birkaç aşamadan oluşmuyorsa, olayı kontrol edecek kişi her aşamadan önce küçük bir açıklama yapmalıdır.[146]

3.4.2.Gösteri

Gösteri, izleyici grubunun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel ilkeleri açıklamak için başvurulan bir tekniktir. Yabancı dil eğitiminde gösteri tekniği, daha çok sözcük öğretiminde, konuşma becerisini geliştirmede, okuduğunu ve dinlediğini anlamada ve yazma etkinliklerinde kullanılabilir.[147] Arapça öğretiminde öğrencilerin telaffuzunda zorlandıkları kelimelerin öğretiminde faydalı olacak bir yöntemdir. Böylece doğrudan konuşma becerisine de etki edebileceği söylenilebilir.

Gösterinin tekniği faydaları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci konuya duyu organlarıyla iştirak eder.
- Öğrenci konuya katıldığı için öğrenme seviyesi yüksek ve kalıcıdır.
- Teknik öğrenci becerilerinin geliştirilmesine olumlu etki eder.
- Teknik açıklaması zor olan bazı kelimeler ve kavramların yanı sıra prensip ile olguların daha iyi anlaşılmasında başlıca etkendir.[148]

Gösteri tekniği uygulanırken resim, film ve slayt gibi materyallerden de faydalanılabilir. Ancak tüm bunlardan önce öğrencilere bunların neden yapıldığı hakkında bilgi verilmelidir. Öğrencilerin dikkatini sürekli olarak derse çekebilmek için öğretmen tarafından öğrencilere gösteriyle ilgili ilginç sorular yöneltilmelidir.

3.4.3. Beyin Fırtınası

Beyin fırtınası tekniğinin kullanılması konuşma becerisinin zihinsel boyutu açısından önemlidir. Çok sayıda fikri, bir grup insandan kısa sürede elde etme

---

[146] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 2004, s. 71.

[147] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 2004, s. 58-59.

[148] Özdemir, "Yeni Yönelimler", 2006, s. 33.

tekniklerinden biridir. Aynı zamanda bir soruna çözüm getirmek ve fikir üretmek için kullanılır. 5-12 kişi arasında değişen grupların şekilde tartışmalarıdır.[149] Diğer taraftan bu etkinlik sınıf ortamında birden fazla grup tarafından uygulanabilen eğlenceli etkinliklerden bir tanesidir. Her grubun başında üretilecek olan kelimeleri yani üretilen fikirleri yazmakla sorumlu birisi bulunur. Beyin fırtınasında ortaya öğrenciler tarafından alakasız fikirlerde atılabilir fakat burada önemli olan alakalı ya da alakasız fikirlerin ötesinde öğrenciler tarafından ne kadar fikrin üretiliyor olmasıdır.

Beyin fırtınası; Arapça öğretiminde kelime dağarcığının artırılması, eş ve zıt anlamlı kelimelerin belletilmesi, cümle ve paragraf oluşturulması gibi alanlarda kullanılabilir. Öğretmen ortaya bir kelime atar öğrenciler bu kelime ile bağlantılı kelimeleri beyin fırtınasıyla bulmaya çalışırlar.[150] Beyin fırtınasında öğretmenin seçeceği problem başlığı çok önemlidir çünkü öğrencilerin konuşma becerisindeki gelişmeyi sağlamak için onların hayal güçleri doğrultusunda bir başlık seçilmelidir ki o kadar kelime üretilebilsin.

Örnek olarak öğretmenin tahtaya "**المدرسة** " yazması durumunda, öğrencilerin beyin fırtınası grubunda sunacakları muhtemel kelimeler şu şekilde olacaktır:

"**الكتب، والمعلمين، والجداول، والأقلام والحقائب، والواجبات المنزلية..** "

[149] Murat Özbay, "Ana dili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri.", Journal of Qafqaz University 16 (2005), ss. 177-184.

[150] Yusuf Akyüz, "Arapça Öğretiminde Drama Tekniği", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2014, s. 58.

3.4.4. Grup Çalışmaları

Grup çalışmaları öğrencilerin görüşlerini rahatlıkla açıklamalarına, farklı bakış açılarını tanımalarına ve diğer öğrencilerle ortak anlamlar yaratmalarına yardımcı olan önemli yöntemlerden bir tanesidir. Bu öğretim yöntemi, öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmesi, farklı fikirlere hoşgörülü olma ve kendine güvenme gibi amaçların gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır.[151] Grup çalışması etkinliği Arapça öğretiminde konuşma becerisini geliştirmede etkili yöntemlerden bir tanesidir. Öğrenci grup içinde aktif olarak görev alır ve burada arkadaşları arasında Arapça kuracağı diyaloglar sayesinde fikrini beyan eder.

Sınıf içinde uygularken her grubun tartışma yapabilmesi için 10-15 dakikalık sürenin ayrılması, grup sözcüsünün konuyu sunması, sözcü grubun görüşünü açıkladıktan sonra sınıftaki öğrencilerin sorular yöneltmelerini istemesi ve sınıfta tartışmaya yer verilmesi ve bu çalışmaların diğer gruplar içinde tekrarlanması gerekir.[152] Grup çalışmaları esnasında öğretmenin kontrolü altında Türkçe konuşmaya müsaade edilmemelidir, mümkün olduğunca öğrencilerin çok Arapça cümle kurmaları sağlanmalıdır.

3.4.5. Soru-Cevap

Soru-cevap tekniği öğretimi daha etkili kılmak ve anlatma tekniğinin rutinliğini ortadan kaldırmak için geliştirilmiştir. Soru-cevap tekniği Sokrates'ten günümüze kadar soru yoluyla düşündürmeye ve bunları yazılı ya da sözlü şekilde ifade etmeye dayanır. Eğitimde meydana gelen çağdaş değişimlere rağmen önemini hala korumaktadır.[153] Arapça öğretiminde öğrenci ile öğretmenin karşılıklı konuşmasını sağlayarak konuşma becerisinin gelişmesinde rahatlıkla faydalanılabilecek bir tekniktir. Dikkat edilecek en önemli husus öğretmenin

---

[151] Gürcü Koç Erdamar, Hüsne Demirel, "Öğretmen Adaylarının Grup Çalışmalarına İlişkin Algıları.", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11.3 (2010), s. 206.

[152] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*,2004, s. 67.

[153] Özdemir, "Yeni Yönelimler", 2006, s. 34.

öğrencilere yönelteceği soruları ders öncesi çok dikkatli ve özenli şekilde seçerek hazırlamalıdır. Bununla birlikte öğrencilere de soru sorma şansı verilmeli ve soru hazırlamaları istenmelidir.

Bu teknik uygulanırken aşağıdaki noktalara dikkat edilmesi gerekir:

- "Soruyu sorduktan sonra, düşünmek için zaman bırakınız.
- Öğrencilerin, soruya kendi sözcüklerini kullanarak cevap vermeleri sağlayınız.
- Konuşma güçlüğü olan öğrencileri sabırla dinleyiniz ve diğer öğrencilerinde sabırla dinlemesini sağlayınız.
- Yanlış cevap veren öğrenciyi küçük düşürücü bir davranıştan kaçınınız."[154]

[154] Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 2004, s. 59.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın örneklemi, verilerin toplanması, verilerin çözülmesinde kullanılan istatistiksel yöntem verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Bu bölümde yabancı dil öğretiminde drama kullanımı ve drama yönteminin konuşma becerisine etkisinin incelemesinde ve değerlendirmesinde verilerin nasıl elde edildiği üzerinde durulacaktır. Bu çalışmanın örneklemini oluşturan anketin çözümlemesi yapılırken aynı zamanda öğrencilerin beklentilerine yer verilecek ve değerlendirilecektir. Betimsel olarak gerçekleştirilen araştırmanın verileri ölçek (anket) ve konu test soruları ile elde edilmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Eskişehir il sınırları içerisinde yer alan tüm İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri bu araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Örneklemin nasıl oluşturulduğu ve bu noktada hangi hususların göz önüne alındığı şu şekilde özetlenebilir; Eskişehir ili Merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Çamlıca Ticaret Odası İmam Hatip Ortaokulu ve Hızırbey İmam Hatip Ortaokulları belirlenmiş ve gerekli mercilerden uygulama için izin alınmıştır. Arapça derslerinde uygulanmayan bir yöntem olan drama yöntemi ile ilgili bilgi, ilgil idarecilere ve öğretmenlerine verilmiştir. Uygulamada 7.sınıf öğrencilerinin seçilme sebebi alt sınıflara oranla Arapça bilgisine daha fazla sahip olmaları ve 8. sınıf öğrencileri gibi TEOG sınav stresi yaşamamalarıdır. Örneklemi oluşturan öğrencilerin daha önceden drama eğitimi almamış öğrencilerden oluşmasına dikkat edilmiştir. Eskişehir'de bulunan Çamlıca Ticaret Odası İmam Hatip Ortaokulu ve Hızırbey İmam Hatip Ortaokulunda 7. sınıfa gitmekte olan ve 9 farklı sınıfta okuyan toplam 210 öğrenci çalışmaya

katılmıştır.

4.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada ilk olarak, bu çalışmanın genel hatlarını belirleyen kavramsal çerçeveyi oluşturmak için birçok kaynak üzerinden literatür taraması yapılmıştır. Bu konuyla ilgili hem Türkçe hem de yabancı dilde yazılmış başta yüksek lisans tezleri daha sonra doktora tezleri olmak üzere ve sırasıyla dergiler, makaleler ve bilimsel çalışmalar büyük bir titizlikle incelenmiştir. Araştırma genel olarak üniversite kütüphaneleri, Ulusal Tez Merkezi ve internet üzerindeki akademik çevrimiçi sitelerden gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, öğrenciler için veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Kullanılan araç, Nesrin Karadağ tarafından hazırlanan ve Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde "Yaratıcı Drama" [155]yüksek lisans programı kapsamında kullanılmış olan anketten uyarlanmıştır. Kullanılan anket 7. sınıf öğrencilerinin seviyesine uygun şekilde düzenlendikten sonra kullanılmıştır.

Anketin birinci bölümünde, örneklemde yer alan öğrencilerin drama yöntem ve teknikleri ile yürütülen derslere karşı tutumlarını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Öğrenci anketinin ikinci bölümünde, öğrencilerin drama yöntem ve tekniklerinin uygulandığı Arapça öğretimindeki yararlık düzeyini belirleyen sorular yer almıştır. Son olarak üçüncü bölümünde ise, öğrenci anketinde drama yöntemiyle işlenen Arapça derslerinde konuşma becerisinin ne derecede etkili olduğunu belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

Anket öncesinde MEB'e ait "İlköğretim Arapça 6"[156]adlı ders kitabı kullanlarak biri geleneksel anlatım bir diğeri ise drama yöntem ve teknikleri uygulanarak anlatılması olmak üzere her sınıfa ikişer saat ders anlatımı yapılmıştır.

---

[155] Nesrin Karadağ, "Hizmetiçi Eğitimde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkinliği", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2012.

[156] Araz, v.d. ,*"İlköğretim Arapça 6",* 2015.

Bu derslerde 6. ünite işlenmiş ve diyalog ile hayvan adlarının öğretilmesi hedeflenmiştir. Geleneksel anlatım ile işlenilen derste öğrencilere oturdukları yerden diyalogları sesli şekilde okumaları istenmiş ve bilmedikleri kelimelerin anlamları tahtaya yazılmıştır. Hayvan adlarının öğretilmesinde sesli şekilde her hayvanın adı tekrar edilmiş ve alıştırmalar bölümünde yer alan ilgili cümlelerdeki boşlukların tamamlanması istenmiştir.

Drama yöntem ve tekniklerinin uygulanması ile anlatılan derste diyalog bölümü için uygun karakterler seçilmiş ve sınıf önünde kendilerine ait cümleleri yüksek sesle okumaları istenmiştir. Bu noktada ise rol değiştirme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu teknik ile beraber aynı kişilerin diyalog bitiminde farklı karakterlerin rolüne girerek tekrar okuma yapmaları istenmiştir. Bu sayede öğrenciler yeni cümleler kurarak konuşma becerilerini geliştirirken diğer taraftan empati kurabilme yetenekleri de artmış amaçlanmıştır. Hayvan adlarının öğretildiği bölümde her hayvana ait birer adet renkli hayvan resmi sınıfa getirilmiş ve isimleri yüksek sesle tekrar edilmiştir. Bu bölümde dramanın doğaçlama tekniğinden yararlanılmış ve her hayvan adı anadilde bulunan bir cümle yada kelime ile öğretilmeye çalışılmıştır. Örneğin, deve anlamına gelen "جَمَل" kelimesi "Cemal deveden düştü" cümlesi ile eşleştirilerek zihinde yer edinmesi sağlanmıştır. Buna ilave olarak, öğrencilerin kendilerine ait benzer cümleler ile doğaçlama yapabilecekleri kendilerine hatırlatılmıştır.

İki farklı şekilde anlatılan dersin sonunda toplamda 16 sorudan oluşan boşluk doldurmalı bir test yapılmıştır. Yapılan testler sonrasında, anket uygulanmış ve burada yer alan sorular her iki anlatım yöntemini de kapsayan sorulardan oluşmuştur. Bu şekilde hangi uygulamanın daha etkili olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Uygulamada belirtilen okullara bizzat gidilmiş ve örneklemde yer alan 9 sınıftan toplam 210 öğrenci teker teker gözlenerek drama uygulamasına karşı tutum ve davranışları analiz edilmiştir.

4.4. Öğrenci Anketinden Edinilen Verilerinin Çözümlenmesi

ESOGÜ İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalındaki bu

araştırmayla yargısal veriler toplanmıştır. Örneklemde yer alan öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmeler ile kişisel görüş ve tutumları belirlemek için, her gruba ayrı düzenlenmiş anketlerden edinilen veriler de kullanılmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak öğretmenlere yönelik hazırlanmış anket kullanılmıştır.

Öğrenci anketinde, ihtiyaç ve amaçları belirlemede 25 maddelik bir kontrol listesi hazırlanmıştır. öğrencilerden kendilerine en uygun olan "EVET", "HAYIR" ya da "KISMEN KATILIYORUM" seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Test sonuçlar istatistiksel paket program olan SPSS programına girilmiş ve iki anlatım yöntemi ile alınan test sonuçları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere bağımlı örneklemler t testi gerçekleştirilmiştir.

Dersin sonunda ise öğrencilere aşağıdaki anket yöneltilmiştir. Öğrenci anketindeki maddeler şöyledir:

a) Eğitimde Drama (madde 1-10)

b) Yabancı Dil Eğitimi (madde 11-15)

c) Konuşma Becerisi (madde 16-25)

Öğrencilerin ihtiyaç ve amaçlarını belirlemek amacıyla 25 maddelik kontrol listesi formundaki anketin istatistiksel çözümü aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Öğrenci Anketi Verilerinin İstatistiksel Dökümü

ANKET MADDELER		SEÇENEKLER				
	f	**EVET - %**	**f**	**HAYIR-%**	**f**	**KISMEN KATILIYORUM-**
Madde1	158	75	16	8	36	17
Madde 2	130	62	27	13	36	25
Madde 3	152	72	19	9	39	19
Madde 4	123	59	35	17	52	25
Madde 5	134	64	20	10	56	26
Madde 6	168	78	12	6	56	17
Madde 7	145	69	14	7	51	24
Madde 8	123	59	17	8	70	33
Madde 9	127	60	27	13	57	27
Madde 10	148	70	16	8	56	22
Madde 11	144	69	21	10	45	21
Madde 12	137	65	22	10	51	25
Madde 13	121	58	26	12	64	30
Madde 14	171	81	16	8	23	11
Madde 15	148	69	16	7	52	24
Madde 16	159	76	15	7	36	17
Madde 17	142	68	14	7	54	26
Madde 18	136	65	20	10	54	25
Madde 19	175	83	7	3	28	14
Madde 20	141	67	13	6	56	27
Madde 21	152	72	11	5	47	23
Madde 22	148	70	13	6	49	24
Madde 23	133	63	23	11	54	26
Madde 24	166	79	16	8	28	13
Madde 25	162	77	9	4	39	19

4.5. Bulgular ve Yorum

Aşağıda yukarıdaki tablodan elde edilen bulguların sonuçları ve yorumları yer almaktadır..

4.5.1. Bulgular

"Yabancı Dil Öğretiminde Drama Öğretimi ve Arapça Konuşma Becerisine Olan Etkisi" araştırmasının sonucunda öğrenciler tarafından elde edilen bulgularda farklı ve faydalı sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmanın çalışma grubunu 2 farklı okuldan toplamda 210 öğrenci oluşturmaktadır.
- Anketin uygulandığı öğrenci grubu ortaokul kısmı olduğundan dolayı Arapça düzeyleri temel seviyededir.
- Genel olarak drama yöntemi İngilizce derslerinde uygulandığı ve Arapçayı ise geleneksel yöntemlerle öğrendikleri için drama yönteminin Arapça derslerinde de kullanılması öğrencilerin önemli bir kısmı tarafından olumlu şekilde karşılanmıştır.
- Madde 1'de ankete katılan öğrencilerin %75'i drama tekniğiyle yapılan eğitimler sonrasında derste kendilerine olan güvenlerinin arttığını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin yabancı dil öğretiminde alışa geldiği geleneksel yöntemlerden dolayı oluşan isteksizlik hali drama yöntemi ile önemli oranda değişmiş ve yerini daha istekli ve güdülenmiş bir öğrenci profiline bırakmıştır. Madde 3'te "Drama tekniğiyle yapılan eğitimler öğrenme konusunda beni güdüler" EVET seçeneğini işaretleyen öğrencilerin oranı %73 tür.
- Drama yöntemi ile anlatılan Arapça derslerinde içeriğin görsel malzeme ile zenginleştirilmesinden dolayı öğrencinin derse olan katılımının arttığı görülmüştür. Öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda hazırlanan ve kullanılan renkli içerik sayesinde sınıf genelinde derse karşı odaklanma

süresinin önemli oranda arttığı görülmüştür. Bu çıkarımı destekleyen ankette madde 6'da yer almaktadır, ankete katılan öğrencilerden %78'i EVET ile "Drama tekniği ile yapılan derslerde eğitim içeriğini iyi anlarım" seçeneğini işaretlemiştir.

- Derste kullanılan hem görsel hem de işitsel malzemeler sayesinde öğrencilerin konuşma noktasında daha istekli oldukları görülmüştür ve geleneksel yöntemlerle işlenen bir dersten daha eğlenceli buldukları gözlemlenmiştir. Bu ise anket sonucuna şu şekilde yansımıştır: "Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimi daha eğlenceli hale gelir" seçeneğinde EVET'i işaretleyenlerin oranı %81 olurken, "Drama tekniğiyle yapılan eğitimler dil ve iletişim becerilerimi geliştirir" seçeneğinde EVET'i işaretleyenlerin oranı %76 olmuştur.
- Konuşma becerisinde ikili iletişim sağlanması için öğrencilerin sınıf ortamında öğretmenin dışında arkadaşlarıyla da iletişim kurmaları gerekmektedir. Drama yöntemi ile işlenen Arapça derslerinde kullanılan teknikler doğrultusunda etkileşimin öğrenciler arasında önemli oranda arttığı gözlemlenmiştir. Ankette bunu destekleyen madde 4'de "Drama tekniğiyle yapılan eğitimler beni derste ekip arkadaşlarıma yaklaştırır" maddesinde EVET şıkkını işaretleyen öğrencilerin oranı %59 olarak belirtilmiştir.
- Arapça öğretiminde ders ortamında konuşmak isteyip fakat hata yapma ve arkadaşları tarafından rencide edilme korkusu yaşayan öğrencilerin drama dersinde bu korkuyu önemli oranda aştıkları gözlemlenmiştir. Öğrenci merkezli bir yöntem olmasından ötürü öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebildikleri gözlemlenmiştir. Madde 17 de "Drama tekniğiyle yapılan dersler Arapçada kendimi ifade etme rahatlığı verir" cümlesi için EVET seçeneğini işaretleyenlerin oranı %68 olmuştur.

4.5.2. Yorum

Aşağıda yukarıdaki tablodan elde edilen bulguların sonuçları yorumlanmıştır.

Madde 1: Drama tekniği ile yapılan eğitimler sonrasında derste kendime olan güvenim artar.

İstatistiksel değerlere bakıldığında öğrencilerin %75'i Drama tekniği ile yapılan eğitimler sonrasında derste kendilerine olan güvenlerinin arttığına inanmaktadır.

Madde 2: Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste kendimi rahatlamış hissederim.

Ankete katılanların %62'si Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste kendilerini rahatlamış hissetmektedir.

Madde 3: Drama tekniğiyle yapılan eğitimler öğrenme konusunda beni güdüler.

Yukarıda da belirtildiği üzere ankete katılan öğrencilerin %72'si Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerin öğrenme konusunda kendilerini güdülediğine inanmaktadırlar.

Madde 4: Drama tekniğiyle yapılan eğitimler beni derste ekip arkadaşlarıma yaklaştırır.

Öğrencilerin %59'u Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerin kendilerini derste ekip arkadaşlarına yaklaştırdığına inanmaktadır.

Madde 5: Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste önyargılarım azalır.

Yukarıda da görüldüğü üzere öğrencilerin %64'ü Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste önyargılarının azaldığını belirtmektedir.

Madde 6: Drama tekniği ile yapılan derslerde eğitim içeriğini iyi anlarım.

Ankete katılan öğrencilerin %78'i Drama tekniği ile yapılan derslerde eğitim içeriğini iyi anladıklarını düşünmektedirler.

Madde 7: Drama tekniğinin kullanıldığı eğitimlerden sonra kendimi derste daha başarılı hissederim.

Ankete katılanların %69'u Drama tekniğinin kullanıldığı eğitimlerden sonra kendilerini derste daha başarılı hissettiklerini belirtmişlerdir.

Madde 8: Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde kendimi önemli ve değerli hissederim.

Öğrencilerin %59'u Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde kendilerini önemli ve değerli hissettiklerini belirtirken %33'ü ise kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir.

Madde 9: Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra olaylara daha yapıcı ve çözüm odaklı yaklaşırım.

Öğrencilerin %60'ı Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra olaylara daha yapıcı ve çözüm odaklı yaklaştıklarını düşünmektedirler.

Madde 10: Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde öğrendiklerimin kalıcı olduğunu düşünürüm.

Ankete katılan öğrencilerin %70'i Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde öğrenilenlerin kalıcı olduğunu düşünmektedirler.

Madde 11: Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı ilgim arttı.

Öğrencilerin %69'u Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı ilgilerinin arttığına inanmaktadırlar.

Madde 12: Drama tekniği yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı olumlu düşünceler geliştirmemi sağlar.

Ankete katılan öğrencilerin % 65'i Drama tekniği yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı olumlu düşünceler geliştirdiklerini düşünmektedir.

Madde 13: Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretiminde daha çok söz hakkım olur.

Öğrencilerin %58'i Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretiminde daha çok söz hakkına sahip olduklarına inanırken % 12'si bunun tersini düşünmektedir.

Madde 14: Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimi daha eğlenceli hale gelir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu %81'i Drama tekniği ile yapılan derslerde

Arapça öğretiminin daha eğlenceli hale geldiğini belirtmiştir.

Madde 15: Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı beni güdüler.

Öğrencilerin % 69'u Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı güdülendiklerine inanmaktadırlar.

Madde 16: Drama tekniğiyle yapılan eğitimler dil ve iletişim becerilerimi geliştirir.

Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerde dil ve iletişim becerilerinin gelişeceğine inan öğrencilerin yüzdesi %76.

Madde 17: Drama tekniğiyle yapılan dersler Arapçada kendimi ifade etme rahatlığı verir.

Öğrencilerin %68'i Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapçada kendilerini ifade etme rahatlığı verdiğine inanmaktadırlar.

Madde 18: Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça konuşmada arkadaşlarımla daha uyumluyum.

Öğrencilerin %65'i Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça konuşmada arkadaşlarıyla daha uyumlu olduklarını belirtmişlerdir.

Madde 19: Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça kelime bilgim gelişir.

Ankete katılanların çoğu % 83'ü Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça kelime bilgilerinin geliştiğini belirtmiştir.

Madde 20: Drama ile yapılan derslerde Arapça cümleleri daha rahat kurarım.

Öğrencilerin %67'si Drama ile yapılan Arapça derslerinde cümleleri daha rahat kurabildiklerine inanmaktadırlar.

Madde 21: Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça konuşma becerim daha hızlı gelişir.

Öğrencilerin önemli bir kısmı Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça konuşma becerisinin daha hızlı gelişeceğine inanmaktadır.

Madde 22: Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapçada konuşma becerisine

katkı sağlar.

Öğrencilerin %70'i Drama tekniğiyle yapılan derslerin Arapçada konuşma becerisine katkı sağladığını belirtmektedir.

Madde 23: Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra yaratıcı düşünme becerim ve hayal gücüm gelişir.

Öğrencilerin %63'ü Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra yaratıcı düşünme becerilerinin ve hayal güçlerinin geliştiğine inanırken %26'sı ise kısmen katılmaktadır.

Madde 24: Drama tekniği ile yapılan eğitimler akıcıdır.

Öğrencilerin önemli bir kısmı Drama tekniği ile yapılan eğitimlerin akıcı olduğunu düşünmektedir.

Madde 25: Drama tekniği kullanılan eğitimleri severim.

Yine öğrencilerin büyük bir kısmı Drama tekniği kullanılan eğitimleri sevdiklerini belirtirken sadece %4'lük bir kesim hayır seçeneğini işaretlemiş ve %19'luk kesim ise kısmen katılmıştır.

4.6. Test Sonuçları

Arapça dersinin iki yöntemle anlatıldığı 210 kişilik gruba her iki eğitim sonrasında testler uygulanmıştır. Öğrencilerin aldığı sonuçlar Tablo 2 ve Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 2: Geleneksel anlatım sonrası uygulanan test sonuçları

1.	55	**23.**	75	**45.**	75	**67.**	75	**89.**	35
2.	60	**24.**	55	**46.**	70	**68.**	80	**90.**	45
3.	50	**25.**	55	**47.**	55	**69.**	55	**91.**	80
4.	70	**26.**	60	**48.**	70	**70.**	45	**92.**	90
5.	80	**27.**	65	**49.**	65	**71.**	65	**93.**	40
6.	60	**28.**	75	**50.**	75	**72.**	70	**94.**	35
7.	55	**29.**	70	**51.**	70	**73.**	80	**95.**	55
8.	55	**30.**	50	**52.**	50	**74.**	80	**96.**	75
9.	45	**31.**	75	**53.**	45	**75.**	90	**97.**	75
10.	60	**32.**	70	**54.**	55	**76.**	55	**98.**	80
11.	70	**33.**	80	**55.**	65	**77.**	60	**99.**	50
12.	40	**34.**	85	**56.**	75	**78.**	60	**100.**	45
13.	55	**35.**	100	**57.**	80	**79.**	75	**101.**	55
14.	50	**36.**	55	**58.**	90	**80.**	85	**102.**	65
15.	75	**37.**	60	**59.**	45	**81.**	85	**103.**	70
16.	80	**38.**	65	**60.**	70	**82.**	80	**104.**	100
17.	40	**39.**	55	**61.**	85	**83.**	75	**105.**	75
18.	40	**40.**	70	**62.**	90	**84.**	50	**106.**	40
19.	45	**41.**	90	**63.**	50	**85.**	65	**107.**	55
20.	75	**42.**	55	**64.**	45	**86.**	75	**108.**	75
21.	70	**43.**	65	**65.**	50	**87.**	45	**109.**	80
22.	80	**44.**	70	**66.**	65	**88.**	55	**110.**	90

111.	45	**132.**	80	**153.**	100	**174.**	70	**195.**	65
112.	55	**133.**	40	**154.**	55	**175.**	50	**196.**	45
113.	60	**134.**	55	**155.**	80	**176.**	80	**197.**	50
114.	80	**135.**	65	**156.**	40	**177.**	35	**198.**	80
115.	75	**136.**	35	**157.**	65	**178.**	45	**199.**	75
116.	45	**137.**	55	**158.**	65	**179.**	20	**200.**	45
117.	50	**138.**	75	**159.**	50	**180.**	55	**201.**	55
118.	50	**139.**	80	**160.**	40	**181.**	75	**202.**	45
119.	55	**140.**	30	**161.**	75	**182.**	85	**203.**	100
120.	70	**141.**	80	**162.**	45	**183.**	55	**204.**	40
121.	75	**142.**	35	**163.**	55	**184.**	65	**205.**	50
122.	85	**143.**	45	**164.**	55	**185.**	100	**206.**	85
123.	95	**144.**	35	**165.**	65	**186.**	55	**207.**	85
124.	50	**145.**	85	**166.**	30	**187.**	75	**208.**	75
125.	60	**146.**	65	**167.**	55	**188.**	80	**209.**	25
126.	70	**147.**	55	**168.**	75	**189.**	45	**210.**	55
127.	74	**148.**	40	**169.**	75	**190.**	65		
128.	80	**149.**	55	**170.**	80	**191.**	70		
129.	45	**150.**	45	**171.**	90	**192.**	55		
130.	50	**151.**	90	**172.**	100	**193.**	40		
131.	70	**152.**	100	**173.**	40	**194.**	75		

Tablo 3: Drama yöntemi ile anlatım sonrası uygulanan test sonuçları

1.	80	**22.**	100	**43.**	85	**64.**	65	**85.**	80
2.	85	**23.**	90	**44.**	100	**65.**	70	**86.**	100
3.	80	**24.**	95	**45.**	85	**66.**	75	**87.**	65
4.	90	**25.**	80	**46.**	85	**67.**	95	**88.**	80
5.	100	**26.**	85	**47.**	85	**68.**	100	**89.**	65
6.	100	**27.**	80	**48.**	100	**69.**	75	**90.**	75
7.	100	**28.**	75	**49.**	90	**70.**	65	**91.**	100
8.	80	**29.**	80	**50.**	100	**71.**	85	**92.**	100
9.	80	**30.**	75	**51.**	85	**72.**	90	**93.**	70
10.	85	**31.**	90	**52.**	75	**73.**	100	**94.**	60
11.	75	**32.**	80	**53.**	65	**74.**	100	**95.**	70
12.	65	**33.**	90	**54.**	75	**75.**	100	**96.**	100
13.	80	**34.**	90	**55.**	85	**76.**	75	**97.**	100
14.	90	**35.**	100	**56.**	90	**77.**	80	**98.**	100
15.	70	**36.**	70	**57.**	80	**78.**	80	**99.**	50
16.	85	**37.**	80	**58.**	90	**79.**	95	**100.**	70
17.	90	**38.**	75	**59.**	65	**80.**	100	**101.**	75
18.	90	**39.**	85	**60.**	70	**81.**	100	**102.**	80
19.	85	**40.**	90	**61.**	85	**82.**	100	**103.**	90
20.	100	**41.**	100	**62.**	100	**83.**	100	**104.**	100
21.	100	**42.**	65	**63.**	70	**84.**	100	**105.**	100

106.	75	**127.**	100	**148.**	60	**169.**	100	**190.**	85
107.	75	**128.**	100	**149.**	75	**170.**	100	**191.**	90
108.	100	**129.**	65	**150.**	75	**171.**	100	**192.**	70
109.	100	**130.**	70	**151.**	100	**172.**	100	**193.**	65
110.	100	**131.**	90	**152.**	100	**173.**	60	**194.**	100
111.	65	**132.**	90	**153.**	100	**174.**	90	**195.**	80
112.	80	**133.**	70	**154.**	75	**175.**	70	**196.**	65
113.	80	**134.**	80	**155.**	100	**176.**	100	**197.**	70
114.	80	**135.**	85	**156.**	90	**177.**	65	**198.**	100
115.	75	**136.**	65	**157.**	65	**178.**	65	**199.**	100
116.	65	**137.**	85	**158.**	85	**179.**	45	**200.**	65
117.	65	**138.**	90	**159.**	70	**180.**	85	**201.**	75
118.	70	**139.**	100	**160.**	60	**181.**	100	**202.**	75
119.	75	**140.**	60	**161.**	80	**182.**	100	**203.**	100
120.	70	**141.**	100	**162.**	85	**183.**	75	**204.**	50
121.	100	**142.**	55	**163.**	60	**184.**	80	**205.**	65
122.	100	**143.**	65	**164.**	75	**185.**	100	**206.**	75
123.	100	**144.**	65	**165.**	80	**186.**	75	**207.**	100
124.	70	**145.**	100	**166.**	60	**187.**	100	**208.**	100
125.	80	**146.**	85	**167**	75	**188.**	100	**209.**	50
126.	90	**147.**	75	**168.**	100	**189.**	65	**210.**	70

Alınan bu sonuçlar istatistiksel paket program olan SPSS programına girilmiş ve iki anlatım yöntemi ile alınan test sonuçları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere bağımlı örneklemler t testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4. Geleneksel ve Drama Yöntemleri ile anlatım sonrasında yapılan testlerin özet istatistikleri

	Ortalama	**N**	**Std. Sapma**
Geleneksel	63,5905	210	16,93483
Drama	83,0238	210	13,96422

Tablo 5. Geleneksel ve Drama Yöntemleri ile anlatım sonrasında yapılan testler arasındaki farklılığı ortaya koymak üzere yapılan bağımlı örneklemler t testi sonuçları:

	t	**Serbestlik Derecesi**	**P**
Geleneksel-Drama	-27,900	209	2,1012E-72

Tablo 5 incelendiğinde p değeri, α=0,05 anlamlılık düzeyinden oldukça küçük çıktığı görülmektedir. Buna göre geleneksel yöntemle anlatım sonrası yapılan test ile drama yöntemi ile anlatım sonrası yapılan test arasında anlamlı bir fark olduğu %95 güven ile söylenebilir. Bununla birlikte Tablo 5'e bakıldığında da drama yöntemi ile anlatım sonrasında uygulanan testin ortalamasının yüksek olduğu ve bundan dolayı da drama yöntemi ile anlatımın daha başarılı sonuçlar verdiği görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada yabancı dil ve Arapça öğretiminde drama yöntemi hem kavramsal açıdan hem de öğretim sistemindeki yerini görebilmek için betimsel olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Drama yöntem ve teknikleri kullanılarak Arapça öğretiminde konuşma becerisini geliştirmeye yönelik ilgili detaylar üzerinde durulmuştur.

Yabancı dil öğretiminin sürekli artan bir ihtiyaç haline geldiği günümüzde bu çalışmanın İmam Hatip Okulu öğrencilerinin yanı sıra yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrenciler için de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmada Türkiye'de yabancı dil öğretimi ve özellikle Arapça öğretiminde drama kullanımının genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Özelde ise ülkemizde yabancı dil öğreniminde büyük bir problem olarak yer alan konuşma becerisinde yaşanılan sıkıntılara dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Yabancı dil öğrenimindeki değişkenlik tarihte ülkelerin güçlü olmasına bağlı olarak zaman için değişmiştir, bazen İspanyolca, bazen Fransızca ve Farsça günümüzde ise İngilizce ve Arapça gibi diller dünya üzerinde en çok konuşlan diller olarak yer almıştır. Ülkemizde öğretilen yabancı diller arasında ilk başlarda yer alan Arapçanın öğretiminin çok eskilere dayanıyor olması bu dile olan önemin bir göstergesidir.

Türkiye'de Arapça öğretiminde kullanılan medreselerden kalma öğretim yöntemleri ve mevcut geleneksel öğretim yöntemlerinin konuşma becerisi noktasında yetersiz olduğu aşikârdır. Bundan dolayı geçmişten günümüze Arapça öğretiminde konuşma becerisi sürekli olarak tartışılan bir konu olmuştur. Sonuç olarak bu çalışmada da görüldüğü üzere bu alanda başarılı olunmuş farklı yöntemlere başvurulmuştur. Bu noktada ise karşımıza başta Avrupa ve Amerika olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde yabancı dil öğretiminde başarılı sonuçlar sağlayan drama yöntem ve teknikleri çıkmaktadır.

Drama yöntem ve tekniklerinin ülkemizde genel olarak İngilizce derslerinde uygulandığı bilinmektedir. Arapça öğretiminde çok yeni olan bu yöntem özellikle

konuşma becerisini ilerletme noktasında önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma sonucunda, geleneksel yöntemlerle Arapça öğrenen öğrencilere, drama yöntem ve teknikleri ile sunulan Arapça dersinin, bu öğrencilerin çoğu tarafından olumlu karşılandığı ve beğenildiği görülmüştür.

Okullarda işlenilen derslerin birçoğunda öğretmen derse müdahalede bulunmaz ise öğrencilerin çoğunluğu aktif olarak derse katkıda bulunması gerekirken pasif olarak derse katılır. Fakat yabancı dil derslerinde bu durumun böyle olması söz konusu değildir çünkü öğrencilerin kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmek için derste aktif olarak rol alması bir zarurettir. Fakat geleneksel yöntemler ile işlenen yabancı dil derslerinde oluşan isteksizlik halinin drama yöntemi ile önemli oranda değişmiş ve yerini daha istekli ve güdülenmiş bir öğrenci profiline bıraktığı yapılan çalışma sonunda sonucu açık şekilde görülmüştür. Öğrencilerin dersin merkezinde olmasıyla beraber normal zamana oranla çok daha fazla cümle kurduğu ve Arapça öğretimine olan ilgisinin arttığı bu araştırma süresince görülmüştür.

Ayrıca, Arapça öğretiminde ders ortamında konuşmak isteyip fakat hata yapma ve arkadaşları tarafından rencide edilme korkusu yaşayan öğrencilerin drama yöntemi ile işlenilen derste bu korkuyu aştıkları gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, dramanın öğrenci merkezli bir yöntem olmasından ötürü öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade ettikleri görülmüştür.

Öğrenciye öğretilmesi hedeflenen konular hazırlanırken öğretmenin her zaman öğrencinin ilgisini çekecek türde malzemeyi göz önünde bulundurması gerekir. Bu sayede öğretmen derse her zaman bir adım önde başlamış olur. Bu çalışmada drama yöntemi ile anlatılan Arapça derslerinde içeriğin görsel malzeme ile zenginleştirilmesiyle öğrencinin derse olan katılımının arttığı görülmüştür. Öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda hazırlanan ve kullanılan renkli içerik sayesinde sınıf genelinde derse karşı odaklanma süresinin de önemli oranda arttığı gözlemlenmiştir.

Dramanın yabancı dil öğretiminde kullanımı temel dil becerilerinin edinimi noktasında önemli bir öğretim yöntemi olarak yer alır. Bu süreç içerisinde öğrenci sürekli olarak aktif şekilde yer almasından dolayı kalıcı bir öğrenim süreci geçirir. Yabancı dili en iyi şekilde öğrenmenin yolu o dili konuşulan ülkeye gitmekle yani

yaşayarak öğrenmekle gerçekleşir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda drama ortamında gerçekleştirilen öğretim en iyi alternatif olarak yer alır. Arapça derslerinde kullanılan drama yöntemiyle geleneksel öğretime oranla öğrencilerin kelimeleri daha hızlı öğrendikleri ve daha rahat cümle kurabildikleri gözlenmiştir. Drama, hem eğlenceli içeriğiyle hem de öğrenci merkezli oluşuyla öğrenciler tarafından her zaman ilgi çekici bir ders anlatım yöntemi olarak görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda yabancı dil öğretmenleri ve özelliklede Arapça öğretmenleri için aşağıda bir takım öneriler yer almaktadır.

- Öğrenci anketlerine bakıldığında Arapça derslerinde drama yönteminin kullanılmasının arttırılması ve geleneksel yöntemlerden aşamalı olarak uzaklaşılması gerektiğini gerektiği görülmektedir.
- Öğrencilere yapılan testlerde görülmüştür ki drama yöntemi ile anlatılan ders sonrasında yapılan testten öğrencilerin neredeyse tamamına yakını geleneksel anlatım sonrası yapılan teste oranla daha yüksek sonuçlar elde etmiştir. Bundan dolayı öğretmenlerin sınavlarda derste gerçekleştirilen drama etkinliklerinden yola çıkmaları faydalı olacaktır.
- Yabancı dil öğretiminde en çok zorlanılan becerilerden bir tanesi olan konuşma becerisi Arapça öğretiminde İngilizce öğretiminde olduğundan çok farklıdır. Bunun sebebi ise öğrencilerin gündelik hayatta İngilizce kaynaklı içeriklerle daha fazla karşılaşmalarıdır.
- Avrupa'da ve ülkemizde daha çok İngilizce öğretiminde kullanılan drama yöntemi ülkemizde Arapça öğretiminde henüz yeni olarak görüldüğü için Arapça öğretmenlerinin birçoğu bu yönteme aşina değildir. Bunun için Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından hizmetiçi kurslar aracılığıyla öğretmenleri bilgilendirilmeleri yararlı olacaktır.
- Drama yönteminin dört temel dil beceresi arasında en fazla konuşma becerisine katkı sağladığı için öğretmenlerin de bu yönde drama tekniklerinden faydalanmaları yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Ö., Üstündağ, T. ve Öztürk, A. (Editör), İlköğretimde Drama, (3. Baskı), *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir, 2012.

Aksan, Doğan, Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 1-3, (5. Baskı) *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara, 2009.

Alan, M. ve Alan, D., *Drama Techniques In Language Learning: A Resource Book Of Communication Activities For Language Teachers*, Cambridge University Press, New York, 1982.

Altıntaş, E. ve Kaya, H., "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemiyle Fen Ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz-Yeterlik Ve Tutumları." *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi (2012)*, s. 288.

Aktaş, Tahsin, "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti.", *Journal of Language and Linguistic Studies (2005)*, No:1, s. 46.

Akyol, Aysel Köksal, "Drama Ve Dramanın Önemi.", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* (2003), s. 4.

Akyüz, Yusuf, Arapça Öğretiminde Drama Tekniği, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2014.

Araz, M. A., Demirci, S. Ve Demir M., *İlköğretim Arapça 6*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2015.

Aybar, Servet, "Sahne Tasarımında Dramatik Aksiyonun Belirleyiciliği" *AÜ Tiyatro Araştırmaları Dergisi (2003*), C. 17, No: 17, ss. 67-75.

Ayverdi, İ. ve Topaloğlu, A., *Kubbealtı Lugatı Türkçe Sözlük*, Kubbealtı İktisadi İşletmesi, İstanbul, 2007.

Bağdatlı, Mustafa İsmail, "Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Eğitici Drama", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2012.

Bağdatlı,Mustafa İsmail, "Kâzım Karabekir'in Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme ve Eğitici Drama.", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010,

Bergil, Ayfer Su, "İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Teknik: Yaratıcı Drama", Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Tokat, 2010.

Candemir, Doğan, *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara, 1998.

Cemil, M. ve Naim, A, *Mektebi Sultaniye Mahsus Sarf-I Arabî Temrinatı*, Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi Mehmet Seyfettin Özege Koleksiyonu, No: 43215/NE.

Ceyhan, Erdal, *Yabancı Dil Öğretimi Teknolojisi*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2007

Ceylan, Ş. ve Ömeroğlu, E., "Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", *Kastamonu Eğitim Dergisi (Ocak 2012),* C. 1, No: 20, ss. 64-76.

Christie, James, "Dramatic Play: A Context For Meaningful Engagements", *The Reading Teacher (1990),* No: 8.

Çağbayır, Yaşar, *Ötüken Türkçe Sözlük* 1-5, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2007, c. 2.

Çalışlar, Aziz, *Tiyatro Ansiklopedisi*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1995.

Çelebi, Mustafa Durmuş, "Türkiye'de Anadili Eğitimi Ve Yabancı Dil Öğretimi." *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2006),* No: 21, s. 286.

Çelikkaya, Tekin, "Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Önemi Ve Uygulama Örnekleri.", *Turkish Studies (2014),* C. 2, No: 9, s. 459.

Çevik, Hayat, "Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Drama Tekniğinin Kullanımı", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 2006.

Demir, Murat, "İmam Hatip Liselerinde Arapça Konuşma Öğretiminde Etkinlik Temelli Bir Yaklaşım", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2009.

Demirel, Özcan, *Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.

Demirel, Özcan, *Yabancı Dil Öğretimi (*İkinci Baskı), Pegem A Yayıncılık, 2004, Ankara.

Dickinson, D. ve Snow, C. "Interrelationships Among Prereading And Oral Language Skills In Kindergartners From Two Social Classes." *Early Childhood Research Quarterly (1987),* C. 1, No: 2.

Doğan, S. Ü. ve Gökçe M., "İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcı Drama.", *Sanat ve Tasarım Dergisi (2013)*.

Ege, İlhami, "İkinci Yabancı Dil (Almanca) Öğretiminde Avrupa Dil Portfolyosuna Dayalı Uygulamaların Etkinliğinin Değerlendirilmesi" Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2011.

El-Galâyinî, Mustafa b. Muhammed Selim, *Câmi'ud-Durûs'il-Arabiyye*, 10. Baskı, el-Mektebet'ul-Asriyye, Beyrut, 1966..

Er, Abdullah, "Drama Ve Dil Öğretimi: Dramanın Sözlü Dil Öğretiminde Etkisi", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (2003), No:8, ss. 249-252.

Erbay, Filiz, "Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Verilen Yaratıcı Drama Eğitiminin Çocukların İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerilerime Etkisinin İncelenmesi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2009.

Erbil, Göktaş, "Melodi, Dramatik Aksiyon Ve Olay Dizisi" *Journal Of Fine Arts (2000),* No: 2, s. 152.

Erdamar, G. K. ve Demirel H., "Öğretmen Adaylarının Grup Çalışmalarına İlişkin Algıları.", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(2010),* C. 1, No: 11.

Ertural, Saliha, "Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi." Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2008.

Fleming, Micheal, *Starting Drama Teaching,* David Fulton Publishers, London, 1995.

Genç, H. Nalân, "Eğitimde yaratıcı dramanın anlamlanması.", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(2003),* No: 28, s. 203.

Genç, H. Nâlân, "Eğitimde Drama Ve/Veya Dramada Eğitim", *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi (2005),* s. 99.

Gültekin, Demet, "Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimine Etkisi", İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya, 2004.

Gürsoy, A. ve Arslan M., "Eğitsel Oyunlar Ve Etkinliklerle Yabancılara Türkçe Öğretim Yöntemi", 1.Yabancı Dil Öğretimi ve Uygulamalı Dil Bilimi Uluslararası Konferansı, Saraybosna, 5-7 Mayıs, 2011.

Hoskisson, K. ve Tompkins, G., Language Arts, *Merrill Publishing,* Ohio, 1987.

Kaf, Özlem, "Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi.", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2000), ss. 175-176.

Karadağ, E. ve Çalışkan, N., "İlköğretim Birinci Kademesi Öğrencilerinin Drama Uygulaması", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2006), ss. 45-57.

Karadağ, Engin, "Drama Lideri Olarak Öğretmen Ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Analizleri", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (2008),* C. 2, No:28, s. 176.

Karadağ, E. ve Çalışkan, N., *Kuramdan-Uygulamaya İlköğretimde Drama "Oyun ve İşleniş Örnekleriyle"* (2. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara, 2008.

Karadağ, Nesrin, "Hizmetiçi Eğitimde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkinliği", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2012.

Karapirinler, Erkan, "Özel İlköğretim Okullarında İkinci Yabancı Dil Öğretimi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2006.

Karataş, Yusuf, "Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından "al'Arabiyya li'l Hayat" Ders Kitabının Değerlendirilmesi", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.

Karataş, Z. ve Gökçakan, Z., "Psikodrama Teknikleri Kullanılarak Yapılan Grup Uygulamalarının Ergenlerde Saldırganlığı Azaltmadaki Etkisinin İncelenmesi." *Türk Psikiyatri Dergisi* (2009), s. 360.

Kavcar, Cahit, "Örgün Eğitimde Dramatizasyon", *Eğitim ve Bilim De*rgisi (1985), C. 10, No: 56, s. 10

Kayhan, Hüseyin C., "Türkiye'deki Drama Ağırlıklı Matematik Öğretimi Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme/An Evaluation of Drama Oriented Mathematıcs Teaching Studies In Turkey.", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2012), C. 9, No: 18, s. 101.

Kazıcı, Ziya, *Osmanlı'da Eğitim-Öğretim*, *Bilge Yayıncılık*, İstanbul, 2004.

Kılıç, Ş. ve Tuncel, M., "Yaratıcı Dramanın İngilizce Konuşmaya Ve Tutuma Etkisi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2009), C. 2, No:9, ss. 55-81.

Kırkgöz, Yasemin, "English Language Teaching In Turkey Policy Changes And Their Implementations." *RELC Journal*, C. 2, No:28, (2007): ss. 216-228.

Koç, İbrahim, "Yabancı Dil Öğretiminde Drama", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 2009.

Kökalan, Özgür, "Drama Eğitiminin Yönetici Adaylarının Beşeri İlişkiler Yeteneği ve Kavramsal Yeteneği Üzerine Etkisi", (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

Köksal, Aysel, "Drama Ve Dramanın Önemi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 1.2 (2003). s. 7.

Kütükçü, A. Hümeyra, "Arapça Öğretiminde Drama Yöntemi Ve Arapça Dersini Yürüten Öğretmenlerin Bu Yöntemi Kullanma Düzeyleri", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.

Maden, Sedat, "Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Gerekliliği", *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*(2010), ss. 507-511.

Maden, Sedat, "Drama Tekniklerinden Rol Kartlarının Konuşma Becerilerinin Öğretimindeki Başarı ve Tutum Üzerine Etkisi", *Çankırı Karatekin Üniversitesi*

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2011), No: 2, ss. 14-25.

Maley, A. ve Duff, A., *Drama Techniques in Language Learning*, Cambridge University Press, New York, 1982.

Mete, Hasan C., "Bilişim Teknolojisinin Yabancı Dil Eğitiminde Kullanımı", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2004.

Mutlu, Erol, *İletişim Sözlüğü* (6. Baskı), Sofos Kıta Basın Dağıtım Yayıncılık, Ankara, 2012.

Oruç, S. ve Altın, B. N., "Müze Eğitimi Ve Yaratıcı Drama" *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2008), No:3, ss. 125-141.

Önalan, Fatma, Sosyal Yeterlilik, Sosyal Beceri ve Yaratıcı Drama. *Yaratıcı Drama Dergisi* (2006), No: 1, ss. 39-58.

Özbay, Murat, "Ana Dil Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri", *Journal of Qafqaz University*(2005), No: 16, ss. 177-184.

Özbek, Mehmet Ferhat, "İnsan İlişkilerinde Empatinin Yeri Ve Önemi", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2010, No: 49, ss. 567-587.

Özdemir, Emine Soley, "Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 2006.

Öztürk, Gökhan, "Foreign Lanaguage Speaking Anxiety and Learner Motivation: A Case Study at A Turkish State University", ODTÜ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2012.

Polat, Hüseyin, "Arapların Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Sorunlar" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 1998.

Polat, İbrahim, "Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısında "İmam Hatip Liseleri İçin Arapça" Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2003.

Püsküllüoğlu, Ali, *Türkçe Sözlük*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1995.

Richards, J. ve Renandya, W., “Methodology İn Language Teaching: An Anthology Of Current Practice” *Cambridge University Press*, 2002.

Rost, M. ve. Candlin, C. N., *Listening In Language Learning*, Routledge, 2014.

Sze, P. M., "Developing Students' Listening And Speaking Skills Through ELT Podcasts" *Education Journal- Kong-Chinese University Of Hong Kong* (2006), C. 34, No: 2, s. 122.

Royka, Judith Gray, "Overcoming The Fear Of Using Drama In English Language Teaching" *The Internet TESL Journal* 8.6 (2002).

San, İ, *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Naturel Yayıncılık, Ankara, 2006.

Sever, R. ve Yalçınkaya, E., Fatma Mazman, "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Etkili Bir Öğretim Yöntemi: Dramatizasyon", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2009), s. 161.

Sezgin, Bülent, “Avrupa’da Rejisörlük Kavramının Ortaya Çıkışı-“Stanislavski Ve Brecht” Örnekleri Üzerinden Yönetmenlik Metodolojisinin İncelenmesi”, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.

Siegemund, Annett, *Wörterbuch der Theater Paedagogig*, Schibri Verlag, Berlin, 2003.

Sütçü, Zeynep, “Drama Eğitiminin Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 6 Yaş Grubundaki Çocukların Beslenme Alışkanlıklarına Etkisinin Analiz” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2014.

TDK, *Türkçe Sözlük*, (10. bs.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005, s. 601.

Teke, K. ve Cengiz, K., Cesim Demir, “Hekimlerin Empatik Özelliklerinin Ölçümü Ve Bu Ölçümlerin Demografik Değişkenlere Göre Değişimi”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010, s. 506.

Temel, Ahmet Vefa, "Türkiye’de Arapça Öğretiminde Uygulanan Metotlar, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Değerlendirme", *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* (2015).

Topdal, Emine Bayram, "İletişim Ve Eğitimde Yaratıcı Drama Süreci", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* (2004), Ankara, s. 2.

Tulgay, Burçal, "Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan Ergenlerin Yaratıcılıklarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1997.

Tutuman, Onur Yücel, "Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Uygulama Yeterlilikleri", Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2011.

Uçak, S. ve Gökçü, E., "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Konuşma Becerisini Geliştirme Stratejileri (ERBİL ÖRNEĞİ)", *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, C. 1, No: 2, (2015), ss. 221-225.

Ulutaş, Ayşegül, "Okul öncesi dönemde drama ve oyunun önemi." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2011), s. 234.

Usta, İbrahim, "Medreseler ve İlahiyat Fakültelerindeki Arapça Öğretiminin Temel Dinamikler Bağlamında Değerlendirilmesi", *The Journal of Academic Social Sciense Studies*, C. 1, No:3, 2010.

Yaşayan, Z., Topçu, F. ve Koçarslan, S. B., *Anadolu Öğretmen Lisesi Türk Eğitim Tarihi 12. Sınıf Ders Kitabı*, (1. baskı), MEB Yayınları, 2012.

Yıldırım, Yakup, "Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi", Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 2011.

Wessels, Charlyn, *Drama*, Oxford U. Press, Oxford, 1987, s. 15.

Whiteson, V. ve Horovitz, N., The Play's The Thing, *St. Martin's Press*, New York, 1998. Yaratıcı Drama, İlköğretim Online Öğretim Uygulamaları Serileri, 2003, (Çevrimiçi) http://www.ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/wu1.pdfs.2.

Ek: 1

ANKET

A.ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli öğrenciler,

Bu anket Arapça öğrenimi/öğretimindeki ihtiyaç ve amaçlara yönelik konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik bir değerlendirme yaparken sizlerin de görüşlerini alabilmek için hazırlanmıştır.

Güvenilir ve doğru sonuçlar elde edebilmek için soruları doğru ve net olarak cevaplayınız, boş soru bırakmayınız.

Bu ankete vereceğiniz cevaplarla katkıda bulundugunuz için teşekkür ederim.

Selman KARACA

(ANKET SORULARINI OKUYUNUZ VE UYGUN SEÇENEĞİ PARANTEZ İÇİNDE (X) KOYARAK BELİRLEYİNİZ.)

1-Drama tekniği ile yapılan eğitimler sonrasında derste kendime olan güvenim artar.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

2-Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste kendimi rahatlamış hissederim.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

3-Drama tekniğiyle yapılan eğitimler öğrenme konusunda beni güdüler.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

4-Drama tekniğiyle yapılan eğitimler beni derste ekip arkadaşlarıma yaklaştırır.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

5-Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra derste önyargılarım azalır.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

6-Drama tekniği ile yapılan derslerde eğitim içeriğini iyi anlarım.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

7-Drama tekniğinin kullanıldığı eğitimlerden sonra kendimi derste daha başarılı hissederim.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

8-Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde kendimi önemli ve değerli hissederim.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

9-Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra olaylara daha yapıcı ve çözüm odaklı yaklaşırım.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

10-Drama tekniği ile yapılan eğitimlerde öğrendiklerimin kalıcı olduğunu düşünürüm.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

11-Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı ilgim arttı.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

12-Drama tekniği yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı olumlu

düşünceler geliştirmemi sağlar.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

13-Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretiminde daha çok söz hakkım olur.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

14-Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimi daha eğlenceli hale gelir.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

15-Drama tekniği ile yapılan derslerde Arapça öğretimine karşı beni güdüler.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

16-Drama tekniğiyle yapılan eğitimler dil ve iletişim becerilerimi geliştirir

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

17-Drama tekniğiyle yapılan dersler Arapçada kendimi ifade etme rahatlığı verir

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

18-Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça konuşmada arkadaşlarımla daha uyumluyum.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

19-Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapça kelime bilgim gelişir.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

20-Dramayla yapılan derslerde Arapça cümleleri daha rahat kurarım.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

21-Drama tekniği ile yapılan dersler Arapça konuşmamı daha hızlı geliştirir.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

22-Drama tekniğiyle yapılan derslerde Arapçada konuşma becerisine katkı sağlar.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

23-Drama tekniğiyle yapılan eğitimlerden sonra yaratıcı düşünme becerim ve hayal gücüm gelişir.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

24-Drama tekniği ile yapılan eğitimler akıcıdır.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

25-Drama tekniği kullanılan eğitimleri severim.

( ) EVET ( ) HAYIR ( ) KISMEN KATILIYORUM

EK 2:

Konu Testleri

ماذا تفعل في العطلة؟

المدرّس : مرحبًا يا طُلاّب. كما تعرفون هذا هو الأُسبوع الأخير . كرة القدم في

الدّراسة. سَتَبدَأ ----------يَوم الجُمُعة. أتَمَنّى

وماذا ستَفعَلون في العُطلة الصَّيفِيّة؟ جميل جِدًّا

طوبى : أنا سأذهَب إلى إسطَنبول ---------- . العُطلة الصّيفِيّة

المدرّس : وأنت يا مُصطَفى؟ لزِيارة خالتي

مصطَفى : سأذهب إلى دوزجة لمساعدة جدّي في المزرعة. الأسبوع القادِم

المدرّس : ممتاز! وأنت يا حسن؟

حسن : أنا سأبقى فِي أنقرة حتّى ---------- لِممارسة الرّياضة.

المدرّس----------. أيّ رِياضة تُفَضّلها يا حسن؟

حسن : أفضّل ---------- وكرة السّلّة.

المدرّس : ---------- لَكُم عطلةً سَعيدةً. الأسبوع القادِم.

حديقة الحَيَوانات

*أُنْظُر إلَى الصُّوَر ثُمَّ إمْلأ الفَراغات الآتِية .

( )ضِفدَع ( )حِصان ( )دجاجة ( ) فَراشة زَرافة ( ) ( )فَأْر

( ) جَمَل ( ) تِمْساح ( )دولْفين ( ) أرْنَب عَنْكَبوت( ) قِطّة( )

( ) قِطّة ( ) سُلَحْفاة ( ) دجاجة ( ) كَلْب ( )فيل ( ) أرْنَب

( ) نَحْلة ( ) نَمْلة

Ek : 3

الوحدة ٦

أوْقات الفَراغ

الدّرس الاوّل : الهِوايات

الدّرس الثّاني : في حَديقة الحيوانات

الدّرس الثّالث : العُطلة الصّيْفِيّة

التّمهيد

١- ماذا تَفْعَل بَعْد الدّراسة عادةً؟

٢- هل لَدَيك حَيَوان أليف في البيت؟

٣- هل زُرْتَ حَديقة الحَيَوانات؟

الدّرس الاوّل : الهِوايات

١ - استمع إلى الحوار الآتي واقرأه ثمّ اكتبه في دفترك

ما هِوايَتُك المُفَضَّلة؟

أَمير : ما هِوايَتُك المُفَضَّلة يا يوسُف؟

يوسُف : أُحِبُّ الرَّسْم والاِسْتِماع إلى الموسيقى.
وما هِوايَتُك أنتَ؟

أمير : هِوايَتي المُفَضَّلة هي مُشاهَدة المَسرَحِيّات
وَمُمارَسة الرِّياضة.

يوسُف : جَميل جِدًّا. أيّ فَريق تُشَجِّعُهُ في كُرة القَدَم؟

أمير : أُشَجِّعُ فَريق غازي عَنتاب. وَأيّ فَريق تُشَجِّعُهُ أنتَ؟

يوسُف : أنا أُشَجِّعُ فَريق طرابْزون.

٢- أجب عن الأسئلة الآتية حسب الحوار

١- ما مَوضوع الحِوار؟ .....

٢- ما هي هِواية أمير؟ .....

٣- ما هي هِواية يوسُف؟ .....

٤- أيّ فَريق يُشَجِّعُه أمير ويوسُف؟ .....

٣- صل بين الهِواية والصّورة المناسِبة لها كما في المِثال

الرَّسم

الاِسْتِماع إلى الموسيقى

رُكوب الدَّرّاجة

مُشاهَدة الفيلم

صَيد السَّمَك

مُشاهَدة التِّلفاز

مُشاهَدة المَسرَحِيّات

ألْعاب حاسوبِيّة

المَشْي

القِراءة

٤- استمع إلى الجملة ثمّ أكمل الفراغ كما في المثال

١- هِوايَتي المُفَضَّلة هي قراءة الرِّوايات.

٢- هِواية صَديقَتي هي ..... .

٣- أُحِبُّ .... في أوْقات الفَراغ.

٤- هِواية أخي هي ....

٥- هِواية أحمَد هي ....

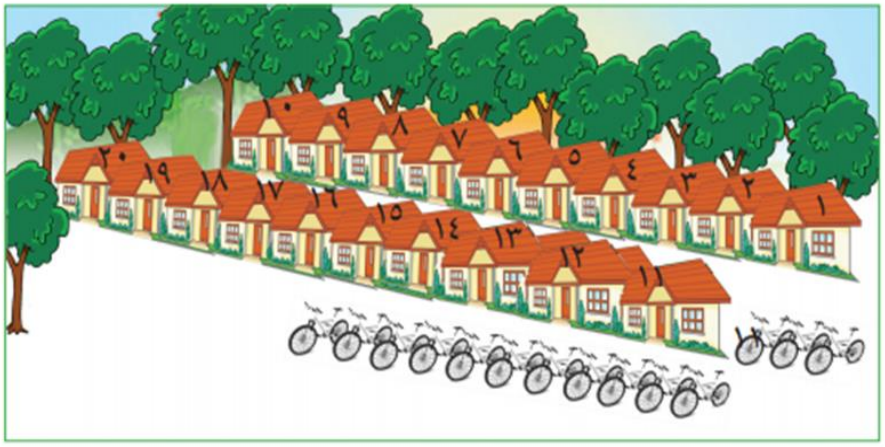

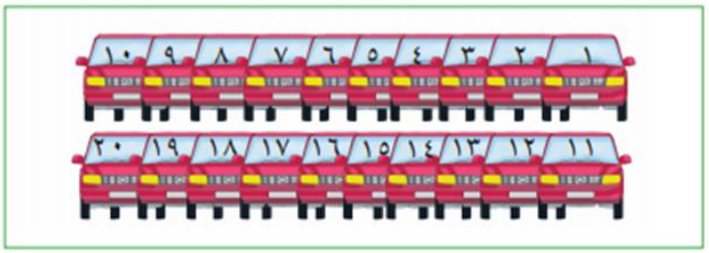

٥- لاحظ الأعداد التَّرتيبيّة الآتية واقرأها ثمّ اكتبها في دفترك

البيت الثّالِثَ عَشَرَ	السَّيّارة الثّالِثَةَ عَشْرَةَ
البيت الرّابعَ عَشَرَ	السَّيّارة الرّابِعَةَ عَشْرَةَ
البيت الخامِسَ عَشَرَ	السَّيّارة الخامِسَةَ عَشْرَةَ
البيت السّادِسَ عَشَرَ	السَّيّارة السّادِسَةَ عَشْرَةَ
البيت السّابعَ عَشَرَ	السَّيّارة السّابِعَةَ عَشْرَةَ
البيت الثّامِنَ عَشَرَ	السَّيّارة الثّامِنَةَ عَشْرَةَ
البيت التّاسِعَ عَشَرَ	السَّيّارة التّاسِعَةَ عَشْرَةَ
البيت العِشرون	السَّيّارة العِشرون

٦- اجمع الأعداد الآتية ثمّ اكتبها كما في المثال

١- ١١ + ٥ = ١٦ (سِتَّةَ عَشَرَ)

٢- ١٠ + ١٠ = ... ( )

٣- ٨ + ٧ = ... ( )

٤- ٩ + ٩ = ... ( )

٥- ٣ + ١١ = ... ( )

٧- استمع إلى الفُكاهة الآتية

الحَلّاق: يُعطِيني اِبْنُك عِشْرين ليرة، وَأَنْتَ المِليونير، تُعطِيني فَقَطْ خَمْسَ ليرات!

الزَّبون: اِبْنِي أَبوه مِليونير، أمّا أنا فَكان أَبي فَقِيراً.

الدّرس الثّاني: في حديقة الحَيَوانات

١- استمع إلى الحوار الآتي واقرأه ثمّ اكتبه في دفترك

مَرحَباً، اِسمي فُرقان. أهلاً بِكُمْ في حَديقة الحَيَوانات.
أنا مَسؤول عَن هذه الحَديقة. هَيّا نُشاهِد الحَيَوانات مَعًا.

هذا كَلب، لونُه أسوَد.
الكلبُ يحبّ العَظْم جِدًّا.

وهذه قِطّة، لونها أصفر. القِطّة تُحِبّ الحَليب جِدًّا.

والآن وصلنا إلى المكان الّذي يَعيش فيه القِرد. لونه بُنّيّ.
القِرد يُحِبّ المَوْز جِدًّا.

وهذا أرنَب
لونه أبيض. الأرنب يُحِبّ الجزر جِدًّا.

في هذه الحديقة حَيَوانات مُختَلِفة. وأنا في انتِظارِكُم دائِمًا لِمُشاهَدة كُلّ هذه الحَيَوانات.

٢- أجب عن الأسئلة الآتية حسب الحوار

١- أين يدور هذا الحوار؟ - .....

٢- ما وظيفة فُرقان؟ - .....

٣- أيّ حَيَوانات عَرَّفَها فُرقان؟ - .....

٤- ماذا يُحِبّ القِرد من المَأكولات؟ - .....

٣- لاحظ الصُّوَر واقرأ الكلمات الآتية ثمّ اكتبها في دفترك

قِطّة

نَمْلة

نَحْلة

ذِئْب

نَوْرَس

بَطّة

زَرافة

دجاجة

فَراشة | عَنْكَبوت | حَلَزون | بَطْريق

حِصان | ضِفدَع | دولْفين | فَأْر

جَمَل | أرْنَب | سُلَحْفاة | فيل

أفْعى	كَلْب	تِمْساح	نَمْر

٤- أُنْظُر إلَى الصُّوَر ثُمَّ اِمْلأ الفَراغات الآتِية كَما في الْمِثال

.....	.....	قِطّة .....

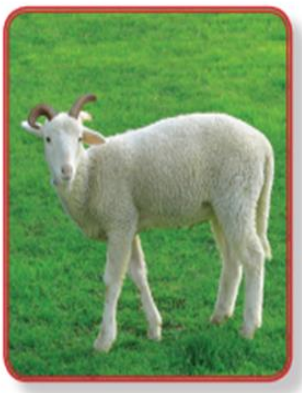

.....	.....	.....

٥- استمع إلى النّشيد الآتي واحفَظه ثمّ اكتبه في دفترك

خَروفي

عِنْدي خَروفٌ أبْيَضُ أَتْبَعُهُ فَيَرْكُضُ
لَهُ قُرونٌ تَنْطَحُ قَوِيَّةٌ وَتَجْرَحُ
أَرْبِطُهُ بِالحَبْلِ في البَيْتِ أو في الحَقْلِ
وَأَجْلِبُ الحَشيشا إِلَيْهِ كَي يَعيشا
فَواجِبُ الإنْسانِ الرِّفْقُ بالحَيَوانِ

٦- املأ الجدول الآتي كما في المثال

هل تَخاف من...؟	نعم	لا
العَنْكَبوت	✓	
الأفْعى		
الفيل		
التِّمْساح		

٧- صَيد الكلمات

صِد الكلمات المتقاطعة مستعينًا بالقائِمة ثمّ اكتب كلمة بالحروف الزّائدة.

أرْنَب - أسَد - ديك - دجاجة - ثَعْلَب

كلب - سلحفاة - تمساح - دبّ

~~أ~~	~~ر~~	~~ن~~	~~ب~~	ع	ن
س	ل	ح	ف	ا	ة
د	ج	ا	ج	ة	ك
ي	ت	م	س	ا	ح
ك	ل	ب	د	ب	ب
ث	ع	ل	ب	و	ت

الدّرس الثّالث: العُطلة الصّيفيّة

١- استمع إلى الحوار الآتي واقرأه ثمّ اكتبه في دفترك

ماذا تفعل في العطلة؟

المدرّس : مرحبًا يا طُلاّب. كما تعرفون هذا هو الأُسبوع الأخير في الدّراسة. سَتَبدَأ العُطلة الصّيفيّة يَوم الجُمُعة.
وماذا ستَفعَلون في العُطلة الصَّيفيّة؟

طوبى : أنا سأذهَب إلى إسطَنبول لزِيارة خالتي.

المدرّس : وأنت يا مُصطَفى؟

مصطَفى : سأذهب إلى دوزجة لمساعدة جدّي في المزرعة.

المدرّس : ممتاز! وأنت يا حسن؟

حسن : أنا سأبقى في أنقرة حتّى الأسبوع القادِم لِممارسة الرّياضة.

المدرّس : جميل جِدًّا. أيّ رِياضة تُفَضّلها يا حسن؟

حسن : أفضّل كرة القدم وكرة السّلّة.

المدرّس : أتَمَنّى لَكُم عطلةً سَعيدةً.

٢- أجب عن الأسئلة الآتية حسب الحوار

١- متى العطلة الصَّيفيّة؟ .....

٢- إلى أين ستذهب طوبى؟ .....

٣- لماذا يذهب مصطفى إلى دوزجة؟ .....

٤- أيّ رياضة يفضّلها حسن؟ .....